

Joško Božanić
Komiža

KOMIŠKI DIKCIONAR G – H

UDK 811.163.42'282.2(497.583Komiža)(038)

Rukopis primljen za tisak 21. 11. 2025.

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Ovim radom autor nastavlja svoj rječnik cokavskoga govora Komiže na otoku Visu. Ovo je četvrti nastavak na prethodna tri koja je objavila *Čakavska rič* (2006. A, 2008. B, 2022. C – F. S novim prilogom u ovom broju *Čakavske riči* bit će do sada obrađeno i publicirano oko 4100 glosa Komiškoga dikcionara na oko 330 stranica. Sve su glose ilustrirane primjerima govora izvornih govornika uključujući i primjere autorove, koji je također izvorni govornik. Najveći broj primjera govora izvornih govornika autor je ekscerptirao iz magnetofonom snimljena kazivanja starijih kazivača čiji je govor autentičan s minimalnim utjecajem standardnoga hrvatskog jezika. Uključena je i frazeologija u brojnim govornim primjerima, stilski obilježene riječi te njihovi figurativni modaliteti. U najvećem broju primjera ti su kazivači ribari s velikim iskustvom tradicionalnoga ribolova i života na moru i na dalekim pučinskim otocima. No, isto tako, uključene su sve sfere otočnoga iskustva. U ovom prilogu uključena je i tema egzodusa pedesetih godina 20. stoljeća jer je autor snimio i njihove priče publicirane također u *Čakavskoj riči* 1992. i 1993. s naslovom »Rupa u željeznoj zavjesi«, priče na komiškom govoru kakvim govore Komižani u Kaliforniji pod utjecajem engleskoga jezika. Uključivanje figurativnoga značenja riječi uz njihovo temeljno značenje, važno je za razumijevanje kulturološke komponente organske društvene zajednice, a to je njezina sklonost humoru kakva je izražena osobito u dominantnoj nefikcionalnoj pripovjednoj vrsti *facendi*. Posebno valja naglasiti bogatstvo halijentičke terminologije vezane za iskustvo mora, broda, plovidbe i ribolova.

Ključne riječi: *Komiža; otok Vis; cokavski govor; dijalekt; rječnik; leksik.*

»Braniti naše jezike i njihove različitosti, a pogotovo braniti ih od dominacije jednoga jezika, više je od obrane naših kultura. To je obrana našega života.«

Claude Hagège

1. UVOD U NASTAVAK KOMIŠKOG DIKCIONARA

Moje istraživanje komiškoga čakavskog govora započelo je pred šest desetljeća, godine 1968., kada sam imao dvadeset godina i bio student Pedagoške akademije u Splitu. Počeo sam tada bilježiti riječi i snimati priče svojega djeda. Rodio sam se u višegeneracijskoj porodici. Moj djed i prabaka rođeni su u 19. stoljeću tako da sam imao u porodičnom krugu govornike čiji je govor bio izvorni komiški čakavski idiom bez značajnijega utjecaja standardnoga hrvatskog jezika, u vremenu kada je utjecaj medijske komunikacije bio minimalan. Moja prabaka umrla je 1962., ali njezine priče »snimio« sam u svojem pamćenju. Djed je umro 1975. tako da sam imao vremena mnoge njegove priče snimiti magnetofonom koji mi je on poklonio 1968. Taj poklon bio je čin moje inicijacije u dijalektološku znanost i nedovršivo istraživanje, čija bi kruna trebao biti ovaj moj rječnik, a čiji četvrti nastavak upravo ovdje objavljujem.

Najviše radova, koji su rezultat mojega istraživanja govora otoka Visa, publicirano je na stranicama *Čakavske riči* od 1975. do danas. Ove 2025. navršava se točno pola stoljeća od publikacije mojih prvih stihova napisanih na komiškome govoru, na momemu zavičajnom idiomu. Bila je to rukovet od deset pjesama s naslovom »Perùšće bešid« (*Čakavska rič*, 2, 1975., 111–123). Taj isti naslov bit će i naslov moje prve zbirke pjesama na komiškome govoru, *Perùšće bešid*, knjige poezije (objavljena u izdanju Grafički zavod Hrvatske, Biblioteka Teka, Zagreb 1981.), što je ujedno prva knjiga objavljena na nekom čakavskom govoru otoka Visa. Bilo je to vrijeme kada su dijalektalni pjesnici bili rijetkost, a rijetki pučki pjesnici pisali su tada uglavnom na standardnome hrvatskom jeziku. Dijalekt je pripadao usmenoj komunikaciji, a bio je iznimka u pisanoj književnosti.

Uz svoje i, iz usmene predaje, zapisane i publicirane dijalektalne tekstove redovito objavljujem glosare, ne samo da olakšam razumijevanje tih tekstova čitateljima već i slijedeći princip skupljanja leksika s dugoročnim planom kompletiranja svojega *Komiškoga dicionara*, kako sam ga nazvao.

Rad na rječniku za mene je cjeloživotni posao. Započeo sam ga onda kada sam u svakodnevnim pričama, koje sam slušao u svojem domu i svugdje oko sebe gdje su se okupljali ljudi da bi pričali, primijetio da u tim pričama ima literature, da ima

poetskoga, da su one izraz neškoloranih ljudi, oralnoga uma koji je drukčiji od pisanoga, da je sintaksa te rečenice drukčija, da je taj govor pun meni zanimljivoga leksika s ruba sjećanja. Ta posebnost, iznimnost koju sam uočio, bila je razlog za početak snimanja magnetofonom kako bi se ta kazivanja sačuvala od zaborava. Bio je to neka vrsta uličnoga teatra, a pripovjedači su bili glumci koji su igrali uloge svojih likova, oponašali njihov glas, gestiku i mimiku, sve neverbalne znakove usmene komunikacije. To pripovijedanje imalo je mnoge dramske elemente, a najbolji pripovjedači imali su ugled pučkih umjetnika pripovijedanja. Njihove su se priče pamtile, pripovijdale, prenosile drugim, neprisutnim, članovima društvene zajednice, ulazile u kolektivnu memoriju, čuvale uspomenu na one kojih nema, koji su umrli, ali su prisutni u priči, u usmemenoj predaji u zajednici živih i mrtvih koju je priča omogućavala.

Te priče, nefikcionalne humorističke priče, facende, kako se zovu u Komiži, bile su izazov za moju istraživačku radoznalost, u tolikoj mjeri da sam o temi stilistike facende doktorirao na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1988., a monografiju moje nešto proširene disertacije s naslovom *Komiške facende – Poetika i stilistika usmene nefikcionalne priče Komiže* objavio je u svojoj Biblioteci znanstvenih radova Književni krug u Splitu 1992.

Usmena predaja danas je ugrožena više negoli ikada u povijesti. Već na početku svojega istraživačkog i sakupljačkog rada na usmenoj predaji otoka Visa primijetio sam da se događa prekid u međugeneracijskoj komunikaciji. Primijetio sam taj povijesni komunikacijski hijatus koji definitivno razdvaja generacije, koji onemogućuje transfer akumuliranog iskustva, znanja, kolektivnoga pamćenja unutar organske društvene zajednice.

Isto tako primijetio sam naglo ubrzanje procesa odumiranja riječi koje su stoljećima imale komunikacijsku funkciju unutar organske zajednice. Te riječi kao da su preko noći postale stilski obilježene, kao arhaizmi koji će uskoro nestati iz kolektivne memorije. Pritom unutar školskoga sustava, čiji je komunikacijski idiom standardni hrvatski jezik, nije primijećena mogućnost odnosa prema vernakularnim idiomima lokalnih društvenih zajednica kao prema kulturološkoj vrijednosti. Dijalekt postaje greška, komunikacijski šum, jezični znak koji izaziva podsmijeh. U vrijeme mojega školovanja u osnovnoj školi u Komiži, dijalektalne »greške« kažnjavale su se šibom po ispruženoj ruci tako da ih dijete dobro upamti kao »grešku«.

Nije li, dakle, ovaj moj *Komiški dicionar* zbirka tih upamćenih »grešaka« ili je možda rudnik skrivena jezičnog blaga jedne insularne organske društvene zajednice, zbirka leksema koji gube ili su već izgubili svoju komunikacijsku funkciju, a tek bi mogle ovako okupljene i po abecednom redu raspoređene i protumačene dobiti svoj kulturološki značaj kao jezično blago, kao nematerijalno kulturno dobro, ako bude sreće da ih oni, kojima su namijenjene, budu čitali.

Inicijativom Kulturne ustanove *Ars halieutica* iz Komiže Ministarstvo kulture i medija proglasilo je nacionalno kulturno dobro nematerijalne baštine pod nazivom »Viški čakavski govori« 7. kolovoza 2017. godine. Ovaj četvrti nastavak *Komiškoga dicionara* (G – H), koji objavljujemo u ovom broju *Čakavske riči*, jest rad koji nastaje kao prilog njegova autora, jednoga od osmero nositelja ovoga nacionalnog kulturnog dobra koje je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske stavilo na popis nositelja. Ostali nositelji jesu: Kulturna ustanova *Ars halieutica* i Udruga za maritimnu baštinu *Ars halieutica* iz Komiže, Srednja škola »Antun Matijašević Karamaneo« (Vis), Osnovna škola »Komiža«, Osnovna škola »Vis«, Dječji vrtić »Komiža« i Dječji vrtić »Vis«.

Nematerijalna kulturna baština, prema UNESCO-ovoj Konvenciji donesenoj u Parizu u listopadu 2003., znači »vještine, izvedbe, izričaje, znanja, umijeća, kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturne prostore koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i, u nekim slučajevima, pojedinci prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine.« Nematerijalna baština manifestira se, prema Pariškoj konvenciji (članak 2, stavak 2.) o nematerijalnoj baštini, prvenstveno jezikom jer se njime prenose i druga dobra nematerijalne baštine. A upravo je jezik najugroženija nematerijalna baština u vremenu prekida međugeneracijske usmene predaje i dramatičnoga gašenja kolektivne memorije organske društvene zajednice.

Među svim slojevima leksičke baštine sačuvane u *Komiškome dicionaru*, najsačuvaniji je sloj maritimnoga leksika, koji je i bio najbrojniji u ukupnom korpusu leksika komiškoga govora zbog dominantne privredne djelatnosti koja je stoljećima bila ribarska. Drugi je razlog taj što joj standardni hrvatski jezik, koji danas sve više potiskuje otočni vernakular, osobito među mlađim generacijama, ne može nametnuti standardnu maritimnu terminologiju jer je nema. To je najvažniji razlog što i današnji komiški ribari, koji imaju moderne brodove i svu najsuvremeniju ribarsku tehnologiju, upotrebljavaju i dalje tradicionalne termine vezane za brod, brodogradnju, plovidbu, ribolov i meteorologiju. Riječ je o egzogenome leksiku, što je rezultat ujecaja mediteranskoga geografskog i kulturološkog okružja i načina života povezana s maritimnom kulturom tijekom stoljeća. Taj je leksik udomaćen, prilagođen fonetskim, morfološkim i tvorbenim zakonitostima komiškoga govora. Ovaj maritimni leksik pripada milenijskoj kulturi življenja s morem ove insularne društvene zajednice, a predstavlja leksičko bogatstvo iz kojega bi trebala crpsti leksikografija hrvatskoga standardnog jezika, koja se zbog svojih purističkih principa odriče tezaurusa maritimnoga leksika sačuvana u hrvatskim čakavskim govorima među kojima je komiški govor vjerojatno jedan od najbogatijih, što dokazuje i *Komiški dicionar*.

Kratice izvora za Komiški dicionar

V (br. stranice) – P. Mardešić Centin (1977). Vakonce na braceri; u Rječnik komiškoga govora. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 4, JAZU, 315–121.

VF (br. facenda i br. poglavlje) – J. Božanić (2015). *Viški facendijer. Stil, leksik, svijet facende otoka Visa XX. stoljeća*. Književni krug Split.

P (br. poslovice) – J. Božanić (2018). Poslovice otoka Visa, paremiološke i stilističke interpretacije, korpus, leksik. *Čakavska rič*, 1–2, 5–157.

E1 (br. stranice) – J. Božanić (1983). Komiška ribarska epopeja. *Čakavska rič*, 1–2, 83–180.

E2 (br. stranice) – J. Božanić (1998). Komiška ribarska epopeja II. *Čakavska rič*, 1–2, 69–172.

IV (datum – broj dana i mjeseca ili br. stranice) – J. Božanić (1996). Iskustvo vremena komiških ribara. *Čakavska rič*, 24, 1–2, 7–94.

LH (br. datum, dan i mjesec) – J. Božanić (2011). *Lingua halieutica – Ribarski jezik Komiže*. Poglavlje 5. Posljednji čitač vremena. Književni krug Split.

VSG (broj poglavlja) – J. Božanić (2011). *Vernakularna stilistika*. Poglavlje 2.5.6. Guc. Monografija, sveučilišni udžbenik (Manualia universitatis studiorum Spalatensis, biblioteka znanstvenih djela 192), Filozofski fakultet u Splitu, Književni krug Katedra čakavskog sabora u Splitu.

R (br. priče od 1 do 11 i br. str.) – J. Božanić (1992). Rupa u željeznoj zavjesi. Priče od 1 do 6. *Čakavska rič*, 2, 63–116, Split; J.B.(1993). Rupa u željeznoj zavjesi II. Priče od 7 do 11. *Čakavska rič*, 1, 43–72.

SV (br. soneta). – J. Božanić i Z. Kovač (2009). Co, kaj? Zbirka pjesama: J. Božanić – *Pohvala falkuši. Sonetni vijenac*. Kajkavsko spravišće, Zagreb.

TS (br. str.) – J. Božanić i M. Marasović Alujević (2020). *Toponimija otoka bivšega života: Svetac i Šćedro*. J. Božanić – *Toponimija otoka Sveca*. Filozofski fakultet u Splitu.

DS (br. poglavlja). – J. Božanić (2013). Doba srebra. Prilog istraživanju halijeutičkog leksika *falkuše*. *Čakavska rič*, 1–2, 5–87.

UU (br. panoa i br. naziva uzla ili upletke) – J. Božanić (2022). *Uzlovi i upletke komiške ribarske tradicije*. Geopark Viški arhipelag Komiže.

Leksikografske kratice

adv. – prilog	num. – broj
indecl. – indeklinabilno	onom. – onomatopeja
antrop. – antroponim	part. – partikula
arab. – arapski	pf. – perfektivno
augm. – augmentativ	lat. – latinski
comp. – komparativ	m – muški rod
conj. – veznik	n – srednji rod
dem. – deminutiv	pl. tant. – pluralia tantum
eufem. – eufemizam	praep. – prijedlog
f – ženski rod	praep. – prijedlog
fig. – figurativno	pred. – predikativan oblik
G pl. – genitiv plurala	prez. – prezent
gl. – glagol	pron. – zamjenica
hiperb. – hiperbola	prov. – poslovice
imper. – imperativ	sg. – jednina
impf. – nesvršeni oblik gl.	tal. – talijanski
indecl. – indeklinabilno	top. – toponim
interj. – usklik	v. – vidi
l – gramatičko lice	ven. – venecijanski

G

gabîna, -e f G pl. -ih – kabina; *Danâš glëdon u komišku rîvu ove bròde u kojîma danâš Komîžoni grëdu nâ more. Glëdon gabîne, hidraùliku, sòndere* (E2 139); *Bracëra je imâla po karmî jelnû gabînu ša dvî višòke poštëje* (V 15).

gābja, e f G pl -ih (tal. gabbia) – 1. srednje jedro na prvom i drugom jarbolu većeg jedrenjaka; *ûn bi še po konopîma pöpenjol ža cās na gābje*; 2. koš na jarbolu; *ûn bi še pöpenjol göri u onû gābju na jörbulu; jörbul ol gābje*; 3. kutija, limena za kuhanje limenki sardina u tvornici radi pasterizacije: *U fābriku šu bile gābje đî šu še kühole škātule. Pokājan Ágo, ûn je kühol škātule u gābje. Kal še škātule ohlòde, ondā še škātule mëće u šegadûru i ocîšti še škātule ol mašnoćê. Švë še na krāju lîpo štûpun švitló, švāku škātulu še ocîšti ol mašnoćê.*

gajbêr, -a, m G pl. -ih (tal. gabbiere) – mornar u mornarici koji je služivao križna ili košna jedra; *Jô son bil gajbêr u auštrînsku mornarîcu, jô son se pênjol na gâbje, gôre na jôrbul.*

Gâce u Šârgota, -ih f pl. tant. top. – naziv lokaliteta na obali *Môle Palagrûze*; *Butâli smo mriže po Gâcima u Šârgota.*

Gâće, -ih f pl. tant. top. – naziv obalnog lokaliteta na otočiću *Môlo Palagrûza*.

gâće, pl. tant. f G pl. -ih / *gôc* – hlače; *reci mu, burba Šibetu, dà ću mu udij pošlât jelnû košûju i jelnê gâće ol pâna* (VF 15:7); prov. *Jelnê gâće – nîšta gâće / dvôje gâće – cãgod gâće / trôje gâće – pêna* (tek) *gâće* – poruka o štedljivoj upotrebi odjeće (P 104); prov. *Ko šê prî uštâne, bôje gâće obûcê* – tko je brži, taj je uspješniji. Ovo je figurativan iskaz koji konotira vrijeme siromaštva kada djeca (često brojna u obitelji) nisu imala vlastitu odjeću, već onu koja ih dopadne (P 120); *Šlâbo je kal ženâ obûcê gâće, a muž fustôn* – fig. slabo je kad žena obuče hlače, a muž haljinu (P 309); *U rîbora mòkre gâće za večeru nè žno ca cê* – poslovice govori o siromaštvu ribara koji se bave najtežim zanatom, a teško mogu osiguriti svoju egzistenciju (P 360); *Nâše ženê, kâl se je špremâla partêncâ pul Palagrûze, tukâle šu oparcât pròminu za švûga covîka. U pròminu je bila jelnâ košûja, mâja, jelnê gâće i jelnê pûno štôre gâće kojê šu se deperâle za lavûr na barâku kâl bi se bilo šofîlo* (E1 85); *Žîmški rîbori šu jimâli debêle gâće ol vûne i vûnene kalcête* (E2 126).

gâćice, -ih /-ic pl. tant. – 1. gaćice; *Vîdile šu njuj se gâćice*; 2. kratke dječje hlače; *u sôme gâćice po cîlu lîto* (E2 74).

gâd, -a m – gad, gnjus; *Bîlo je kûhonjo, prônjo, cîštjenjo švâkega gâda i šporkîce* (LH 10.2.).

gadarija, -e f G pl. -ih – gadarija; *Šômo gadarije prôvje; Tû je jelnâ gadarija glêdot.*

gâdelina, -e f – puzeći kukci; *Bilo je tôti švâke šporkîce i gâdeline u konôbu pôk je švê tu vajâlo pomêšt i urêdit za butât barîle šlône rîbe.*

gâdit še, -in impf. – gaditi se; *Ne mògu jô tû jîšt, mênî še gâdi.*

gâdit, -in impf. – klevetati; *Nemûj Jûreta gâdit, nî ûn krîv. Tî šî krîv ca mu nîšî nâ vrime rêkal.*

gadjîv, -îvo -îvu, pred. -îva -îvo – gadljiv; *Ûn je pûno kanêt za špîžu. Nî mu lakò ugodît jêrbo je gadjîv.*

gâjba, -e f G pl. -ih – drvena kutija od tankih letvica za držanje i transport povrća; *Ûbroli šmo ucêri cetardešêt gâjbih šalôte.*

gajêta, -e f G pl. -ih / gajêt – gajeta, ribarski otvoreni brod oštre prove i krme s manjom palubom na provi i malo većom na krmi; ranije je imala latinsko jedro, a poslije I. svjetskog rata prevladala je treva (trapezoidno jedro); imala je tri vrste floka, veliki, srednji i mali, a po potrebi je imala i pomoćno jedro na jarbolu koji bi se uglavio u otvoru na krmenoj palubi; ukupna površina jedara koje je imala ga-

jeta iznosila je do 120 m²; gajeta je upotrebljavala folke za putovanje do udaljenih otoka, a neke su falkuše imale i *batajûle* – lagane linice visoke 25 do 30 cm koje su se stavljale na folke da povećaju visinu boka zbog velikog mora na dugim putovanjima; *ofalkôno gajëta / falkûša; napûnili su onë tu gajëtu dôr i pôrtili pul Komîže* (VF 5:1); *ža mûga pâmetora bile su vëlike regâte ža Palagrûžu po cetardešët do pedesët gajëtih* (LH 5.1.); *Špurtënjca je gajëta koja rîbo na šardële is budëlima. Gajëta je dugâ dvoštîšešt do dvoštîdevet nug. Imâla je družinu ol pët jûdîh. Po potrebi imâla je trí jîdra kojâ šu žaprëmâla do štû i dvôdeset mëtrîh kvadrôtîh* (E1 84); *Ol tîh pûštîh gajët u Komîžu je danâs sômo jelnâ oštâla* (E1 109); *Kâl šmo tú urëdîli, dûšli šmo gajëtun îšpol šviçôrôve kuće* (E1 110); *Poštívono je tâko, švë jelnâ do drûge, cetardešët gajët* (E1 111); *Defôra mûlâ iskûpile še švë gajëte. Šedandešët gajët* (E1 115); *Bôje je jîdrila gajëta komîško nëgo taljônški trobâkuli ol šest-šëdan vagûnih* (E2 73); *Gajëta je na tËmu môru izglëdâla kako kôra ol orîha* (E2 91); *Šâl šmo urdîli parông i bûta polûgu gajëti û žube i âla tîra* (E2 91); *Komîžoni šu nošîli u Itôliju šlônu rîbu – šardële, minçûnë, lokôrde, gîre, a nošîli šu iz Itôlije gajëtima i trobâkulima kapûlu, šalôtu, koromâc, fajûl, šlanjûtâk i kumpîrë* (E2 140).

gajëtica, -e f G. pl. -ih / -ic dem. – 1. gejetica, mala gajeta; 2. gajetica – igračka koju su pravila muška djeca; *I tâ dicâ meju tîn brođîma i mrîžami nišû imâli drûgega nego rîba, šardëla, gîra, jaglica. Onë šu cinîli gajëtiçe, onë šu cinîli kalânkote, plôve, onë šu jîdra šîli. Na kômad daškë žaôstri prôvu i karmû i butô nâ sridu jôrbul, na prôvu štâvi baštûn, ukrôdë mâteri kômad pëce, olkîne ôcu ol mudôntîh botûnë i naprâvi jîdro ûžo portugêže. Gôre lantîna i mônt ol botûnih ža dvîžot jîdro na jôrbul i bragêr ol botûnih, temûn i kolûmba ol gvozdënega ôbruca da kal še plôva izvôrne da še jôpet isprâvi* (E2 74); *Cinîli šmo i gajëtiçe is jîdron ol detâja ili trëvun – bocëli ol botûnih, katôlde ol botûnih. Bile šu i oprëmjene kako prôve palagružônške gajëte. Vëli flôk na prôvu. Bîli šu fôlki ol štôrih šîtih ca šë je šîjola mûkâ. Bîlo bi še ûkrolo mâteri šîto ža fôlke. Štukovâlo še je tú katrâmon i lûgën kako i prôvo gajëta. Barîlci šu bîli ol putâ, mrîže, švëkoliko unûtra, špône, švë tu. Tû je bîla prôvo minijatûrno gajëta ol Palagrûže* (E2 74).

gajôndra, -e f G pl. -ih (ven. *gagiandra*) – uteg, obično metalni za opterećenje broda (obično pod jedrima) ili saonica navoza (*vôži* pl.); *mî u falkûšu deperômo dvi-trî gajôndre ža kontrapîž*.

gajôrd, -o -u, pred. -a -o – u punoj snazi, moćan, spreman za akciju; *Âla, glëdon jô, švî šu še uštâli, švî šu gajôrdi, vajô še çapât lavûra*.

gajôrdo, adv. – bodro, moćno, s voljom; *švî me glëdaju šprëmni ža partëncu, vëšelo, gajôrdo*.

gâla, -e f G pl. -ih; niz zastava podignutih na jarbol jedrilice u svečanim prilika-ma; *Kâl šmo falkûšun dûšli u Venëciju, onđâ šmo dvîgli gâlu na jôrbul*.

galāma, -e f G pl. -ih – galama, metež; *Pòcela je vèlo galāma, švi u jedòn glòs govòre, nìkoga se ne ražumì.*

galāmit, -in impf. – galamiti, preglasno govoriti; *I ondā je ún pòcel vikāt, galāmit, beštīmāt.*

galāmjenje, -o n – galamljenje, bučno ponašanje; *Dòšta mi je vèc nìhovega galāmjenje.*

galantarīja, -e f – predmeti za domaćinstvo ili bižuterija koju su prodavali hodajući galantari koji su povremeno dolazili iz Damatinske zagore.

galantòr, -òrā m G pl. -òrih – galantar, torbar, hodajući prodavač bižuterije i sitnih kućanskih potrepština; *Dohodìli su pòpri u Komìžu galantòri iz Vlāske pok su kredāli da bi privùkli švit da kupùje štvòri ca onì prodòju.*

galèra, -e f – robijanje kao veslač na galiji; *Venècija je progònjāla komìške rìbore ca šù rìboli Palagrùžu jer je užāla Venècija žabrònit rìbašćinu na Palagrùžu i āko bi kòga čapāli pošlāli bi ga na galèru.*

galèta, -e f G pl. -ih (tal. *galetta*) – vrsta dvopeka; mornarski dvopek; fig. *čapāt galètu* – biti odbiven; *Parì mi se da je ún ol njè čapòl galètu.*

galefīna, -e f. G pl. -ih – vrsta keksa; *Onā vòli galefīne pok njuj kùpi jedòn pāk kal ideš na butīgu.*

galīja, -e f G pl. -ih – (*Scutigera* spp) – fig. kućna stonoga (sliči na galiju s mnogo vesala); *Ispomīnjen se kal son bìl mòli, bìla bi dīgod dūšla na žīdù u kùhinju galīja. Tāko šmo je mī žvòli jer šlīci na galīju is pūno vèšol.*

Galīja, -e f top. – naziv lokaliteta na sjevernoj obali otoka Visa, blizu sela Okjucina.

Galīja, -e f top. – naziv ribarske pošte za lov giraricom u Komišoj vali, predjel Carnorūžica; *Štòri su pri potèžāli na Galīju. Na dèvet už na Galīju. Tū je dedrènto Carnorūžice. Tāmo je bìlo dalekò i grūbo pòl noge, āli i òpašno ža oštāvit trātu na žòmètu (E2 157).*

galīja, -e f. G pl. -ih – galija; *opremìl otí Vīšković galīju i oputìl se ún īškāt terèn po škojīma (VF 1: 3).*

Galijòt, -a m – osobni nadimak; ime s liste svičara prijavljenih za prvu poznatu regatu od Komiže do Palagruže (1593) *Jākomo Galijòt.*

galijòt, -a m G pl. -ih – galiot; *Kāl su potèžāli otí brūd pul krāja na vešlā, bìl je Īfko Žānkotov islomìl jelnò vešlò kuda grèdu, pòk su mu dòli jelnò jacīju vešlò neka vòži. Tū su bìli onì pròvi galijòti (E2 123); ūza ol galijòta – način porinuća broda; *Tū se vèže konòp ža prèžu, butò se vèta priko mònkulih i ukarcò se švāk ù brud bližù mòra. Cetīri covīka ù brud, a jedòn oštāne na kròj, istrèšè pròvu, izvārže konòp i brūd oljedònput oblèti vònka. Ca nīštè cūli ža ūžu ol galijòta?; Švètin pòton se karštīla / Galijòtih Palagrùžel / U Komìžu se vròtili / Oparòjite žène rúže (SV 12).**

Galijûla, -e f top. – otočić dugačak stotinjak metara, širok oko četrdeset, a visok desetak. Ima po vrhovima vrlo oskudnu vegetaciju. Poznat po bogatstvu ribe u okolnom podmorju. Predstavlja najjužniju točku hrvatskog teritorija. Udaljen je od *Veke Palagruže* tri milje i dva i po kabela: *Nijedon škuj nîmo tòko košmējih – švāko rāpa îmo košmējā ili rakā. A îmo i pedōčih. Pûno je dobrā ŷa rucjōk. Bîlo je ùvik vĕlikih sōlpîh. Ol Galijûle pud levōnta jōš je špōrkega (kamenitog dna) ceṭiri mĭje; Ovō šon uzōl cūt ol pokūjnega nōnota òbo Pĕtru Kaštelāninu Bĕzetu. Švičōr se je guložōl pūc iz Palagrūže na Galijûlu racunājuc da će vĕče ujōt. Ma jedōn pūt čapōl ih je levānat drĕto u prōvu. Ī, ca cĕ, vōže (veslaju) onĭ, vōže, a dafōra je vĭtar pridobĭvāt. I tākō sū se onĭ izmūcili tremĕndo ŷa dūc nākun tri-ceṭiri ŷre u Źōlō na Palagrūžu. A govōri pokōjan Kaštelānin, a ŷn je, kako furĕšt, bĭl je iz Kašĭlih, po harvōški govoril: »A Gālijolo, Gālijolo, nĕ vidiš tĭ vĕc Pĕtra Bĕžu!« I ol tād vej nĭkal nĭ bĭl na Palagrūžu. A i danās se uzō rĕc kal kōgod cāgod tvōrdo odlūci da vej nĭkal nĕče ucinĭt – Nĕ vidiš tĭ vĕj Pĕtra Bĕžu!; da je bōje rĭbot na Galijûlu nĕgo na Palagrūžu jĕrbo da je tāmō bōji šinjōl ol rĭbe (E1 118); Tū se je mečālo ol Medvĭdine pok švĕ do Galijûle (E2 127).*

galijûn, -ŷnā m G pl. -ŷnih (tal. galeone); Pokōjan nōno mi je kōžōl kakō se je Pōpa Aleksāndar inkontrōl iš komĭškin rĭborima na Palagrūžu u dvonajĕštemu vĭkū. Bĭlo je tū kal je Pōpa iš svojĭma galijûnĭma fermōl pol Palagrūžu prid slābin vrĭmenon. Tū se i danās nominō da sū rĭbori Pōpi oparcāli vecĕru na Palagrūžu. Po tĕmu sū i oštāla imenā na Mōlu Palagrūžu dĭ se je vĕžōl Pōpin galijûn u Lūku na bōndu ol pulĕnta. Tū se ŷovĕ Pōpina nĭĭva, gōri na brĭgū di je rōvno, i ŷovĕ se tū Pōpin brĭg, a ŷ more, na bōndu ol óstra, ŷovĕ se Pol Pōpino.

galĭna di mâre, indecl. – talijanski metaforični izraz za škarpinu; *Mĭ ŷa škarpinu uzōmo rĕc i po taljōnški galĭna di mâre.*

galĭna, -e f G pl. -ih – stilski obilježen izraz za kokoš; *Mĭ ŷa kōkuš uzōmo rĕc i galĭna.*

galōna carnjĕno, -e f (Peyssonellia ssp.) – vrsta morske trave crvene boje; *U Komĭšku vālu vĭdil šon na nĭkoliko mĭštih i carnjĕnu galōnu.*

galōna cōrno, -e f (Verrucaria ssp.) – vrsta morske trave crne boje; *Rĕkli sū mi rĭbori da u ŷōlnju vrĭme u mrĭže ŷnāju vĭdit i cōrnu galōnu.*

galōna, -e f (Ulotrix spp.) – zelena širokolisna morska trava na kamenitom priobalnom dnu; *tolĭko je vrūco da je galōna ucinĭla da mōre poželenĭ, a marĕta je hĭtila na špjāju piždācine i galōnu da se nĭkur ne mōže ŷakūpāt (LH 7.1.); Na lnō se je mōgla vĭdit švāko štĕvōr, švāki lišt galōne (VSG 9); Vidila se je galōna u āriju i raci ĭžmeju nĭĕ – vidjela se morska trava izvan mora za vrijeme oseke (VSG 10); Po lnū sū se vĭdile vĕlike štĭne pūne galōne (VSG 9); Brōde bi se bĭlo òlma navūklo i òprolo ol galōne (E1 102); pokūjnuj māteri je pošklĭžla nogā po galōni, pritumbāla se kōko je dugā i širokā (R2 74).*

galöša, -e f G pl. -ih – kaljača, štitnik od blata za cipelu; *Kakö štröde nışü bile betunöne, bilo je pöšli dažjih đigod i fônga pök šu jüdi užali na poštolë obüc galöše.*

galün, -ünâ m G pl. -ih – mjera za tekućinu u engl. jeziku, 3,7854 l, obično u jeziku iseljenika u USA.

gamāša, -e f G pl. -ih – štitnik od grubog platna za potkoljenicu prilikom kopanja da zemlja ne ulazi u težačku ručno napravljenu obuću (*papuci*); *Imöl je gamāše ol tële*; v. *hānjula*.

gambët, -a m G pl. -ih (ven. gambeto) – škopac, čelična spojka na kraju užeta; za spajanje s drugim užetom; *žakocôj za gambët*.

gamëla, -e f G pl. -ih / -ël – posuda za hranu u vojsci (AU vojni termin); *Finil šon u kužinu, ma në kako kôgo, něgo za prât gamële* (VF 65, 1).

gamös, -a m – neobrađena životinjska koža; *Māti mi je kupila poštolë ol gamöša*.

gānac, gōnca m G pl. gōncih / gānoc – kuka; *ön gōncon ü ruke* (VF 8:4); *jelnün rükün cu se gri dörzât, a drüğun rükün gōncon žakocövât jih äko šu nütra* (o lovu ptice *kāukal*) (VF 8:5); *döjte ovāmo gānac i špurtël* (LH 13.1.); *šörtija is škurëntun gāšun i gōncon is radōncun za dvížot piže* (UU 15.5.); *gāša is jelnin filon i drügo gāša is dvô fila gōncon žakocōna* (UU 15.9.); (o lovu velike žutuge) *Kal onâ düjde pöl brud, šâl je vajö glëdot žagancât gōncon. Käl si je žagancól otin dügin gōncon, šâl pocimje bōrba kakö je butât ü brud ä da te ne ošine rēpën* (E2 138); *Jö šon pomögal* (doživjeti) *dä mi je riba ölnila gānac iz rükë*. (E2 141); *Jö šon pomögol i da ügor olnešë gānac* (E2 142); *Käl bi se bilo üjolo žutügu, bilo bi se je dviglo ü brud gōncon* (E2 143); *Dôme Grüjica žovë mëne da düjden is njin i nõši gānac* (VF 8, 3).

gancin, -a m G pl. -ih dem. – mala kuka; *Imöl šon jedön gancin za žagancât hobönicu*.

gandôj, -āja m G pl. -ājih – krajnji dio uvalice, ugao, udubljenje na obali uvalice; *Darži brüd u gandôj, a nõndi je perikulo käl je garbin*.

gānga, -e f – galama, buka, svađa; *Cüje se niko gānga, niki se kōru*.

gangât, -ön impf. – galamiti, ponašati se bučno, smetati drugome bukom; *Pö švu nüc šu užali gangât*.

gānut, -en pf. – ganuti, potrešiti koga; *Tü ce ih švih gānut käl njin ovü štörijü isprövjen*.

gānut, -o -u, pred. -a -o – ganut, potresen; *Oštól je gānut kal je cül ca njin se je dogodilo*.

Garajin, -a m – osobni nadimak u Komiži; *Poköjan Garajin hodil je za šjövca is mojın poküjnin öcon. Bili šu vëliki prījateji i kumi*.

gāran, -o -u, pred. -a -o – crn; kaže se za nekoga tko je zao; *koliko si gāran, toliko si tāman* (zao).

garantīrāt, -iron impf. – garantirati; *īšal je kol Dūndota kojī mu je garantīrōl za pošōl* (R 10).

garbīn, -a m G pl. -ih (tal. garbino) – 1. jugozapadni vjetar, lebić, razvija velike valove, a puše pretežno u zimskim mjesecima; *Recē še da kal māšt (mošt) kūho da kūho i mōre, a tū je u devēti i dešēti mišec kal pōcmu pūhāt garbīni, a komīški pōrat je perikul za ovī vītar pok vajō avertīt na brōde; cinīlo še je cūt zōlō kako sōrce kal cinī garbīn* (VSG 17); *U žīmšku dōba kāl bi še bila ucinīla čērika u garbīnu i u pulēntu, ondā bi še bīlo rēklo da će garbīn prīko nōci* (E1 101); 2. jugozapad, pravac odakle puše garbin; *Brušnik je bīl cūdo bogāt za jāštoge. Ūn kolo šēbe īmo vēliki prōštor. Kolo njēga je ša švīh bōndih, a ošōbito ša bōnde od levōnta, ol tarmuntōne pok švē do garbīna, vēliki terēn dī še je rībolo jāštoge* (E2 119); *Bila je švā bōnda, pocēt ol Jēžera, pok švā bōnda ol šīrōka do garbīna – to je bila šve jelnā šmōkva* (E2 120); *Pol taljōnšku kōštu je vītar vānije* (SSW, SW, WSW) *i kakō je vītar na garbīn, bīl bi ocīstīl āriju* (razvedrilo bi se s velikom vidljivošću). *Tād je vēliki vīdljivūšt tāko dā še iz Komīže vīdi Itōlija. Tū je znāk da će garbīn; znak za garbin – rīva trombō* (u pravcu talijanske obale, od SW do W, između oblaka pojavljuju se snopovi sunčevih zraka): *Kal rīva trombō, kal je īžmeju tīh ōblikih carnjenō, ondā še recē dā će garbīn* (LH 4.1.); *Garbīni šu nojjacīji ol novēmbra pōk do mōrca* (LH 7.3.); *Recē še da je vītar lōrg* (v.) *kal pūše iz garbīna* (LH 2.1.); *Vecerās nī za garbīn* (4.1.) *garbīn operē špjāje* (u uvalama okrenutim prema SW djelovanje ovog vjetra je vrlo snažno tako da valovi dobro operu žala): *Vrīme ne grē po štajūni. Nī bīlo ni snīga, ni mrāža, ni lōmpa, a garbīni nīšū ōproli špjāje* (LH 21.4.); *dunjīt ol garbīna* (tutnjiti): *kal šūškaju zōlā i dunji Komīža ol garbīnih* (LH 21.4.); *garbīn ošvāne* (počeo je dan s vjetrom iz SW); *Tāko je na kvōrtū ošvanīl garbīn i ražbīla je rīva* (pod talijansku obalu, rīvu, zapuhao je vjetar iz SW koji je prevladao prethodni vjetar) *pōk je pāla bonāca* (LH 6.11.); *žāštōki garbīn: pōšli tēga žāštōkega jūga bila bi ražbīla rīva iš žāštōkin garbīnon* (LH 16.12.); *čērika še ucinī u garbīn* (v. čērika): *U garbīn še je ucinīla mōlo čērika alōj* (v.) *šōmega mōra* (LH 22.12.); *jōki garbīn: Tāko je trī dōna prī mīnē pāla bonāca bēž jōkega garbīna* (LH 26.12.).

garbinēt, -a m G pl. -ih dem. – jugozapadni vjetar slaba intenziteta; *Pri tūnda vītar je bīl pūno lōrg* (v.) – *garbinēti i pulentāci* (LH 21.5.); *kalōda še je šūspendīla* (magla se s horizonta podigla) *tako da je pōcela marēta* (valovlje) *ol garbinēta* (LH 6.9.).

garbinōda, -e f G pl. -ih – jugozapadni vjetar, opasan u Komiškoj vali okrenutoj jugozapadu; *a šāl lēšto pocēt će garbinōda kojā će oprāt špjāje ol ovēga šmrōda*

*pôk ćeš ol gùšta púc pol kvartír kalât gâće i važést zolòvu štínu za prisvítlu*¹ (LH 7.1.); *Na dôn prî kvórta ríva je trumbâla, bìli su dupìni, prðvo šlika garbinòde* (LH 6.11.); *Ovè štajùni žnâju ucinìt garbinòde* (LH 13.12).

garbít, -a m – karbidni plin; *Kâl je pokòjan Jâkov Kùljiš Amerikâna, ca šù ga žvòli, izventòl feròl na garbít, finìla je tèsko mùka šijòvcima kojì su vajâli cìpât pùšto darvâ za po noćì ložit ògonj u švičâlo ol lôje kâl se je švìtilo na šardèle.*

garbùn, -ùnà m – ugljen; *Dodòj màlo garbùnù nâ ogonj za ispèc brižùle; Jelnì su imâli tu màšku, a vèce su ol njè imâli šcète nègo korišti. Cornâ je bìla kako garbùn* (VF 2: 1).

garbùn, -ùnà m G pl. -ih – češalj za češljanje vune, drvena sprava za raščesljanje vune, upotrebljavaju se dva u paru; *Ondâ vâžme garbùn za garbubnât vunu;* (v. progarbunat).

garbunât / gargasât, -ôn m impf. – češljati, čehati vunu koja je zbog upotrebe nabijena; *Prî bi žénške šidìle u hlòdù u dvùrù i garbunâle vunu za štramâce i blažìnje.*

garbunònje / gargašònje – češljanje, čehanje vune; *A ondâ bi se bìlo izvâdilo vunu iz blažìnjih i štramâcih i žénške bi se čapâle garbunònjo, nekâ je mèkje za špât.*

garbunjêr, -èrà m G pl. -èrih – 1. brod za prijevoz ugljena; *Tì brùd je bìl garbunjêr;* 2. zanimanje – onaj koji radi s ugljenom; *Vapòri su vozìli na pàru i bìli su garbunjèrì kojì su ù pec mečâli lopâtima garbùn.*

gârc, -à m G pl. -ih – grč mišića; *Čapòl me je gârc ù nogu tâko dà son jedvâ doplìvol do krâja.*

gârc, garcâ m G pl. -ih zoo. (Monodonta turbinata) – vrsta manjeg morskog puža (ogrc, nanara) koji se nalazi na obalnom rubu gdje more plače obalu; *i bìle žùbe, kròlke, gùšte i plèškè onè ca mògu prigrišt orìh koštenjòk òli garcâ* (VSG 11); *Kâl smo bìli na Palagrùzu, nâbroli smo lùporih i garcìh za iskùhot búžaru; Kal je bìlo šardèl, bìlo je lakò i drùgu rìbu ujòt, àli kal nì bìlo šardèl i nì se mògla ujòt dòbro rìba. Bìlo bi se lùpâlo lùpore i kùpilo garcè i ol tèga bi se bìlo napravìlo patakènjâc* (DS 2.11.2.); *Bòje je, šínko, i lùpore i garcè jìšt nego rižikât* (DS 2.7.3.).

gârcit, -in impf. – gužvati; *Nemùj mi gârcit šuprašònu ròbu.*

gardelín, -a m G pl. -ih (Carduelis carduelis) (ven. gardelin) – češljugar, vrsta ptice pjevice; *Bìli smo nìkidon mòtât i ùjoli smo trí faganèla, jelnèga verdùnâ i trí gardelìna; fig. bìt kako gardelín* – biti zdrav, poletan, živahan; fig. *promìnìt gar-*

¹ Kada još u Komiži nije bilo gradske kanalizacije, znali su ribari koji put napraviti i veliku nuždu na žalu uz more u zaklonu barke izvučene na žalu, te obrisati »prisvitlu« oblucima sa žala.

delínu vòdu – (o muškarcu) pomokriti se; *i ujedônput se Drâgi voltôjè kako gardelîn* (R6 114); *vêce se je pòšli pròvjâlo òbo gardelînima* (VF 100, 13).

gardinjêr, -êrà m G pl. -ih – vrtlar; *imòl sòn sofêrà i gardinjêrà* (R4 96).

gardit, -în impf. – narušavati izgled; *Kalój tu slíku iž žida dà non ne gardi kùcu*.

gardobà, -e f G pl. -ih – grdoba; *Ùvecer kò je jò sòn, a újutro gardobà vîdit*.

gardobîna, -e f. v. *hudobîna*.

gardošija, -e f G pl. -ih – grdosija, golemo stvorenje; *Ispomînjen se kâl se je na Parvú šíku defôra Barjòkih bila naštònila jelnà vèliko žutùga. Tòti se mečâlo prí budèle na sàrdèle i rîbori su vîdili, kakò je šíka plílkà, tú vèliku gardosiju ol rîbe* (E2 138).

gargarizât, -ôn impf. – ispirati grlo kakvom tekućinom; *Švâku jùtro jò vajôn gargarizât gârlo kamomîlon*.

gargašât, -ôn impf. v. *garbunât*.

gargâšina, -e f G pl. -ih / -in (tal. carcassa) – starež, raspadnuti predmet; *Ti brúđ je jelnà gargâšina kojú je òvle vajâlo odòvna olnít tumbât na smečè*.

Gargičovi, -ih m pl. tant. antrop. – Porodični nadimak iz Komiže (Ivčević); *Švičòr Andrija Gargič iz Vèle bònđe imòl je špurténjacu i rîbol je Palagrúžu*.

Gârgo, -ta m antrop. – osobno ime Grgo; *Štòri Gârgo je imòl dvò mùlà za potèžât kâre*.

Gârgotovi, -ih pl. tant. antrop. – porodični nadimak u Komiži; *Nòn je u šušíštvu kùca Gârgotovih u kojú vej nìkur ne stojí*.

Gargûr, -ûrà m antrop. – Grgur, Grga, Grgo; *Švèti Gargûr* – slavi se na dan 12. ožujka; *Švèti Gargûr kùpi omèndule u batûr* – i početkom ožujka može biti mraza koji će uništiti cvijet badema (P 472).

gargûrško mîša, -e f G pl. -ih – pod nazivom »gregorijana« prema papi sv. Grguru Velikom, niz od 30 misa slavljenih uzastopno 30 dana i to najčešće za pokojne; *Da će ún dât rèc žò nje, kal ùmre, gargûrške mîše*.

garíful ol Jâbuke, -a G pl. -ih (*Dianthus multinervis*) – karanfil s otoka Jabuke; Jabučki karanfil je otkriven zahvaljujući hvarskom gradonačelniku Ivanu Antunu Botteriju koji je herbarijski primjerak karanfila dao botaničaru Robertu Visianiju. Visiani je uvidio da se radi o posebnoj vrsti karanfila karakterističnoj samo za otok Jabuka. On mu je dao latinski naziv *Dianthus multinervis*.

garíful, -a m G pl. -ih fit. (*Dianthus spp*) – karanfil (ven. garofolo); *Na Jâbuku su rěšli garífuli. Pròvjòl mi je pokòjan burba Ívo Gùšla da su jùdi vîrovoli da tè garífule žalíju u primâlice vîle iz Vèlebíta kal se dÿjdu kùpât na Jâbuku i da su štòri rîbori žabronîvâli mlòdima da ih berú jërbo dà bi radi tèga mòglo slâbu vríme; »Pûjte, đico, na kròj íškùpíte smârške za kùhot, ali nemújte se penjât na vòhr jer gòri je garífulih. Tú vîle gojè i šòde. U primâlice dohòde vîle iz Vèlebíta kùpât se na Jâbuku i tú onè žalíju i gojè otè garífule. Tú se ne smí brât jer toľici kojí su garífule*

brōli provāli šu furtūne. « *Ali mlōdi šu īsto u šakrēt, kako štōri ne žnāju, uzāli ubrāt garīfule za dāt kortejōntima* (E2 98); *Govorīli šu, dōkle je bīlo garīfulih:* »*Dīco, ne bērte garīfule na Jābuku, dōkle je garīfulih bīt će i rībašćine. Ako neštāne garīfulih propāšt će i rībašćina komīsko* (E2 98).

garīfulić, -a m G pl. -ih – klinčić, začín; *Butōj u paścicōdu dvo-trī garīfulića neka dōdū gūšt.*

gārk, -ā m – sjeveroistočni vjetar; prov. *Ol garkā do žudīja nī pūno* – Vjetar *grēgo* (*gārk*) puše sa sjeveroistoka i često prelazi na jugoistočnjak – jugo (*žudīj*). *Gārk* i *žudīj* su metonimijski nazivi za vjetrove *grēgo* i *jūgo*. Termin *grēgo* došao je u Dalmaciju s juga Italije gdje *grego* puše iz smjera Grčke pa odatle i naziv bez obzira što u Dalmaciji *grēgo* ne puše iz smjera Grčke. Od etnonima *Žudīj* napravljen je apelativ *žudīj* jer je geografski Izrael južnije od Grčke: *gārk* (*grēgo*) je sjeveroistočni, *žudīj* (jugo) jugoistočni, a nazivi su motivirani smjerom puhanja održeni motrištem – južna Italija (P 164).

gārk, -ā m – vrsta crnog grožđa i vina; *Usōdīli smo bīli u Brōjkovice dvī prīštāve garkā.*

Gārk, -ā m G pl. -ih – Grk; *Jō se īspomīnjen kal šu Garcī hodīli u Komīžu kupovāt rību. Īspomīnjen se gārškega brōda kal bi bīl dūšal na mīl. A dohodīli šu i taljōnški brōdi. Jimōl son tād pet-šēšt gōdišć. Bīli šu darvēni šperūnī kako bōdeži. Targōvac, kojī je kūpovol šlōne šardēle, bīl bi uvūkal otī šperūn krož onū rāpu na pōkrivu ol barīla, ondā bi bīl rību šperunōl. Bīl bi krož svū rību otī šperūn uvūkal svē do lnā. Kal bi izvādīl šperūn, bīl bi vōnjol po svūj dajīnī šperūnā. Tū šu bīli tāki specijalīsti za rību dā šu po vonjū žnāli za svāku štīvu āko je pokvārena. I tū je žnōl jē pokvārena ol ūlja ili je pokvārena ol štrakīca. Štrakīc hōće rēc da je kāšno pošōljena. Žnōl je po vonjī jē rība čapāla rōngavinu īli je rība oštāla nā šuho, bēž salamūre. Onīma rīborima kojī šu bīli dobrī za solīt, kojī šu bīli na glōšū, nījma nīšū nōnke glēdoli rību. Ovīma kojī šu bīli šumjīvi, nījma bi ūvik šperunōvāli rību* (DS 2.13.3.).

Gārk, -ā m top. – istočni rt uvalice *Lupēško Špīla* na jugozapadnoj obali Sveca. Naziv je nastao prema brodolomu grčkog broda punog pšenice u blizini *Lupēške špīle*.

garkijōn, -āna m G pl. -ih – grlo, grkljan; *Čapōl ga je za garkijōn, da će ga udōvīt; v. gārlo.*

garkūšina, -e f. G pl. -ih / *garkūšin* – vrijeme kada puše vjetar iz pravca NE; znaci: *Mōre je mīrno, burīn je, pūnte žjāju. Kāl šu burīni, kāl je da grēgo* (NE), *kāl šu garkūšine, vrīme je nōjtrajnije* (LH 31.12. 1988.); *garkūšina tīre rību ol krāja: Burīni, garkūšine, vītri ol krāja nīkal nīšū dobrī za rību, nī kal se lōvi mrīžima, nī kal se lōvi parangōlima. Tū je žātu jer tī vītri tīru rību ol krāja* (LH 31.12.1988.); *garkūšina kal pūnte žjāju* (rtovi prividno lebde nad morem); *Kvārat* (v.) *je ucinīl*

na dvódešet žimnega (mjesec studeni) is mōlin vītron koji govōri da bi òpet mògle uciniť garkùsine kal pūnte žjāju i tāju vrīme mòglo bi podurát do mīnê (LH 22.11); racunôn da bi do túnda (v.) mògal biť vītar; kakò uzò ovê stajūni, ol gregōjā (v.) do bŭre is mǎlo dažjā (v.) i garkùsinima kal pūnte žjāju (LH 8.12.) *mōlo garkùsina*: kǎl še je išpol tē grubjāvine (v.) uciniťa čerika (v.) i potēglo nǎ goru is mōlun garkùsinun (LH 8.12.).

gārkušť, -osti f – gorkost, gorak okus; *vajò nòjpri pomocìt ũ vodu i zakùhot da pŭšti onŭ gārkušť iz šèbe.*

Gārlica, -e f top. – naziv obalnog lokaliteta na istočnoj obali otoka Biševa; *Butǎli šmo mrīže pol Gārlicu.*

gārlica, -e f. G pl. -ih / -ic (Streptopelia turtur) – ptica grlica; *Švè je vèće gārlic. Dobòta šu mi švŭ grōžje u Brōjkovice pōžobole.*

gārlić, -a m G pl. -ih – grlić; *Razbil je gārlić ol butilje.*

gārliť še, -in impf. grliti se; *Vīdi ti njih dvòje kakò še gārle kǎko da šu mlōdi i mlōdo.*

gārliť, -in impf. – grliti; *Ūn me je pōcel gārliť kŭda šon mu jò mlōdo.*

gārlo, -a n G pl. -ih – grlo; *Bolī me gārlo. Vajò mi pŭć u likōrā dǎ mi dò kojŭ medicīnu (lijek); u gārlu žagropǎla bešida (VF 98, 4); v. garkijōn.*

gārljen, -o -u, pred. -a -o – grljen; *A onǎ je bila u nòš i gārljena i jŭbjena i švŭ šmo njuj pomōgǎli.*

gārljenje, -o n – grljenje; *Bilo je tōti i gārljenjo i bušivōnjo.*

garmìť, -in impf. – grmjeti; *ca šī drōnjol, ca nīšī cŭl da je cīlu nŭć garmīlo (LH 11.2.); I kǎl je bilo bōrzo jŭtro, jelnŭ ũru prīlneva, pōcelo je garmìť (E2 99); Švè po dažjŭ šmo pripoštǎli, a švŭ vrīme je garmīlo (E2 99); a garmī, lampò, pŭše kako šijŭn (VF 44).*

garmjāvina, -e f G pl. -ih / -in – grmljavina; *A ondǎ je u pulēntu pōcela garmjāvina.*

garnjāt še, -ôn impf. – grebati se; *Nećŭ jò pŭć u bŭšak, ne želīn še garnjāt.*

garnjāt, -ôn impf. – grebati; *nekǎ njuj nī potrība švojè rŭke po bŭšku garnjāt (VF 63, 2).*

gārški, -o -u, pred. -o -u – grčki; *Živīl je nīkoliko gōdišć u Gārškuj i naucīl je gārški.*

Gārško, -e f – Grčka; *Tǎko šu navigǎli za Mlèlke, Pŭlju, Albaniju, švè do Gārške (V 2).*

garžŭn, -ŭnǎ m G pl. -ŭnih (ven. garzon) – 1. šegrt, naučnik koji ũči zanat; *Nī ũn nīkaki meštar, ũn je garžŭn; 2. loš majstor / ribar; Jò šon kako dŭtè hodīl is ovīma lokǎlnima špurtēnjacima, ovōdi po Vǎli, is ovīma, kakò ću ti rēc, garžŭnīma (E2 75); Tī švićòr je bīl valòr, ovōdi po Vǎli, pòk je važimòl žǎ druga kòga mòže. Tŭ je bīl garžŭn (E2 75).*

Garžūnòvi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak u Komiži (Žuanić).

gāša, -e f G pl. -ih – omča, vrsta petlje na kraju užeta; *gāša fērma* – neklizeća omča; *škurēnto gāša* – klizeća omča; *ūnjulo gāša neškurēnto* (UU 4.1.); *ūnjulo gāša is bižulīnon* – *bižulīn ša iznūtra štīšnutin krājima* (UU 4.2.); *dūplo gāša is bižulīnon štīšnuta* – *blīžū gāše pīko šridē štīšnuto* (UU 4.3.); *neškurēnto gāša ža šidro is duplīnon krož anēl ol šidra* (UU 4.5.); *gāša dūplo škurēnto dvō pūtā polvāržena* (UU 4.6.); *gāša dūplo škurēnto trī pūtā polvāržena* (4.7.); *gāša škurēnto dvō pūtā polvāržena* (UU 5.1.); *gāša škurēnto trī pūtā polvāržena* (UU 5.2.); *gāša is muškīn ūžlon* (UU 5.3.); *ūnjulo škurēnto gāša is žēnskīn ūžlon* (UU 5.4.); *ucnīl gāšu na cīmu i inkapelōl je na jelnū šiku ca je vīrila iz žōlā* (VSG 17); *Āko je vodā išpol krāja* (morska struja od obale) *bīl biš navārgal gāšu ol dēstre na prēžu* (kamen za vezivanje broda na obali) (E1 140); *dūplo gāša* – neklizajuća dvostruka petlja koja se baca u more pri spašavanju osobe koja se utapa: *kakō še kārpi, muškī ūžal dā še ne odrīši, ošmice ža ūdice, dūplu gāšu kal covīk pāde ū more ža ga ispōšīt* (LH 16.4.).

gāšo, -ota m G pl. -ih – ljenčina; *Ūn je prōvi gāšo. Nī mu drōgo lavurtā.*

gaštāpōn -a m G pl. -ih - (*Blatta orientalis*) – žohar; *bīlo je būh, usēnok, cīmok* (stjenica), *gaštāpōnih* (LH 10.2.).

gāta, -e f G. pl. -ih – mačka (stilski obilježena riječ, inače *maška*); prov. *Ni krīvā māška gāta, nēgo gošpodarīca māta* – *gata* (talijanizam za mačku – *gatto*) sinonimno je upotrijebljen uz naziv *māška* zbog rime s *māta* (glupa žena) (P 252).

gātonje, -o n – gatanje, prognoziranje osobne sudbine; *Dōšta mi je nježīniga gātonjo iz fundāča u čikaru.*

gātot, -on impf. – gatati; *Kāl šu bili dūšli Čigoni ca poprōvjodu lumbrēle, pōk je bila jelnā Čigonka ca je mojūj māteri gātola iz prūžnute rūkē.*

Gātula, -e f top. – lokalitet na zapadnoj obali i ribarska pošta ispred nje; *Šardēla še nōjveće fermōvāla na žōđivima Palagrūže, a pōk ol tāmo onā kurī pul šike od Trešjōvca, Gātule, Tāre* (E1 132); *Šūtradon šmo pōrtili iz Medvīdine vōnka pul Gātule ža nōc šinjōl* (E2 137).

gavāna, -e f – vrsta umjetnog gnojiva za vinovu lozu; *brāte, nūtra švākega matarjōlā: grōžjo, gavāne, ca še nō mēče pōd lože* (VF 15: 3).

gavitēl, -ēla m G pl. – priručni sinjal kojim se označava predmet uronjen u more; *ti namotōj šride na gavitēle i žavancōj* (ostaviti obilato užeta da je lakše vezati kraj za sinjal) *mālo kalūme da mōreš vēžāt* (LH 13.1.).

gavūn, -ūnā m – 1. prednji (proveni) i stražnji (krmeni) dio transportnog jedrenjaka: *gavūn ol prōve* i *gavūn ol karmē*; 2. bačva za vino na jedrenjacima za transport vina, nalazi se u pramčanom ili krmenom dijelu broda; *pravnjī gavūn, karmēni gavūn*: *U pravnjēmu i karmenēmu dilū brōda dvī šu mānje bācve kojē še zovedū gavūnī* (ostale bačve zovu se: *paraškāram, fjanķēr* i *šēla*, v.).

gavûn, -ûnâ m G pl. -ih (Atherina hepsetus) – riba gavun; *tukô provât napravîvit dvî pòšte* (dva bacanja u more ribolovnog alata) *na gavûnè* (LH 12.1.); *Ondâ sôn jô pîtol rîbore kojî sù trîbîli gavûnè* (R 7).

gavunciè, -a m G pl. ih dem. – mali gavun (ribica); *Îmon rûkovîcu gavuncièih pôk çu napravîvit brujètiè zô me i za ženû.*

gavunôra, -e f G pl. -ih – mreža za lov gavuna; *dôj iz sîterâla gavunôre* (LH 12.1.) *polplîçonje gavunôre* (UU 2.4.); *jôgle za kârpit gavunôre* (UU 2.11.).

gâzdebalîn, adv. – koji je šik, tip-top; *poštole gâzdebalîn* – cipele po posljed-njoj modi: *kûpî jô, kumpôre, veštîd, klobûk, sjarpètu, poštolè gâzdebalîn* (VF 71, 7).

gâzdebalîn, indecl. – koji je šik, tip-top; *poštole gâzdebalîn* – cipele po posljednjoj modi: *kûpî jô, kumpôre, veštîd, klobûk, sjarpètu, poštolè gâzdebalîn* (VF 71, 7).

gâžen, -o -u, pred. -a -o – gažen; *Ovôde je nîkur hodîl po îskopônemu, vîdin jô dâ je ovôdi gâženo.*

gâžeta, -e f G pl. -ih / gâžêt – stari mletački bakreni i srebrni novac vrijedan dva venecijanska solda; *Lakò je bîlo njêmu dôkle je imôl gâžêt.*

gâzijât, -ôn impf. – šivati na šivaćem stroju; *îškîdol je gâçe na gužîcu, a onâ dâ çe mu tû bokûn gâzijât na mâkinu.*

gâžît, -in impf. – gaziti; *Nemûjte gâžît po îskopônemu* (kopana zemlja pri obrađivanju poljoprivrednog imanja).

gèler, -a m G pl. -ih – geler od bombe; *Kâl je pâla bûmba pašônega râta, njêga je pogodîl gèler i na mišto je oštôl môrtôv.*

gemalòš, -a m G pl. -ih – krađa; *pûc u gemalòš* – poći u krađu: *Tâkega gemalòša ovôdi nî nîkal bîlo.*

generôl, -ôlâ m G pl. -ôlih – general; *Ûn je u râtu bîl generôl.*

gète, -ih f pl. tant. – gamaše (navlake) za cipele, obično vunene; *I kâl bi se bîl urêdîl, lîpo obûkal za na mišu, uzôl bi butât i gète na poštolè.*

gîb, -a m G pl. -ih – gib; mjesto savijanja; *Çûti kakò me bolî u gîbu nogê kal grên, dôli kòlo sçônka.*

gîbât se, gîbon impf. – gibati se, kretati se; *Pûno sîdîn prîko lnêva, ne gîbjen se.*

gîbîrât, -îron impf. (germ. gebühren) – pripadati; *Tû çu jô važèšt jêrbo mène tû gibîro.*

gîlit se, -in impf. – škakljati se, biti osjetljiv na škakljanje; *Jô se gîlin kal me kû dokrêçe.*

gîlit, -in impf. – maziti, škakljati; *Nemûj me gîlit.*

gîmnâzîja, -e f G pl. -ih – gimnazija; *jô sôn naštâvil gîmnâzîju jêr sôn vèj bîl finîl môlu matûru u Komîžu* (R 7).

gindâc, -âca m G pl. -ih – uže kojim se preko kolotura (*parângorecîn*) podiže lantina s jedrom na jarbol; *Mi u Komîžu gindâc žovemò mônt, a u novîju vrîme i mî uzômò rëc gindâc, âli jô govòrin mônt kakò son naucil ol štòrih.*

gîngot še, -on – ljuljati se; *Glëdoj ca še ún gîngo kal grê; Ovi brúð je pûno vérgul, glëdoj ca še gîngo.*

gîngot, -on impf. – ljuljati, njihati; *Nemúj me gîngot da ne pâden.*

gîngula, -e f G pl. -ih – ljuljačka; *Glëdoj ca še môli vòli gîngulât na gîngulu.*

gîngulât še, -ôn impf. – ljuljati se; *Ovi nâš môli pûno še vòli gîngulât na gîngulu.*

gîngulât, -ôn impf. – ljuljati, njihati; *Nemúj me gîngulât da ne pâden.*

gînut, -en impf. – ginuti; *u rátu gînu i oní koji ne rátuju; prov. Od obilitódi svít ne gîne – od obilja ljudi ne ginu (P 259).*

gîra samarúša, -e G pl. -ih / gîr (Smaris alcedo) – vrsta krupnije gire; *Na Pòrat smo potëžâli na gîre i újoli smo bili i oníh vèlih gîr samarúših. Alâ ca sú dobrë pecenë.*

gîra. -e f G pl. -ih / gîr (Smaris alcedo) – gira; *Mî smo žòrun bili íšli na gîre (VF 9:1); Dâ njin še je nalavurât i umrít i najîšt še gîr. Ni mësâ ni makarûnih nègo gîr! Kâki sú vò jûdi? Púj njin kûpî gîr. Ôno grëdú gîrori pòk njin kûpî vèlih gîr, žnòš, vèlih gîr (VF 16:2); prov. Gîra še je íš gîrun pëkla, a jelnâ drùgij ní vîrovola – ljudi se često ne razumiju ni onda kada im je sudbina vrlo slična, pa ni u najtežim okolnostima (dvije ribe se peku na gradelama) (P 104); âli, kal bi bilo dûšlo petnâšte otûbra, ondâ bi še bilo ôrmolo na gîre pok švë do petnâšte môrca (E2 147); Gîra je bila rîba za šíromâha. Bil bi šíromâh težòk kûpil kil gîr i íš tîn še je mògla najîšt svâ famîja. Švâk bi dôbil po dvî žjice gîric na brujët i pijât pulênte ili željo, i tú polît jûhún ol brujëta ol gîric i dôbro bevônda i švâk je bîl kuntënat (E2 154); Jô še íspomînjen kâl bi na peškarîju bila punâ puncôta plôca gîr. Švë stúg do štòga. I kâl bi dûšla večer, vëj ne bî bilo kilâ. Dnevno še je prodôvâlo do cetîri kvintôlâ gîr (E2 154); I sâl, kal je drùg dûšal dôma i dônil u otí sakët ol mrîže dvò kîla gîr, cîlo je kûca bila vësela, švâk je bîl nâ noge, švâk bi še bîl íškûpil kolo tîh gîr (E2 156); Recîmo cetvorîca muškîh je bila u kûcu. Ondâ bi še jelnëga poslâlo na gîre sómo za smûk da nôši dôma, da je ùvik rîbe, da ní potreba kupovât smûk (E2 157). A pròvi žîmški rîbori hòli sú vòrsîma i kucinôrima na jâštoge ìli sú lovîli pripòštîma, a nîšû še bâvîli gîrami. Na gîre še ní mògla dobît dôbro žurnôta. Tû je bilo vëce sómo za prizîvît (E2 157). Jelnû godîšce bilo je pûno bogâto gîrami (E2 158); bilo bi še íspëklo i nagucâlo tîh nâpul pecënih gîr (E2 159).*

gîrarica, -e f G pl. -ih / -ic – 1. mreža girarica; *Gîrarica je žîmško mrîža. Nâši štòri sú pûno lovîli gîrarîcun pòšli finimënta sardël (E2 146); Âli večer je gîrarîca môrala bît na škâfu ol levûta. Jer nîkal še nè žno hòce še púc žòrun ôli nè (E2 147); Gîrarica je slična lítînjuj trâti za sardële. Râžlikuje še po tëmu ca gîrarica grê na*

lnò. Onà štàrže po lnù, a lītjno trāta bđije (lebdi). Ğirarica je imāla vèće òlova, a mājne putā. Onā še je armīvāla išto na nōcīn kakò še je armīvāla i trāta. Onā išto ĩmo šāku, ĩmo kolā, ĩmo rīce, a ðuge sū ol devedešēt ĩ pet do štū i pēt pāših (E2 147); tī levūt je bila gajèta, rašfalkòno gajèta. Liti je slūžila za šardèle, na Palagrūzu ĩli na drūgu mīsto, a žīmi je bila levūt za ĝiraricu (E2 153); 2. U ĝiraricu je bīl jedòn covīk ol peškarīje. Ūn je hodīl žòrun iš družīnun oštòlun, Ūn je cinīl parvū pòštu, a pòšli je bīl na peškarīju. Ūn je imòl ðil kakò i drūgi (E2 154).

ĝirica, -e f G pl. -ih / -ic – na smotanīm papirīcima upisani brojevi koji se izvlače u grupi radi dobivanja zgoditaka; *Mī smo igrāli na ĝirice.*

ĝirica, -e f G pl. -ih / -ic dem. – 1. mala gira; *Težòk je na ložjè lavuròl većīnūn jutīkun, slòneribun ĩli ol vecère ca bī bilo oštālo ĝiric, pòk bi še namocīli krūha i nāpili bevònde (E2 154); Danāš vej nīkur ne poznāje ni sòšenicu ni jutīku. A pri je ũvik sòšenica hòla u brujèt ol ĝiric i carnjūlih.*

Ğiricini, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak u Komiži; *Ğiricini sū bīli barbūrī u Komīžu.*

ĝiror, -a m G pl. -ih – zimski ribar koji lovi gire; *Dā njīn še je nalavurāt i umrīt i najīšt še ĝir. Ni mēša ni makarūnih, nēgo ĝir! Kāki sū vò jūdi? Pūj njīn kūpī ĝir. Ōno grēdū ĝirori pòk njīn kūpī vèlih ĝir (VF 83); prov. Ğiror – nòjgori rībor (Ribari su na otoku Visu najviše lovili plavu ribu budući da ju je bilo lako soljenjem konzervirati, a taj ribolov trajao je u ljetnom razdoblju godine od travnja do kraja rujna. Zimski ribar najčešće je lovio gire, ali u tom ribolovu bila je mala zarada (zbog malog tržišta za prodaju jer se riba prodavala svježa), a izlagao se nepogodama zimskog vremena (P 320); *Ondā sū še nīki ĝirori žnāli švāku večer navukovāt u Vlòkū, a nīki nīšū, nīki sū hòli u rīvu (E2 155); švāki ĝiror je imòl u žepū šakèt ol mrīžine u kojèmu je bīl špòg uvūcēn i ðòli polvèžono, i kāl bi mu bīl ðòl švičòr rībe, bīl bi iškūpil u otī šakèt i išal bi pūl doma (E2 155); Tukālo je donīt rību u Komīžu barēn za jelnāšte ũrih, jer ũvik je švīt u filu cèkol kāl će ðúc ĝirori i pitāli bi ði ĝirori potèžu (E2 159); Ōno grēdū ĝirori pòk njīn kūpī vèlih ĝir (VF 16, 2).**

ĝīz, -a m – trokutno ili trapezno jedro na krmenom jarbolu; *A na karmū, na parvī jòrbul, bīl je dvīnut ĝīz.*

ĝīz, -a m (tal. ghisa) – lijevano željezo; *Pòpri je bilo onīh bronžīnih ol ĝīza ca smò jih žvòli vapòri.*

ĝīzdelīn, -a m G pl. -ih – kicoš; *Ūn še vòli lípo obūc, ũn je pròvi ĝīzdelīn.*

Ğīzdòvcićovi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak iz Komiže; *Onā je bila ol Ğīzdòvcićovih.*

glādak, gālko gālku, pred. glālka gālko – gladak; *Mògal bi še covīk popūžnut kal grē pūtēn kakò je glādak òlkal je cimentòno.*

glādit še, -in impf. – 1. milovati se; *Onā še glādi;* 2. Češljati se; *Tòko vrīmena štòji išpri žārcela i sòmo še glādi.*

glādit, -in impf. – 1. nježno prelaziti rukom po koži; *Cà ún nju glādi po škini-ma*; 2. maziti; *Onā ga glādi*; fig. pretjerano hvaliti koga; *Ūn vėj njih glādi, ún njih fōli*.

glādo, -ota m G pl. -ih – onaj koji je pohlepan, koji sve želi za sebe, sebičnjak; *Tī si prōvi glādo*; *Tākega glādota nišón jòš upoźnōl*.

gladovāt, -ljen impf. – gladovati; *ža vrīme rāta bilo je švėga, vajālo non je i gladovāt*.

glamōtac /parāpnjok, -ōca, -a m G. pl. -ōcih / -ōtoc (Gobius cruentatus) – riba glamac; *Kāl son bīl mōli, bīl bi ūjol na tūnjicu glamōtoc, slīnkih i dōnžulih*.

glāndule / draguncēle, -ih f pl. tant. – krajnici; *Jō son, kako mōlo, operirāla glāndule*.

glānjo, -ota m G pl. -ih (Gobius spp) – sitna priobalna riba boje pijeska, vrlo proždrljiva, najčešći ulov male djece; *Na Inō še je mōgla vīdit švāko štvōr, švāki lišt galōne ōli purīca, dōnžule i sparīci, prefīn i glānjoti ca sū ištėga kulūra kakō i sarbūn* (VSG 9).

glāšić, -a m G pl. -ih dem. – glasić; *Ūn je imōl tōnki glāšić kakō u ditėta*.

glāšnoćā, -ē f G pl. -ih – jačina glasa, zvuka; *glāšnoćā je prėvec jōkā, mālo je smānji*.

glāšovīt, -o -u, pred. -a -o – glasovit, čuven; *Ca ništė cūli ža Lūceta Bėgova? Tī je bīl glāšovīti švićōr* (E1 114).

glāšovonje, -onjo n G pl. -ih – glasovanje, sudjelovanje na izborima; *Mī smo bīli u komūnu na glāšovonje*.

glāšovot, -ujen impf. – glasovati, dati kome svoj glas na izborima; *Jō son glāšovol u komūnu*.

Glāvat, -a m top. – otočić sa svjetionikom blizu Lastova; *jō son kako mōli iz lantėrne Glāvat dvō pūtā bīl u Lāštovu* (V 34).

glāvāt, -ōn impf. – (o ribi) pojavljivati se glavom na površini mra; *Glėdoj ca bŭkve glāvāju*.

glavešina, -e f G pl. -ih – glavešina, pametna osoba; *Ūn je bīl glavešina u onū vrīme. Švī šu ga poźnāvoli*.

glavīca, -e f G pl -ih /-īc – glavica; *Ma tū je šitno kako glavīca ol fŭlmina; glavīca lŭka: Ūbrol son dešėtāk glavīc lŭka*.

Glavīce, -ih f top. – strana koja se penje prema zaravni Pòje istočno od lokaliteta *Podōnke* na otoku Svecu; *Bīli smo na Glavīce ubrāt mālo šŭmice ža pėč rību*.

glavīc, -īcā m G pl. -īcih – prednji luk samara tovarne životinje; *Kal je jāhol na tovāra, dōržōl še je iš ōbe rŭke ža glavīc ol šamōrā*.

Glavīc, -īcā m – jedno od četiri zvona u Crkvi svetog Nikole (*Mŭšter*) u Komiži koje je oblikom podsjećalo na *glavīc* od samara (v. *Krilo*); *Žvonī u Mŭšter Glavīc*.

glavić, ičâ m G pl. -ičih – glavić muškog spolnog uda; *Ništo je mõlemu izbrufãlo na glavić ol miša* (muški spolni organ) *põk son mu butãla pũdera*.

glavnjica, -e f G pl. -ih – gorući komad drva; *Bila je nũc. I ondã, kõže mi õn, dũse blãga su dũšle u dvũrũ. Vẽliki zõmor. Armõnike. Trumbẽtice trumbetãju, iškre glavnjice. Kakõ mi je kõzõl, jimãli su is njõma pẽrsi per pẽrsi* (direktan susret). *Trĩ ure dekontĩne molĩli su skonzũre* (VF 23:5).

glavõr, -õrà, G pl. -ih – sitna ribica glavoč ili glamac; *Kakõ dicã, bili bišmo ùjoli onĩh glavõrih, onĩh glãnjotih*.

glavurina, -e f G pl. -ih augm. – velika glava, glavurda; *Ùn ìmo glavurĩnu kako barĩl*.

glẽdonje, -o, n – gledanje; *Jõško, zãbolit ćedu te õci ol tẽga glẽdonjo u kompjũtor*.

glẽdot – 1. gledati; *Mĩ smo glẽdoli kal perũ zũbe, mi smo se cũdili* (R 7); *Glẽdon jõ jesũ no kõće* (R 8); 2. nastojati; *Šũtra je nõn Trõvna* (ribarska pošta), *vajãlo bi glẽdot privãrit onẽ skũše ca sũ Šprõjku utẽkle* (E1 134); *pũjte se dõma mãlo zãlozĩte põk ćemo tũ glẽdot istũc* (E1 110); *Mrĩza se glẽdola kako relikvija. Tũ se cũvãlo, tũ se avertĩlo* (E1 122); *Vajõ glẽdot istrĩbit dõ lne* (dok ne svane) (E1 104); *Kal žũtũga dũjde põl brud, sãl je vajõ glẽdot zãgancãt gõncon; ma bũdi se ovĩ Višković ùjutro, glẽdo ùn, nevẽra pašãla* (VF 1:4); *Glẽdolo se je dõma donĩt pũni barĩl dã ga põk, kal dũjdes dõma, štãvs u barãku i da štãvis nõ nje jedõn mõli kõrg* (E1 95); *Glẽdojte zãtĩcot* (ubrzano veslati prednjim veslom) *dã noš marẽta ne inkantõjẽ* (E1 103); *Glẽdolo se je brãt lenjõm u tũndũ* (E2 76); 3. čuvati, paziti na nešto; *mrĩže su se glẽdole kako relikvija* (LH 1.1.1.); *ãli na Brušnik i na Švẽcu glẽdol si võdu kako žlõto* (E1 96); *Mrĩza je bila švetĩnja i glẽdala se je kako õci u glõvĩ* (E1 95); *Onĩ ga cũvãju, onĩ ga glẽdaju kako õnjela*; 4. kalkulirati, špekulirati; prov. *Kũ u mãlo gledõ, mãlo i vrĩdi* – tko je sitničar, malo i vrijedi (P 135); 5. tretirati, odnositi se prema kome; *Võjska je bila na svãkemu kõraku. Ovĩ ofcĩri su noš krĩvo glẽdoli* (R 8); *Švićõr lezĩ na skãf ol prõve dũltarbũhon i glẽdo ù more* (E1 103); 6. opažati atmosferska zbivanja; *Vajãlo je glẽdot vrĩme kãl je kvãrat mišeca, kãl je pũni mišec i kãl je mĩnã* (LH str. 77); *glẽdot pũnte ol mišeca: Tãko se je glẽdolo pũnte ol mišeca, glẽdolo se je kãku je vrĩme na pũntu ol mišeca zã znãt hõće vrĩme konfermãt ìli će se izvarjãt* (hoće li se stabilizirati ili će se promijeniti) (LH str. 5.); *glẽdot ca govõri nẽbo / mõre / pulẽnt: svãku jũtro cĩn bi õci otvorĩl, rĩbor je glẽdol ca govõri nẽbo, ca govõri mõre, kũl kurẽ (idu) õbloci, kãko je ãrija* (v.). *U sũnce zõpũd stõl je atẽntõ ca govõri pulẽnt. Prãtil je mišec, njegõve pũnte* (v.) (LH str. 139); *vrĩme se glẽdo prĩnuć: svãku vẽcer se glẽdo. Ùvik se glẽdo vrĩme prĩnuć. Ne mõres ùjutro glẽdot vrĩme kojũ će. Na nĩke kazĩjũni* (v.) *mõre se i ùjutro. Ùjutro se mõre glẽdot kal je vrĩme vẽće onõ baštõrdõ, atõrzĩjo* (v.), *kakõmudrõgo, nẽšigurnõ* (LH 2.1.); *vrĩme se glẽdo na sũnce zõpũd: Glẽdo se nõjveće na sũnce zõpũd; svãku vrĩme se glẽdo*

pri nêgo súnce žapåde. Nójboje še tál znó káku će vríme (LH 2.1.); *glèdot mîsec*: komiški rîbori sú nójveće glèdoli mîsec (LH 5.1.); *glèdot žvîždè* (meteore): *tukálo bi žvîždè glèdot, di žvîždà letí, i po noći kal je mîsec di sú otvòrena vròta. I kolobòr (v.) i òci di kâpra (v. òci di kâpra) i súncejok (v.)* (LH 7.5.).

glèdot še – 1. uvažavati se, međusobno se cijeniti; *Onì se glèdaju, postìjũ se pũno kakò prîjateji*; 2. biti zaljubljen; *Parĩ še mèni da se mojâ cêr glèdo is tvojin sînon*.

glicerîn, -a m – glicerín; *Ni bilo glicerîna, ni bilo nêlne másti, ni krème za rúke nêgo otò ca je bilo. Tũ je bila nójbojo krema. Pišòta!* (iz ribarskog iskustva: toplom mokraćom su se pokretali promrznuti prsti) (E2 121).

glòba, -e f G pl. -ih – novčana kazna; *Plotíl son glòbu*.

glòbit, -in, pf. – novčano kazniti; *Jòš bi me mògli i glòbit*.

glòbjen, -o -u. pred. -a -o – kažnjen globom zbog prekršaja; *Jò son glòbjen radi tèga ca sòn brùd dòrzòl na zòlò di nîsòn smíl*.

glòd, -a m / -i f – glad; *ispomînjen še kal sú dicà cèkola ìspri konòbe teta Bùrtule u Mòlu bòndu dà njin dò retâjih ol hòstijih jârbo onâ je pèkla hòstije za crikvu, a bila je glòd*; prov. *Bòje je umrít òl glòda nêgo ol lavúra* – poslovice odriče smisao rada koji ne omogućuje egzistenciju (P 85); *dalekò je do Pêrne na veslà, a glòd* (VF 53, 5).

glòdan, -lnò, -lnũ, pred. -lna -lno – gladan; *Kal jedòn mladíc ol petnáste-šešnâste gòdišc lavurò, kal je glòdan, kal ní budüćnošti, kal ní di cãpât kojì sóld* (R 8); *ako mišliš utèc u Itòliju iz ovè glòlne zemjè* (R 11); *takò ti bòga, jò son glòdan, mocà kol popà da non dò cãgod izišt* (R 11); 2. bez dovoljne količine glavnog sastojka; *Vajò avertit da betũn ne bùde glòdan. Bùta cimènta obilâto; Bèž té mòšti pãmuk bi bìl máló duròl. Nòko bi mržè bile obilile, a ošòbito šardelòre, òlma bi bilo tèsko is njìma lavurât jèr bi bile glòlne mòsti* (E1 85); *a mi smo òl dvi ùre ùjutro, švâki na svoje mîšto ša svojin konopèn, glòlni, mòkri* (V 44).

glògoj, -a m G pl. -ih – mjehur uzavrele tekućine; fig. *Komîža mojè mlâdošti, ma tũ je bìl jedòn glògoj, švè je bilo živo, punà ríva švíta*.

glogojit, -in impf. – ključati; *Vodã je pòcela glogojit u pòtu*.

glòlnit, glòlnin impf. – gladnjeti; *Pòcel son glòlnit, a, kako vîdin, ní nìcega za jîšt*.

glòlno, adv. – gladno; bez dovoljne količine glavnog sastojka; *Bùta cimènta neka ní glòlno*.

glòš, -a m G pl. glòših / glašũv – glas; *bít na glòšũ* – biti čuven; *Onìma rîborima kojì sú bìli dobrì za šolít, kojì sú bìli na glòšũ, njìma nîšũ nonke glèdoli rîbu* (E1 97); *Bìli sú ùvik na glòšũ, a njìhove ženè sú mîgole gužicun i govorile: »Ovò sú nâši, ca cète še ví meçât is nâšima, onì sú kaparjũnì«* (LH 5.3.); *Vèće je bìl na glòšũ onì kojì je parvì dūšal na Palagrúžu nêgo onì kojì je nójveće ùjol* (E1 92); *Onì*

koji su bili na glōšù za šofit rību, bili bi prōdoli bōje nēgo drūgi (E1 96); *Dūbrini su bili pūno istāknuti u jūdrenju. Bilo je i drūgih dōbrih, āli oni su bili na glōšù* (E2 73); *ūjutro se cūje glōs da je nikur na Trūpū razbil ferōl* (VF 53, 2); prov. *Glōs pūkā – glōs Bōga* – poslovice je utemeljena na ideji o nepogrešivosti mišljenja puka koji određuje norme društvenog ponašanja (P 105); *žavikal son jō iz svēga glōša kuntēnat kūda da son olkril Amēriku* (E1 104).

glōs, -a m G pl. -ih – klas (žita, trave); *Vidi koji glōs imo ovā trōvā. Ovō je glōsīn*.

glōsan, glōšno glōsnu, pred. glōšnā glōsno – glasan; *Ūn je pūno glōsan. Vīce kal govōri. I na štrōdu ga je cūt kal dōma za štolēn govōri*.

glōsīn / glōšīnac, -ina -īnca m (Avena spp.) – vrsta trave koja ima klasove; *Vajāt će mi pokošit trōvū na ložjē, imo pūno glōšīna*.

glōsnit se, glōsnen pf. – glasnuti se, dozvati: *Tāmo, malo dāje ol Dragodīda, kakō se mōre glōsnit, jelnū je drūgu šelce* (VF 63, 1).

glōšno, adv. – glasno, jakim glasom; *Ne govūr tāko glōšno da te svāk cūje ca govoriš*.

Glōvā ol Kavalīne, -e f G pl. -ih / glōv – 1. glavna (dio tijela); *i Višković vāžel sikīricu i ošikal kōkotu glōvu* (VF 1:11); *Cēsje se on po glōvi* (E1 117); *Bila je jelnā veliko darvėno žjica širokā dōli trī pārsta i is njūn se je pritīškālo glōve ol šardēlih neka rība purgō ūlje* (E1 94); *tāko dā su se šardēle krēcāle drūgih tarbūšima i glōvāmi* (E1 94); *bil je baril slōnih glōv i crīv za brumāt* (V 12); *Dobrō vajō pritīšnut i pošūt sōli po glōvāmi neka sūl upijē ūlje* (E1 106); *Vēće pūtih je švičōr štīnu vajōl butāt pōl glovu ūmišto blažinje da ne bi žāšpol* (E1 99); *vāko mi je glōvā, glōvā kako baril* (72, 7); *Kopāli su težōci po žurnōtami ša rašlōvjenun kvašinun, krūhon sūhin i glōvīma ol slōneribe* (VF 7.5.); *ca vōn nī glōvā ismantōna* – ošamućena (VF 72, 6); *dōkle mi je glōvā rebumbōvāla od tākih penširih* (VF 96, 8); 2. kraj, završetak neke ekstenzije; *glōvā mūlā*; *Bila je štrōža na mūlū – vojnik is pūškun na glōvu ol mūlā* (R 9); *glōvā ol štolā, glōvā ol poštēje; glōvā ol brōkve*; *U Komīžu šī iz glōvē ol mūlā mōgal vīdit kakō igraju šardēle* (E1 132); 3. glavna osoba: *glōvā kūce / famīje*; značajna, pametna osoba: *bil je vėliko glōvā, znōs, otī Višković* (VF 1:1); prov. *Šūpjo glōvā vītron se hrōni* – poruka bezumniku (P 56); prov. *Rība ol glōvē šmardi, a ol rēpā se čistī* – oni u vrhu vlasti često su pokvareni, ali stradaju oni koji nisu krivi za posljedice loših odluka moćnika (P 174); 4. život; *Ako oštāne glōvā, narēšt će trōvā* – važno je sačuvati živu glavu, a sve drugo je sporedno jer ima smisao samo ukoliko smo mi opstali (P 202); *Vajō ložjō imāt kōko se ōkon mōre vīdit, a kūce kōko se mōre glōvu žaklonit* – Poslovice svjedoči o nekadašnjoj proizvodnoj energiji otoka Visa.

Proizvodnja je na prvom mjestu, a vlastiti komfor na zadnjem (P 371); *glōvã u vîtru*; *Njẽmu je glōvã u vîtru* – neozbiljno se ponaša; *nĩ tu bĩlo lakò dvĩžot macavarĩju ol pet-šẽšt kilĩh pòvar glōvẽ i hrẽštãt po batũdi i po ũru vrĩmena* (E1 86); *glōvã ol lebrã* (brodsko rebro): *Kal je potẽgnuta tirõda, markõ se širinã madĩrih na glovãmi od lẽbor* (E2 80); *po glavõh* – plaćanje hrane u zimskom ribolovu jednako po članovima posade: *Špĩža, ca šẽ je kũpovolo, tũ se je plõčãlo po glavõh: kolĩko jũdĩh – toliko dĩlih* (E2 129); *hõdit ù glovu* – shvaćati: *nĩkako mu nĩ hõlo ù glovu kakõ se je otĩ sotonã pũcol štĩnũn ù nje* (VF 20, 10); 4. fig. pametan čovjek: *a bil je vẽlo glōvã* (VF 1, 1); 5. fig. život: *da je bõje oštãt bẽž õka nẽgo bẽž glōvẽ* (39, 3).

glōvni, -o –u, pred. -o -o – glavni; *i ondã son jõ bil kako glōvni* (VF 16:1).

glōvno, adv. – glavno; *Glōvno da smo žĩvi oštãli*.

glōvnja, -e f G pl. -ih – nagoreni komad drva; *Pol prõvu ol gajẽte ùvik še dõržãlo dvĩ glōvnje ol ùgnja kal bi gorĩli brõdi na Dõn švẽtega Mikũle ĩspri Mũstera* (E1 86); *kal użõvre, pomãlo raštaknĩ glōvnje nekã tĩ brujẽt tũho kũho* (E1 105).

glũh, -glũho glũhu, pred. glũhã, -o – gluh, koji ne čuje; *Ca mẽ ne cũjes, õli šĩ glũh?*

glũhi šmrĩc, -ega -ĩcã G pl. -ih -ih (*Juniperus phonicea*) – gluhač, zimzeleni grm ili niže stablo iz porodice čempresa (*Cupressaceae*), iglice su svijetlozelene, plod su okrugle bobice; *Glũhi šmrĩc je kvalitẽtmu drĩvo ol kojẽga se cinẽ rõžnji za pẽc šardẽle i jõgle za plẽšt mrĩžu*.

glũhnut, -en impf. – gluhnuti, gubiti sluh; *Parĩ mi še dã son põcel glũhnut, da svẽ šlabĩje cũjen*.

gluhõc, õcã m G pl. -ih (*Mustelus mustelus*) – riba pas koji nema bodlje: *kucĩn gluhõc: Ûjol son na parangõl dvõ kucĩna gluhõcã*.

gluhočã, -e f – 1. gluhoća, nemogućnost slušanja; *gluhočã je njẽga nõjvece pogodĩla jer še ne mõre razgovõrãt ĩs svĩton*; 2. tišina; *gluhočã je žavlõdãla, nĩkoga nĩ cũt*.

gluhõn, -ãna m G pl -ãnih – pogrdan naziv za nekoga koji slabo čuje ili ne obraća pažnju na ono što mu se kaže; *Cã, gluhãne, ne cũjes ca tĩ govõrin svũ vrĩme?*

gluhũja, -e f G pl. -ih; *Onã je gluhũja, dobõta vej nĩšta ne cũje ca njũj govõrin*.

glũmãc, glũmca G pl. -glũmcĩh / -ũmõc – glumac; *Ûn ce bit glũmãc kal bũde vẽliki*.

glũmica, -e f G pl. -ih – glumica; *Ma vĩdi tĩ njũ, prõvõ je glũmica*.

glũmĩt, glũmin impf. – glumiti; 1. glumiti; *Onã žnõ glũmĩt kako prõvo glũmica*; 2. pretvarati se; *Nemũj mi tõti glũmĩt da nẽ žnoš, kal šĩ švẽ cũla i švẽ žnoš*.

glũmjẽnje, -o n – glumljenje; *Dõšta mi je vẽj tvũga glũmjẽnjo*.

glũp, glũpo glũpu, pred. glũpã glũpo – glup, ograničene inteligencije; *Glũp covĩk ne mõre žapovĩdãt*.

glũpan, -a m G pl. -ih – glupan; *Ma puštĩ tĩ ca ùn govõri, ùn je õbĩcni glũpan*.

gluparija, -e f G pl. -ih – gluparija; *Šómo mu gluparije pãdaju nã pamet.*

glùpašt, -o -u, pred. -a -o – glupast, koji se ponaša nerazumno, slabe inteligencije; *Parĩ še mēni da je onã mãlo glùpašta.*

glùpo, adv. – glupo, nerazumno; *Kakò še glùpo ponòšãju, kùda da nìkal nìsù bìli ovòdi.*

glùpušt, -osti f G pl. -ih – glupost; *Ma ne želìn se tùn glùpošću bãvit.*

glùšit, glùšin impf. – gubiti sluh; *Nemùj pũno tìh pìrulih pìt, ol tìh še glùši.*

gnjãvit, -in impf. – gnjaviti koga, ometati ga; *Drãgo, ma šãl šmo šìgùri. Ku cě noš ovòdi šãl ćapãt? A ca cěš púc gnjãvit covìka (R 9).*

gnjèvit, -in impf. – masirati; *a štòri je klèkal do njèga i štòl mu je gnjèvit otù mìšto di je rèkal da ga bolì (VF 7: 5).*

gnjida, -e f G pl. -ih / gnjìd – gnjida, jajašce uši u kosi; *Kal šmo bìli dicã užãli šmo dobìt gnjìde pòk bi noš bìli cěšjãli gũštin petenìnon ca šě je žvòl cěšaj dã non te gnjìde idu ćã.*

gnjìdov, -o -u, pred. -a -o – koji ima gnjide uši u kosi; *Štòj dãje ol njèga jèrbo ùn je gnjìdov pòk cěš i tì dobìt usěnke.*

gnjìl, gnjìlo gnjìlu pred. gnjìlã gnjìlo – sagnjio; prov. *Gnjìli jòrbul – sòrtije ol kaodifèra (P 321); v. jorbul; Ne glèdo žìmã da je šmòkva gnjìlã – U vrijeme oskudice hrane i gnjila smokva postaje dobra. Suhe smokve bile su glavno voće u zimskoj prehrani (P 443); A kãl je bìla šlãbo rìbašćina ol šardèl, ondã nì glèdola žìmã da je šmòkva gnjìlã (E2 142).*

gnjìla, -e f – glina, vrsta zemlje teške za obradu; *kopãt na gnjìlu; Ca šì še umorìl, kùda da šì kopòl na gnjìlu; Āla, šãl kal šì gotùv, ìstari rùke mrìžinun i pašòj jih gnjìlun pòk jih ražentòj mòren (E1 106).*

Gnjìla, -e f top. – naziv predjela istočno od Šmòkvice na otoku Svecu. Tlo je glina. Na njemu je vinograd (TS 71).

gnjìlina, -e f – glinasta zemlja teška za ručnu obradu; *Tòti je u Lòkvicu (predjel glinaste zemlje u Komiži) švè gnjìlina pok je tēsko kopãt.*

gnjìlušt, -i f – gnjiloća; *Šagnjìla je verdùra, sómo je gnjìlust ostãla.*

gnjìt, -jèn impf. – gnjiti, truliti; *Trovù šmo butãli u fòšu i pòšuli žemjùn neka gnjè.*

gnjìždìt še, -ìždin impf. – gnjezditi se, praviti gnijezdo; *Tvìce še gnjìžde na primãliće; Ān še šómo vartì, ùn še gnjìždi u poštèju.*

gnjìždò -a n – gnijezdo; *Nòšãl šon na rogòc gnjìždo ol nìke tvìce.*

Gnjìždò ol Špãrdovca, -a m antrop. – osobni nadimak; *Žvòli su ga Gnjìždò ol Špãrdovca jèrbo je imòl na celò jedòn veliki žavijòk ol vlòš kako gnjìždò ol špãrdovca.*

gnjojenje, -o n – gnojenje; *šìcnja mìšeca vajò še ćapãt gnjojènjo.*

gnjojīt še, -in impf. – gnojiti se; *Rāna mu še je na kolīno bila pōcela gnjojīt, pōk je īsal u likōrā.*

gnjojīt, -in impf. – gnojiti zemlju, unositi gnoj u zemlju za biljke; *Ucēri smo pōceli jō i šīn gnjojīt u Lōkvicu.*

gnjōt, -ōtā m G pl. gnjōtih – dio noge od koljena do gležnja; uzrečica: *Švēto Kōtā k ūgnju gnjōtā* – Sveta Kata je 25. studenog kada počinju hladnoće te se treba približiti vatri.

gnjūj, gnjōja m – gnoj; *U vrīću še je nošilo trōvū, gnjūj, kūpilo rogōcē* (VF 2, 10); *Rībe kako gnjōja, āli mālo še mōre ūjōt* (VF 70, 16).

gnjūš, -a m – gnus, gađenje, odvratnost; *cinīt gnjūš*; *Prōpju mi cinī gnjūš kal vīdin ca šū ucinīli.*

gnjūšan, -o u, pred. -a -o – gnusan, odvratan; *Ne bī nīkal tū cinīla, prōpju je gnjūšan tī pošōl.*

gnjūšno, adv. – gnusno; *Gnjūšno je tū ca jē naprāvjeno.*

gnjušobā, -e f G pl. -ih – gnusoba; *Ma tū je prōpju jelnā gnjušobā ca šū naprāvili.*

gnjūšot še, -on impf. – gnušati se; *Ūn je bokūn kanēt, ūn še švēga gnjūšo, ništa mu nī po gūštu.*

gōba, -e f G pl. -ih – grba; *Pokōjan burba Mōte imōl je gōbu na škīna.*

gōbašt, -o -u pred. -a -o – malo zakrivljen, neravan; *Ovī žīd je oštōl mālo gōbašt.*

gōbašto, adv. – iskrivljeno, neravno; *Ovō su naprāvili ovī nāši mēštri mālo gōbašto.*

gōbavit, -in impf. – postajati grbav; *Vīdi kakō je Mikūla pōcel nōglo gōbavit.*

Gōbica, -e f – osobni nadimak prema tjelesnoj mani, grbi na leđima; *Bīla je u Šelō jelnā kojū smo žvōli Gōbica jērbo je imāla gōbu.*

gōbica, -e f G pl. dem. -ih – grbica; *Imāla je na škīna mōlu gōbicu.*

gōbo, -ota m G pl. -ih – 1. grbavac; *Tōti je bīl īs njīma jedōn gōbo*; 2. *būta na gōbota* - uzrečica kada se optužuje onoga koji nije pravi krivac (kriv je samo po izgledu).

Gōbre, -eta m antrop. (od Gabrijel); osobni nadimak; *Tū mi je prōvjōl Lūka Gōbretov.*

Gōbretovi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak u Okjucini (Božanić); *Tōnko Grūjē, ūn je ol Gōbretovih.*

gōder, javlja se u kompozitnom obliku kao opća zamjenica ili prilog u kojima je prvi dio neka odnosnoupitna riječ: *kojigōder* – poneki, *kūgōder* – kojigod (za sva tri lica); *cāgoder* – nešto, *kakogōder* – nekako, *dīgoder* – negdje; prov. *Kogagōder lagōnje pomōže, a kōga ni īština ne mōže* (P 121).

godimēnat, -a m G pl. -ih – užitak; *Tū je mēni pūno drōgo, tū je mēni prōvi godimēnat kal ga slūšōn kako līpo kantō.*

gòdina, -e f G pl. -ih – istogodišnjak nekome tko je rođen iste godine; *Vínko Góbre ròjen je kako i jò cetardešét i òšme. Mì smo gòdine.*

gòdina, -e G pl. -ih – godina; *U Komìžu je bìlo gòdine trìdešet i šéšte, íspomìnjen se kal smo bìli na bruskitu, prijòdvjeno štù i cetarnášte spurténjoc* (E1 97).

godìšće, -o n G pl. -ih / gòdišć; *ma tũ je bìlo nõše pũno gòdišć* (VF 1.1.); *a ùn je bìl tòko gòdišć, bãrž cetardešét gòdišć je ùn bìl u Jamèrike* (VF 16:1); *jò son tál imòl sómo cetarnášte gòdišć* (R 7); *Mì smo se prištrášili, onò mlòdi, šešnášte gòdišć* (R 8); *A bìlo je švíta tòti ca sù štòli u tí lògor i po ñikoliko gòdišć* (R 8); *Godìšćima ñikur ñi pašòl krož otá vròta* (R 11); *Ñìsmò tili utèc dokle jò ñìsòn napùnil šedavnášte gòdišć jërbo son se jò štrašil da ću bìt maloljètan pòk dà ćedu me vròtìt nõše* (R11, 67) *tũ je bìlo onèga godìšćo kàl je pokòjan Tũme Bijáškotov pòl ñiž Mònte Fùst na Palagrùžu* (E1 114); *Štòri rìbori ùvik spomìnju mijòr dèvestu i devètu. kakò gòdišće kàl se bìlo pošòfìlo u Komìžu prìko dèvet mijòrih barìlih* (E1 140); *Tvòrdu drìvo, kakò ca je cešmìna, vajàlo je mìšćìma mocìt ù more, a onđà godìšćima ù hlod sùšìt* (E2 78); *tàku godìšće: racunòn dà ce jũgo bìt žèšće, àli da nèce dũgo durát jër je tàku godìšće da jugà durāju* (traju) *dòn-dvò pok ñì dažjìh* (kiša) *ni štròmbih* (naglih, jakih) *vìtrih sa žimãmi* (VF 14.3.); *Tàko je tũ kal ne gré vrìme íš vrìmenon. Tàku je godìšće* (VF 29.7.); *godìšće potègne: avril je mìšec ol jũgìh. Àli tũ žavìši kakò je godìšće potèglo* (VF 2.4.); *normálnu gdišće: Kũlma je vèliki i da je normálnu godìšće bìlo bi dažjà i žà usi* (obilato) (VF 21.4.); *gòdišće kal se mòre kòrun ol kapũle pũc pul Palagrùže: Govorìli su štòri da je gòdišć kal se šìcñja i vèle mòre kòrun ol kapũle pũc pul Palagrùže, a dà su mãža na Palagrùžu šmãrške prožìbole i mãdeži po judìma ol žimé rěšli* (mirno vrijeme u mjesecima nevremana, a zimska hladnoća u svibnju) (VF 24.4.); *vrìme prèma godìšću* (ima godina koje su po vremenskim prilikama drugačije od uobičajenih); *ne gré ni vrìme švè po uzònci. Tũ je prèma godìšću* (VF 16.12.); *Godìšće dòn ñìsù govorìli radi mãške. I tũ godìšće mãti bi røkla mẽni ca ćù òcu rèc* (VF 60, 3); *nojkorìšñjio bèštija kojà mi je u onò vrìme dobìvãla po ñikoliko fforìnih na godìšće* (VF 88, 13).

gòdit, -in impf. – uživati; *Šal pèna mògu gòdit òlkal son ìsal u pèšñju.*

gòf, -a f G pl. -ih (Seriola dumerili) – riba gof, orhan; *Àla, atènto štòjte hòće kojò jaglìca lãšnut* (bljesnuti). *Alà, ca sù žabìlìle, ža vèliku jìdro ròbe* (površine). *Šigũro jih gòne gòfi* (LH 15.1.).

gofât, -òn impf. – biti ispupčan, stršiti, koji nije priljubljen; *Ovã jakèta tèbi gofò na škìna.*

gòfo, adv. zdepasto, nabiveno; *Mãnje je gòfo kàl se marafũn polvèže dòle, a nè ža lantìnu.*

gòj, gãja m – gaj, šumarak; *Ovãko, bìl je gòj, prid kũcun je bìl gòj* (VF 24, 3).

gòjcica, -e f – nefikcionalna humoristička priča; *U Komìžu se recè facènda, a u Vìšù gòjcica; Ùn vòli pròvjat gòjcice.*

gojĭšt, -a m – egoist, sebičnjak: *kojĭ šu gojĭšti za šoldima i bogăštvon* (VF 74, 7).

gojĭt se, -in impf. – debljati se; *Vajđ mi púc na djētu jěrbo šon se pöcela pūno gojĭt*.

gojĭt, -in impf. – gojiti, uzgajati; *U Komĭžu je pöpri mălo kú gojĭl pröjce, a danăš nĭkur*.

gól, -a m G pl. -ih – pogodak u nogometu, rukometu ili vaterpolu; *Döli su njin dölma na pocělku dvö góla*.

golác, -câ G pl. -ih – puž bez kućice; *Íšküpil šon nĭkoliko golcĭh u vārtal. Šví šu mi kupĭš ruvināli*.

golacāt se, -ôn impf. – golišati se, razodijevati se; *Ma ca šě tōti golacōš!*

golacōnje, -o n G pl. -ih – golišanje, golišavost; *Jđ šon u godĭšcima kal mi vej nĭ štālo do golacōnjo*.

golcāt, -āta -āto, pred. -āta -āto augm. – golcat; *gŭl golcāt – Ūn je izđšal iz mora gŭl golcāt*.

goldŭn, -ŭnă m G pl. -ih – prezervativ; *Nđšla šon mu u źepŭ goldŭn, a pēna ĩmo petnăšte gödišć*.

Gölešovi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak u Komiži; *Šime Gölešov hodil je ĩš mēnon u rāžred u đšnovnu škŭlu*.

Gölgota, -e f – Golgota, brežuljak kod Jeruzalema na kojem je raspet Krist; *Mojě ditĭnštvo, tŭ je bila Gólgota* (E2 75).

golĭca, -e f G pl. -ih / -ic – vrsta breskve s glatkom korom; *Imāli šmo u vārtal dvĭ prăškve golĭce*.

gologlŏv, -ŏvo -ŏvu, pred. -āva, -āvo – gologlav. *Dŏž pādo, a ũn gologlŏv po dažjŭ*.

golorŭk, -o -u, pred. -a -o – 1. goloruk, bez dugih rukava; 2. bespomoćan, bez oružja; *Onĭ šu golorŭki ĩšli u rāt*.

golotĭnja, -e f – 1. golotinja (bez odjeće); *Kal danăš ĩdeš na kupŏnje, vĭdiš šŏmu golotĭnju*; 2. širomaštvo, bijeda; *Tŭ je bilo širomaštvo, nevŏja i golotĭnja*.

golovrātnica, -e f G pl. -ih / -ic – kokoš golog vrata; *ĭmomo u kapunĕri jelnŭ golovrātnicu*.

gólta, -e f G pl. -ih (ven. galta) – desni, čeljust; *Avertĭjte da gólte* (čeljust od ribe) *ne oštāju, da ne būde ŏpet intrĭga dă non mrĭže oštānu špŏrke* (E1 104).

göľub, -a m G pl. -ih (Columbiformes) – golub; *Ūn šěde na šentŏdu pok göľubima hitĭjě špĭžu*.

göľub, -a m G pl. -ih (Myliobatis aquila) – morska riba koja živi na pjeskovitom dnu; *Prĭ šmo parangŏľima u kŭľaf lovĭli göľube, ali mălo še vĕj kāl ũjme*.

golubĭca, -e f G pl. -ih (Myliobatis aquila) – golubica; *Na ponĭštru mi đĭgod đŭjje golubĭca*.

golubjêra, -e f G pl. -ih – golubarnik, mjesto gdje se drže golubovi; *U golubjêru daržê gòlube.*

Golubjêra, -e f top. – predjel iznad plaže *Kušârica* u Komiži koji je dobio ime po nekadašnjem golubarniku za golubove pismoñoše; *Múj žermôn imo kùcu pòvar Golubjêre.*

golubjî, -ô -û, pred. -â -û – golublji; *Jô vòlin golūbjú mész.*

golusât še, -ôn impf. – ići prelagano odjeven, izlagati se hladnoći; *Ovò je mšsec kal še vėj ní za golušât. Žimã je pòcela bìt pok še vajò obúć kako tukò.*

golusônje, -o n G pl. -ih – golišavost; *Finìlo je golušônje, pòcelo je bìt hlòlno.*

gòma, -e f G pl. -ih / gùm – guma; *Vázmi gòmu pok žalij vârtal.*

gombà, -e f G pl -ih – gonjenje, prijenos mošta iz vinograda tovarnom stokom; *Dvòdeset ðinarih je bila gombà.*

gòmbot, -on impf. – gombati, nositi teške stvari; *Nimo mu vej kù pomòć, pok šâl mòra sòm gòmbot.*

gòmica, -e f G pl. -ih – gümica; *Mi smo u škùlu kako dicà imãli škrñjica u kojÛ je stòl lòpiš, pèro, oštrìlo i gòmica za brìšònje.*

gomìla, -e f G pl. -ih – naslagana, obično kružno, krpa kamenja nastala pri čišćenju terena za sadnju vinograda; *ostãvil je ún škrãnu u gomìle za hronivãt gròžje nekã mu je mãnje za ðãt gošpodarìci* (najamnik vinograda skriva u kamufliranim rupama u gomili kamenja grožđe da bi smanjio količinu grožđa od kojega petinu mora dati vlasniku (VF 13:2); prov. *Božić u nediju – bûta šime u gomìlu* – prema pučkom vjerovanju, bit će plodna godina ako Božić pada u nedjelju. Niknut će biljke čak ako sjeme siješ po gomili (hrpi kamenja u polju) (P 361); fig. *Arinãla je vèlo gomìla, vajò bìžãt iz Zòlã na Palagrúžu i púc pul Štòre Vlòkè* – duboko, tupo, je zagrmilo – znak za oluju.

gomìlor, -a m G pl. -ih – osoba koja nije iz grada, već iz ruralnih naselja Visa; *Mi za Pojòrè recemò ðã šu gomìlori.*

gomìnjaca, -e f (Parietaria judaica) – trava koja raste po zidovima; *Nikur ne žìvi u kùcu Ömerovih pok je švúder obrèšla gomìnjaca.*

Gomìnjaca, -e f top. – naziv predjela blizu sela Dragodid; *Íšal je ubràt na Gomìnjacu vrìcu tròvè za kožù.*

gonâc, -cã m G pl. -cìh – gonič tovarne stoke; *Dònkle, gonci gòne vìnò iz Poja u Komìžu* (VF 50, 1).

gòncica, -e f G pl. -ih – šaljiva priča; *Višãni recú gòncica, a mi facènda. Tè šu gòncice žã še našmìjãt.*

Goncìcovi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak iz Komiže; *Tã ženã je bila ol Goncìcovih.*

gonit, gònin impf. – 1. goniti (teret na tovarnoj životinji); *I ondã smo mi gonìli tú na Rudinè* (VF 18:2); *u sušida šu žãjoli mùlã ca je vėj pùnò pùtih gonil i likòrã i*

popä (VF 47, 2); 2. goniti, tjerati pred sobom; prov. *Švāko šila do vr̄imena, a nev̄oja rēdon gōni* (P 58).

gorä, -e f – 1. šuma, planina: prov. *Ni švū gōru pošić, ni bež dōr dōma dūc* – poruka o mjeri u čovjekovu ponašanju koja zahtijeva izbjegavanje krajnosti što je mudrost utemeljena na principu održivosti. (P 45); *Gorä nīkal nī šōmä* – zlo djelo teško je sakriti čak i u pustoj gori, jer uvijek se može naći svjedok (P 106); *hodīt za gorūn* – (o zidu) biti nagnut, građen s odklonom od vertikale; potporni zidovi koji se grade od kamena bez vezivnog materijala nagnuti su prema terenu o koji se oslanjaju radi stabilnosti; *Bilo je lakō žabīt ca sē je tīlo u tī žīd jērbo je bīl ucīnjēn ū suho. Hodīt je za gorūn* (VSG 8); 2. planine na dalmatinskoj obali; *Žnāk za būru je kal šu nā goru, na talafērmu, òbloci. Tē šmo òbloke žvōli līgne.* (E1 101); *kāl je gorä žatvōrena, kāl šu nā goru līgne, ondā šu še rībori štrāšili būre* (oblaci iznad planina dalmatinske obale kao znaci bure; *potēžāt nā goru: Kal ôstar dvīne, potēže nā goru. Nā goru, tu hōce rēc da potēže na bōndu ol tarmuntōne pok do levōnta* (IV 31.12. 1988.) *òbloci nā goru: žnāk za būru je kal šu nā goru, na tarafērmu òbloci* (IV str. 9.); *òblok pāde nā goru: nā goru je pōl òblok. I tū je žnāk dā ce šūtra jūgo* (IV str.4.); *gorā poldīre:* (penju se s planina na kontinentalnoj obali oblaci): *Īli kal gorä poldīre, kal gūrnje òbloke, cmōšt, potēže ôstar, ondā bi še bīlo rēklo dā ce konfermāt dūlnju vrīme* (IV str.4.); *za šūtra racunōn dā ce žapūhāt būra jer gorä poldīre* (IV 22.3.); *gorä čapō:* *Kal jūgo mišli ucinīt, ondā pāde òblok nā goru. Gorä čapō. Ol Makārške po švē prema Žādru òbloci lēžu na bārdo i tū hōce rēc dā ce jūgo* (IV 5.1.); *gorä ĩmo līgne:* *Kal gorä ĩmo līgne, mōle prodūžene òbloke pōvar bārda – tū je žnāk za būru* (IV 5.1.); *potēgne nā goru: Potēglo je nā goru, a izgledālo je dā ce nēbo nā zemju pāst* (IV 13.4.); *potēgne cmōšt nā goru* (cirusi idu prema kontinentu); *potēgne cmōšt nā goru i tū je dōkaž za štābilu vrīme* (IV 17.1.); *nēbije nā goru* (kratkotrajne oluje za maglovita vremena); *Tāko racunōn dā ce bīt vrīme vēlikih vītrih iš nevērīma jēr šu nēbije* (v.) *nā goru* (IV 28.2.); *šēšt nā goru* (cirusi zalaze iza kontinentalnih planina); *Ārija še je bīla pokrīla kūda dā ce cāgod dažjā, āli je òpet šēlo nā goru tāko da racunōn dā ce òpet žapūhāt dūlnji vītar* (IV 7.3.); *pjuvadūra nā goru: Vītar ce hodīt iz rūkē ū ruku iš pjuvadūrīma* (kiša manjeg opsega koja se vidi iz motrišta gdje ne pada kiša) *nā goru* (IV 28.4.); *Nēce njuj še žatārt ĩme / Dok ū goru ĩmo drīva / Njēžīnu ce nīknut šīme / Komiško je šlāvit rīva* (SV 11).

goracōvina, -e f – posječena drva od rogača (za loženje); *Posīkal je dvō trāktora goracōvine da še imāju na cēmu grījot sé zīmē.*

gōrak, -o -u, pred. -ä -o – 1. gorak; *parī mi še da je jūhā mālo gorkä*; 2. težak; *Gorkä je bīla Jābuka. Nīkur tu nē žno ku nī provōl žīmšku Jābuku.* (teško iskustvo ribara u vodama otoka Jabuke).

gorcīk, -īkă m – vrsta samonikle jestive biljke, divlje zelje; *Īmon dvī rūkovice kostrīcā i gorcīkă pōk ću za vecēru iškūhot gorkū želje.*

gorcilo, -a n – okus gorkosti; *Kal čistíš ũgora vajô avertít da ne oštâne onú carnílo di počimje rěp jěr bi brujět ćapól gorcílo.*

gorcinâ, -e f – osjećaj gorkosti u grlu i ustima; *Ovò vej dví šetemône ćútin pròpja kakò me gorciná dère.*

gorcít, -ín impf. – imati gorak okus; *Parí mi še da brujět mǎlo gorcí.*

gõre / gõri, adv. – gore, iznad; *A štèroli šmo mríže gõri, na Pòpino ca šè žovè. Uż jedón bríg; Jõ bi bıl íšal gõri nǎ noge (R 8). Ne hòl gõre (na gornji kat) jěrbo mòli spí pòk bíš ga probudíl.*

gõre, comp. od *šlabo* – gore, lošije; *Gõre je znát, a nè mòć, nègo mòć, a nè znát* – teže je kad se znanje suoči s nemoći da se ostvari, negoli kada moć sebe nije svjesna (P 9).

gorènje, -o n – gorjenje, loženje vatre; *Bít će gorènjo rogaćovine. Ŭbroli šmo obilǎto dór da še šè žimè mòremo ogríjot.*

gõri, adv. – gore, poviše, iznad; *A štèroli šmo mríže gõri, na Pòpino ca šè žovè. Uż jedón bríg še dvíne. Gõre še štèru mríže, gõri je šterǎlo, gõri je trǎmida (prostor) toliko (puno) (VF 8:2).*

gõri, comp. od *loš*, *slab*; *Ti si gõri ol njèga.*

gorít, -ín impf. – 1. gorjeti; *ògonj dobrò gorí*; prov. *Ža šúhu i želènu gorí* – onaj koji samostalno ne bi uspio, s uspješnim će i on uspjeti; *Na pravnjèmu škǎfu, na bõndu ol prímè bila je švićólnica na kojū še je goríla borovína za švítít (E1 122)*; 2. imati povišenu tjelesnu temperaturu; *mèni še parí da tí goríš* – čini mi se da imaš temperaturu; prov. *Kal šušídu kùća gorí, nõdoj še i tèbi* – tuđa nesreća je i naša nesreća (P 20).

gorkò narõnca, -e f G pl. -ih – gorka naranča; *Navǎrc ćemo lemúnè na gorkú narõncu.*

gorkú, -èga n – divlje zelje; *gorkú želje*: *A za gorkú želje berè še: koštríc, parèc, gorcík, matudèrica, žutínica, lùškovina, kùžjo brõdǎ i cištocél.*

goròc, -õcǎ m G pl. -õcih – rogač kao stablo; *U Komížu je pũno goròcih napól cõrv.*

gorúć, -ũćo -ũću, pred. -ũćo -ũću – goruć, koji gori; *Išpèkal še je jěrbo še je našloníl na gorúći špǎher.*

gošćènje, -o n G pl. -ih – gošćenje, posluživanje koga hranom i pićem; *Dodíjolo mi je bilo tú njihovu gošćènje.*

gõše, -ih pl. tant. – završni dio mreže *jaglicõre* za lov iglica; predzadnja *rìca* do *šǎke* na trati; *Prížolnjo rìca do šǎke žovè še gõše. Tú je rìca ol íšte mõhè kakò i oštõle rìce. Na gõše dohõde kõntragõše, a na kõntragõše gré šǎka (E1 120); Jelnǎ rìca je dugǎ dèšet lakòt, i ún nǎ tu rìcu štǎvi òlma unũtra, blížje kolǎ, štǎvi petnǎšte nǎ štu pok dvõdešet pok tridešet na gõše i kõntragõše (E2 147); a kǎl bi še bilo dũšlo na gõše, ondǎ gõša i kõntragõša – onǎ je bila dobõta dretǎ, jer tǎmo je*

šaka kojã se na kôntragôše šije i kojã se otvôro (E2 148); *vajô pribrât jaglicôru, àli dobrò avertjite na gôše dà ti nî kojô palicà ili cò fundifëra; Prižolnjo rîca do šake žovè se gôše* (E1 120).

gôšen, -o -u, pred. -a -o – gašen; *Ëgonj je gôšen, ma nî alavija izgôšen*.

gôšënje, -o n – gašenje; *Vatrogâšci su finili is gôšënjën. Ušpili su izgôsît plômik kojî bi bil dûšal do kûc*.

gôšît še, gôšîn impf. – gasiti se; *Ëgonj se u komîn pomâlo gôši, vajô pûc lèc; fig. Ën se pomâlo gôši* (umirati).

gôšît, gôšîn impf. – 1. gasiti vatru; *gôši tí ògonj*; 2. smanjivati površinu jedra; *Bile su šûšte iz jelnê i drûge bônde jîdra za gôšît jîdro kal je bil jôki vîtar da se mòre potëgnît unûtra i izbit jîdro* (E1 87); *Kâl bi se jîdro bilo mâlo ugôšilo radi jôkega vîtra, ondã bi se bilo vëžãlo matafünë* (DS 2.2.2. *Kâl su bile regãte, nî se jîdra gôšilo nëgo bi se bila dôrzãla jîdra gôri dôkle gûl je brûd môgal agvantât* (E1 88).

Gošpîna štôpa, -e top. – naziv lokaliteta na obali u uvali Rûda (južna obala Visa, blizu Rukavca) za koji puk vjeruje da je tu utisnuta u kamenu stopa Bogorodice.

gošpodã, -e f – gospoda, viša društvena klasa; *Štôri komiški rîbori tû su bili nõjintelligentniji i nõjodvažniji jûdi u Komizu. Onî su imãli mîšto mëju gošpodûn* (E2 110).

gošpodarîca, -e f G pl. -ih – vlasnica, gospodarica; *nekã mu je mãnje za dàt gošpodarîci* (VF 13: 2).

Gošpodarîcovi, -ih pl. tant. antrop. – porodični nadimak iz Komiže (Mardešić); *Šviçôr Mlãdo Gošpodarîc iz Vële bônde imól je špurtënjacu i rîbol je Palagrûžu*.

Gošpodîn, -îna m – Gospodin Bog ili samo Gospodin. *Nekã mu Gošpodîn Bôg pomôže*.

gošpodîn, -îna m – gospodin; *danãš nî tésko bît rîbor jër su motôri i švãki dôn se vrôçoš dôma kako gošpodîn covîk* (LH 1.1.1.).

Gošpodnjî dôn, -ëga m – u katoličkoj vjeri naziv za nedjelju – *Šûtra je Gošpodnjî dôn*.

gošpodôr, -ôrã m G pl. -ôrîh – gospodar, vlasnik; *ti gošpodôr, a jô nîšôn znól cihôvo je tû, tû je cûvól* (VF 18:3); prov. *Tésko je bît gošpodôr u šîromãšku kûçu* – položaj gospodara temelji se na moći, a gdje moći nema, nema ni autoriteta koji zahtijeva položaj gospodara.

gošpodôršcîna, -e f – gospodarenje, upravljanje gospodarstvom, imanjem, kućom; *Tû je bilo u vrîme gošpodôršcîne mûga pokújnegã ôca*.

gôšpoja, -e f G pl. -ih – gospođa, žena iz više društvene klase; *Onã se ne dinjô nôš, onã je gôšpoja*.

gôšpojica, -e f G pl. -ih – gospođica; *Poglëdoj tí kakò se je onã nãša mlãjo lîpo obûkla, prôvo je gôšpojica*.

gošpojica, -e svetačka sličica; *Pokòjan nõno bi bìl nošìl iz crìkve gošpojice pok bi ih butòl bližù šèbe kal je molìl bõga u kãmaru.*

gošpolškí, -o -u, -pred. göšpolška göšpolšku – gospodski; *Ucèri smo imãli za obìd jãstoga, škarpinu na brujèt, slalkêga. Ma tũ je bìl gošpolškí obìd.*

gõšt, -a m G pl. -ih – gost; prov. *Ūza gõšte i mĩ smo gõšti* – uz goste i domaćin jede bolje negoli obično (P 194).

goštìt še, -ñ impf. – uzimati ponuđenu hranu i piće; *Bilo je svèga i za jĩšt i za pìt, i tãko smo še mĩ trĩ dõna dobrò goštìli.*

goštìt, -ñ impf. – gostiti, služiti gosta; *Goštìli su noš dobrò* (R 7).

gotòvo, adv. – pripremljeno, dogotovljeno, završeno; *Lakò je dúc na gotòvo, ma te vajò žavõrñit rukõvè i ćapãt se lavúra.*

gotùv, -òvo -òvu pred. -òva -òvo – gotov, dovršen; *lupèžu, šãl šì gotùv* (prijet-nja) (VF 18:7); *òno ga, voltòjè še tarbùhon gõre, gotùv je, ispuhòl še je* (o harpunom pogođenom dupinu) (LH 6:2); *Šãl svãk še štrãši ãko še doznò jer policija će noš ćapãt. Gotòva je* (R 8); *a u onò vrĩme ako falís – gotùv šì* (E1 99); *Kãl je võrsnjok gotùv, vajãlo ga je šãšit* (E2 112); *põšli pùl ùre gotòvo je* (E2 145).

govnarĩja, -e f G pl. -ih – loše nešto napravljeno, izazvano, ostvareno; *naprãvili su vèliku govnarĩju kãl su še is njĩma potũkli.*

govnèn, -èno -ènu, pred. -ã -ò – govnen, uprljan, loš, nevaljao; *Oštãvil mi je govñene mudõnte i gãće dà mu ih jò operèn.*

Govnenjòk, -òkã m top. – naziv lokaliteta na sjeveroistočnoj obali Visa; *Butãli smò mrĩže po Govnenjòkũ* (u moru pod lokalitetom na obali).

gõvnò ol medvìda, -ã G pl. -ih – sjemenka od biljke što raste u estuariju rijeke (Trapa nataus), a donese je more na obale; *Vidil son Pol Gũspũ na zòlò ñikoliko komadĩh gõvnã ol medvìda* (sredozemna medvjedica). *Tu je šime ol ñike biljke kojũ mĩ ne poznãjemo.*

gõvnò, -ã m G pl. gõvnih / gõvõn – govno; upotrebljava se u afektivnim negacijama: *gõvnò ću ti, hoćũ ti gõvnò!*; *Jebèn ti tẽga, mrĩže šì polvãrgal. Šãl ćes gõvnò ùjòt* (LH 11.1.); psovka; *gõvnò ti u cũnku i u rìlo*: *A Viško ga glèdo išpol lumbrèle*: »Nõgo ti je gõvnò u cũnku i u rìlo« (VF 21:6); prov. *I gõvnò še ñĩzbardo võje* – Komformističko ponašanje ljudi nije moralna vrlina, već rezultat sebičnosti. Moralna vrlina je kretanje protiv struje unatoč nevoljama koje poštivanje moralnih načela zahtijeva (P 13); *Gõvnò u covĩka lavurò* – smisao ove poslovice jest shvaćanje uloge temeljnog uvjeta postojanja čovjeka, a to je razmjena materije s prirodom – hranjenje koje podrazumijeva metaboličku transformaciju hrane (P 117).

govnòr, -òrà m G pl. -ih – govнар, loša osoba; *A ca ćũ obo njẽmu govorìt, ùn je prõvi govñòr ol covĩka.*

govnovôj, -ôjã m (Scarabeus sacer) – balegar, buba s krilima koje žive u gnoju; *Otác je mašurén mećól gnjúj u vrĉu kojũ son jô dõrzól, a đĭgod bi vĭdil i kojĕga govnovõjã, a i gudĕjã u gnjõju.*

govorĕći proròk, -ega -a m – prorok biblijske apokalipse; *izvõršile su se remĭje, remĭje* (vjerojatno asocijacija na proroka Jeremiju) *govorĕćega proròka* (VF 15:5).

govorĕnje, -o n G pl. -ih – govorenje; *Ma istufãla su me tã njeĝõvõ govorĕnjõ, ne mõgu ga vĕj šlũsot.*

govorĭt se, impf. – govoriti se; *Govõri se da ĕe rãt. Ma tũ se vĕj na vĕliko govõri.*

govorĭt, -õrin impf. – govoriti; *i ovĭ, ca govõrimo, Višković, kakõ se je tũkal prõtiv Tũrok* (VF 1:2); *govoril je pokõjan otác* (VF 1:4); *a nãši štõri, nãši õci i nõnoti, govorili su u cũdu* (R 7); *Jõ bi bĭl ĭšal dõli blĭžũ štõrega Šãrgota i jõ bi bĭl ĭš njĭn govoril* (R 8); prov. *Kũ pũno govõri, mãlo vrĭdi* – u svijetu kojemu je fiziĉki rad imperativ opstanka, pretjerano govorenje (brbljanje) znaĉi odsutnost rada, ugrožavanje egzistencije (P 238); *Ne govõri bãba põci bãrda nĕgo põci švũga ĝãrla* – ĉesto je namjera onoga koji se za nešto zalaže skrivena, a motivirana je sebiĉnim interesom (*švojĕ ĝãrlo*) (P 243); *I onõ, kako nĕ žnoš govorĭt, dũjdeš u crĭkvu i pĭtomo popã, ãli kakõ noš nĭ ražumil ništa, dovedĕ ũn jelnĕga covĭka* (R 11); *Dobrõ je govoril harvõški* (R 11); *Govoril je bõrba: »Kal vĭdin tĕbe, vĭdin šĕbe. Tĩ si mi žãrcelo jĕrbo drũgega žãrcela nĭmomo. Jedõn drũgemu šmo žãrcelo«* (R 11); *Nãši su štõri govorili da je šardĕla mãna bõžjo* (E1 132); *Ume tũ dohõdi Pãvulo Mikĩčov i govõri ũn mĕni i Garajĩnu* (E1 135); *Mõre je prõpju govorilo dã ĕe pogucãt covĭka* (E2 103).

govorjũša, -e f G pl. -ih / -uš – brbljavac / brbljavica; *Ca ne poznãješ Pãvicu, onũ ca pũno govõri, onũ govorjũšu, onũ lãbaru, ca po važdõn labarõ šempjarĭje.*

govornĭk, -ĩkã m G pl. -ih – govornik; *A vĭdiš tĩ kojĩ je ovõ covĭk! Kojĩ je ovõ govornĭk!* (VF 17:5).

govorõjceica, -e f G pl. -ih – ogovaranja, ĉesto izmišljena priĉica o nekome da ga se prikaže negativno, da se nekoga ismije; *Ma ne vĭrujen jõ u tĕ govorõjceice.*

gõvur, gõvora m G pl. gõvorih – govor; *šãl ĕeš njin tĩ dãt jedõn gõvur – govõri, õbo »ko žĕmju lavurõ«.* *Jõ ĕu tĕbi govorĭt, a tĩ ĕeš njĩma. Onĩ su gulũzi nã žemju, tĩ ĕeš njĩma dãt jedõn gõvur* (VF 17: 3).

grabĭc, -a m G pl. -ih – obĭčaj da brodovi koji se zateknu blizu mjesta ulova plave ribe tratom, u trenutku presipanja ribe iz mreže u brodove, zagrabe špurtelom nekoliko kila ribe za sebe uz pristanak družine; *bĭl je õbicoj kal se žavãrže i izbĭje rĭba u šãku da se brõdima, kojĩ se nõjdu na tĕmu mištu đĩ se je žavãrglo, dã njin se ponũdi grabĭc ca hõće rĕĕ da mõru špurtĕlon žagrãbit iz mrĩže rĭbe kõko njin je potreba ža jĩšt; Kãl bi se rĭba prišĭpõla, bĭl bi ũvik kõgod dũšal brõdon kõmu je okurĭvãlo šardĕl ĭli ža parangõl ĭli ža jĩšt, ondã bi špurtĕliĕon žagrãbili iz mrĩže,*

a bili bi špurtèlon kùpili i sardèle vônka mrìže. Tù se je žvól grabìc (E1 130); Àli parùn je ùvik imól u purtèlu, u picìn svúj grabìc (E2 153).

grābit še, impf. – grabiti se; *pók še mrìža navìje i rìba grābi jōnkun i prišìpje u brōde* (E1 120).

grābit, -in impf. – grabiti; *Jō son imól jedōn špurtèlic pók son grābil sardèle iz mrìže*.

grābje, -ih f pl. tant. – grablje; *Dodój mi onè grābje da ocìstin ovù šavùru iz grēbje pri nēgo pōcmen sōdit šalótu*.

gracijúž, -o -u, pred. -a -o – graciozan; *Onā nāša mlājo je prōpja gracijúžo divnjìca*.

gradācija, -e f G pl. -ih – jačina sladora mošta ili alkohola u alkoholnim pićima; *Ovè gōdine slāba je gradācija. Plōvác iz Brōjkovic bìl je ìšpol dvōdešet grōdih*.

gradāt, -ōn pf. izmjeriti gradaciju, procent sladora u moštu ili alkohola u alkoholnim pićima. *Izmìril son gradāciju. Kúc je nošil ošavnāšte ì pul grōdih*.

gradèle, pl. f tant. -ih / -èl (ven. *gradela*) – 1. žičana rešetka za sušenje na suncu sitne plave ribe u tvornici; ribama se, prema staroj recepturi, otkinu glave, stave se u otopinu soli (salamuru) i potom na gradele da se suši na suncu prije prženja u maslinovu ulju i stavljanja u konzerve; *Ìspri Švètega Rōka vēj šu še šūsile sardèle, lipo porēdone jelnā do drūge, apōžito na gradèle ol štanjōnega findifèra, is rēpìma užbardo nekā njìn se iscìdi vodà i karvetìna. Gradèle na kavalète i kolo njih štōri Šōldat da ne bì dūsila māška* (VSG 4); 2. Sprava s rešetkom za pečenje mesa ili ribe; v. *gradikule*.

gradelōda, -e f G pl. -ih – pečenje mesa ili ribe na gradelama; *Ako nočās ùjmu sardèl, naprāvìt cemo u nās kortìv jelnù gradelōdu. Prōpju son še uželil pecènih sardèl*.

gradelōj, -āja m – željezna rešetka; *Mōre je ražbìlo gradelōj ol Jaštožere*.

gradelōvāt, -ōjèn impf. – stavljati ribu na gradele; *Ondā smo štrìgle sardèle, a konól je bìl ucìnjèn di tecè mōre, pók še je tō rìba mečāla u salamùru i pōšli še gradelōvāla. Ondā bi še tē gradèle opet òprolo i nošilo gōre na jādran* (u tvornici sardina prostor na otvorenom gdje su se sardele, umočene u salamuru, sušile na suncu prije prženja u maslinovu ulju radi pakiranja u limenke) *dā še šūsi. Na jādran, kal bi te bìlo čapālo onò sūnce po važdōn, kōr šì pjìvól ol mūke. Ondā še je iz jādрана nošilo na kùhinju dī še je rìbu frìgolo u frìzère*.

gradikule, -ih / -ul f pl. tant. – gradele; *Ondā je jimól jelnè gradikule. Tē gradikule bi štāvìl na dvì štìne za užèc ògonjìšpol i tō mu je služìlo kako trìnoge za butāt tēcù kal je kùhol brujèt. Kāl bi iskùhol brujèt, ondā bi na gradikule ispèkal rìbu* (VF 55, 2).

gradōn, -o -u, pred. -a -o – onaj kojemu je izmjerena jačina (alkohola) u stupnjevim; *Rakìju smo gradāli jùtruš. Još nì ìšpol dvōdešet grōdih* (stupanj).

grāfika, -e f – grafički; samo u izrazu *kórta grāfika* – zamljopisna karta; *Nišù onì poznāvoli kórtu grāfiku; Bùsula je bila, bùsule šu ùvik Komžoni deperāli. Āli nīšì imól kórte grāfike* (E2 97).

grājonin, -a m G pl. grājonih – građanin; *Onì su grājoni, a nē šèljoni kako mī.*

grājonka, -e f G pl. -ih – građanka; *Onā še ponōšo kako jelnā grājonka.*

grāmatan, -no -nu, pred. -na -no – koji dobro poznaje jezik, gramatiku, koji je pismen; *Parī mi še da ún nī pūno grāmatan.*

gramātika, -e f G pl. -ih – gramatika; *Vēće vajó prātika, nēgo gramātika* – više vrijedi praksa nego teorija (P 69).

gramatikôlno, adv. gramatički ispravno; *Ma nē žno ún komiški govorīt gramatikôlno. Ūn mīšo komiški i inglēški.*

grampîn, -a, m G pl. -ih – kuka s nekoliko udica i utegom na kraju tunje za hvatanje hobotnica; *grampîn za hobòtnice* (UU 23.16.).

grancāt še, -ôn impf. – grebati se; *Vīdi kakò še ovè māške grancāju.*

grancât, -ôn impf. – grebanje kandžama; *Cūvoj še ovè māške. Onā grancô.*

grancica, -e f G pl. -ih dem. – grancica; *Jërbo ti šu òbruci pūl debjinê ol grônê, a ol jōprīne i jāšena je incéro grancica* (E2 111).

grancigran, adv. – brzo, hitno; *Āla iskūpi tè štvōri i bùta švè ù brud pok grāncigran vajó pōrtit dà noš ne čapô nevēra.*

grancigula / dežūja, -e f G pl. -ih (Maja squinado) – desetoronožni veći rak koji se lovi vršama ili mrežama; *Ūjoli šmo dvī grancigule u vōršu. Īli dežūje, da recemò po našu.*

grancōnje, -o n G pl. -ih – grebanje; *Ondā je pòcelo mjaūkōnje, grancōnje. Potūkle še māške.*

grandēca, -e f – gospodsko držanje; *Tū je tāko njihova famīja. Onì pāte ol vèlike grandēce.*

Grandövac, -ûvca m top. – uvalica sa žalom u Viškoj vali; *Ondā šmo dūšli bròdon u Grandövac i armizāli brūd.*

granêl, -èla -èlih m G pl. – veliko okruglo sito za odvajanje komine od zrna grožđa; *Vāzmì onì granêl pòk čemo granelât mās̄t* (mošt).

granelât, -ôn impf. – muljati mošt kroz sito (v. granel); *Vajāt će non granelât onì mās̄t.*

granelôn, -o -u, pred. -a -o – izmuljan; *mās̄t* (mošt) *je granelôn.*

granelōnje, -o n G pl. -ih – muljanje, odvajanje komine od zrna grožđa; *Kāl še kroz šito graneló grōžje, tū še zovè granelōnje.*

granicit še, -in impf. grančiti se; *Nāša žemjā u Brōjkovice še granici ša žemjūn ca je bila Ōmerovih pri nēgo ca jē je pokōjan otāc kūpil.*

granôta, -e f G pl. -ih – granata; *Ža vríme Drùgega švjěškega rãta pãla je nòn u šušístvo na kùcu Šervijòlòvu búmba i jelnã granôta doletìla je ù žid nãše kùce tãko dã še pokùjnuj nõni pròlilo mlìkò dòkle je mùžla kožù u kùcìcu ol tovãra.*

grãnut, -en pf. – granuti; *Šúnce je grãnulo pòvar Húma; Grãnulo je súnce, a mí jìmò oně tèple sãrděle umùrni, àli i kuntènti dã šmo té nõci napravìli mròk (popravìti prosjek ulova u jednom ribolovnom periodu bez mjesečine) (E1 113).*

grašica, -e f – prljavština, masnoća (v. gripula); *važmì štargãcu za ìstargãt katrafùnde ol grašice (LH 7.1.); Ti, Ivãne, ocìšti bokùn barãku ol grašice (E1 105).*

Gratačèla, -e m antrop. – osobni nadimak; *Ìs mènòn je hodìl u škùlu Vìško Gratačèla.*

gratãt še, -òn impf. – grepsti se; *govòri Dúndo, a švè še gratò, švè še cěšje (VF 6:3); gratò še po škìnima, pòl ruku, po tarbùhu (E1 117).*

gratãt, -òn impf. – strugati, grepsti; *ì, kakò grēmò, švè gratòmo pri šòbon (VS 81, 4).*

gratív, -a m, G pl. -ih (ven. grativo) – konop kojim je opšiveno jedro na rubovima; *ùžal za marafùn na gratív (UU 3.6.); gratív za lantínu vèžon marafùnima; na kantùn jìdra radònce çapòna barùzun za glòvu ol lantìne (UU 22.3.); Jìdro je bìlo òrmono konopèn ca šè je žvòl gratív, a kròj ol škuvète je bìl òrman konopèn kojì še je žvòl kòrga (E1 87).*

gratònje, -o n – grebanje; *Ma tù spòrku ròbu vajãlo je švè oprãt u maštìlu bruškinon, ma ìzbruškinãt je vajãlo, ma ìšfregãt. Ma tòti je bìlo ùru gratònjo.*

grèb, grèba m G pl. -ih – grob; prov. *Ža rojkinju je cetardesèt dòn grèb otvòren – o iskustvu visoke smrtnosti žena u prvih četrdeset dana od porođaja (P 314); Kù šè ùdre u brodù, tèsko mu ga i u grebù – poslovice, govori o iskustvu s ozljedama, dobivenim u brodu, čije posljedice znaju trajati do kraja života (P 338).*

grebenica, -e f G pl. -ih / -ic – loza zasađena od ostavljena, u zemlju ukopana, pruta susjedne loze; *Dì šu mi usãhle lòže, butòl son nìkoliko grebenìch.*

grebenìcit, -in impf. – prut od jedne loze saviti da uđe u zemlju na susjedno prazno mjesto gdje nema loze kako bi iz pruta izrasla nova loza; *Vajãt će na nìkoliko mìst, di falè lòže, grebenìcit šìdre. Kãl se bùde rìžot, vajò oštãvit prùte za grebenìcit nõve lòže.*

grèbja, -e f G pl. -ih – gredica zemlje; *Posìjola son dvi gređice blìtve.*

grèdã, -e G pl. grèdìh / grèd – greda; *Vajãt će kùpìt nõve grède za promìnit kuvèrtu.*

gredica, -e f dem. G pl. -ih / -ic – 1. gredica; *Vajò mi kùpìt nìkoliko gredìc za pripokrìt kùcìcu ol tovãra; 2. prečka u kavezu za ptice pjevice; a gardelìn škòce u kòjbu iz gređice na gređicu i prokantòjè.*

Gregètovi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak (Greget) u Komiži; *Ìšli mì u Pòlhum na Gregètovo i ùbroli tù dòr i odagnãli tà darvã Trèšotovuj (E1 134)*

Gregètovi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak u Komiži (Greget).

grêgo, -a n. – vjetar iz pravca NE; *Mâlo je ol Garkâ do Žudîja. Garcì su targûvci, a Zudîji jòs žèšći. Tû hòce rèc da je mâlo ol grêga do levônta. Žudîj je levônt, a Gârk grêgo* (IV 5.1.); *vîtar iz Bojâne* (iz pravca rijeke Bojane koja teče iz Skadarskog jezera u Jadran): *Kal su gregōjî uvik se recè da je vîtar ol Bojâne* (IV 21.1.); *grêgo žapûše: stâlno potêže nâ goru tâko da bi mōgla žapûhât bûra ili gregōj* (30.9.); *racunôn da bi do tûnda* (v.) *mōgal bit vîtar, kakò użò ovè štajûni, ol gregōjâ do bûre is mâlo dažjâ i garkûšinima* (v.) *kal pûnte žjâju* (izgleda kao da rt lebdi nad morem) (IV 8.12.).

grêgôda, -e f G pl. – brodlet s krompirima; *Korculâni cinè gregôde, a u nôs, u Komîžu, tû ni òbicoj. Mî smo ol brujètih.*

grêgôj, -ôjâ – vjetar iz NE; prov. *Ol gregōjâ do jûga ni pûno* – kad puše grêgo (sjeveroistočnjak) vjerojatno je da će skrenuti na jugo (jugoistočnjak) (P 448); (v. jûgo); *Åko je po gregōjû, ondâ ce se dat pûc* (bit će moguće ploviti) (TS 130); *Vîtar je bil po gregōjû kakò je šviçôr štimól* (E2 91).

grêgolevônt, -a m G pl. -ih – jak vjetar iz smjera sjeveroistok-istok, vjetar koji redovito donosi kišu; prov. *Grêgolevônt jûti do lnâ môra mûti* – Grêgolevônt donosi često veliko nevrijeme obično s višednevnom kišom (P 400); *Kal se liti vîdi Majèla – jûgo, kal žîmi na Majèlu lampô – bûra i grêgolevônt* – iz vizura Komiške vale zimi je često moguće vidjeti vrh visoke planine Maiele u dubini talijanskog kopna kao otok na horizontu (P 421); *žîmi lampô na Majèlu* (v.): *kal žîmi lampô na Majèlu, štõri rîbori su govorîli da ce ucinît grêgolevônt òli bûra* (IV 22.3.); *Kal lampô na Majèlu, ne pašaju dvošticetiri ûre à da ne ucinî grêgolevônt ili bûra* (IV 9.10.); *Na kvõrtû* (v.) *je bil grêgolevônt i dažjâ* (kiša) *kòko hòceš* (IV 9.10); *Kâl je iz bõnde ol ôštra šûncenjok* (v.) *tû je žnâk jòkega jûga, a iz bõnde ol tarmuntõne* (v.), *žnâk je za jòku bûru. Tâko i na zõpâdu* – *åko je na pulênt, ondâ većinûn izazîvo grêgolevônt* (IV 11.4.); *Ovâko årija govõri da ni bûre, nègo da ce refinât* (v.) *jòku jûgo i tû grêgolevônt jèr su i žvîždè* (meteori) *letilè iz levônta prèma pulêntu* (IV 22.12.); *grêgolevônt je: Kâl je mōli levônt, ondâ se recè »lîpi, pîtomî levônt je«.* *Recè se i »pîtomî južîn«,* *àli kâl je grêgolevônt, ondâ se recè »gregolevônt je«* – *punâ su ti jûšta. Mornôr ga rešpetó* (IV 5.1.); *årija ol grêgolevônta: Årija je bila ol prõvega šnîga i grêgolevônta* (IV 8.12.); *vîtar je isal u grêgolevônt* (8.12.); *grêgolevônt ucinî, štrõmbi grêgolevônt* (nagao jak): *Ovè štajûni žnâju ucinît garbinõde i štrõmbi grêgolevônti i levantõre* (v.) (13.12.); *grêgolevônt pûše: bil bi pûhól štrõmbi oštroširòk ili grêgolevônt u ovò dõba ol godîšco* (IV 16.12.); *grêgolevônt refinô* (ponovno zapuhati): *dâ ce refinât jòku jûgo i tû grêgolevônt* (IV 22.12.).

Grêgolevôntovi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak u Komiži (Božanić); *trèci je bil Božanić Grêgolevôntov* (E2 132). *Tâmo je bil jedôn Grêgolevôntov, jedôn Pâcetov, u otî drûgi brûd* (E2 139).

grêgotarmuntôna, -e f – vjetar iz pravca sjever-sjeveroistok; *Dognala je grêgotarmuntôna, štine je, šinko, nošil vitar* (TS 130).

grêgula, -e f G pl. -ih (Pufinus yelkonan) – pučinska ptica iz porodice zavoja koja se gnijezdi po rupama na obalnim liticama; *Tôte je nôjveće grêgulih. Jô son ih še kakô dîtê načapôvôl* (TS 130); *Dîgod biš bil na barilcu, kojî je bil šinjôl ol parangôlâ, vîdil grêgulu. Na Švêcu ih je pûno i živê u špîle. I Leštîčovi šu ih lovîli dîgod da imāju mêša, za promînit pâšt* (E2 134).

grêmezán, -o -u, pred. -a -o – (osoba) krupan, zdepast; *Onâko grêmeznu zênšku nîkal nîšôn vîdil*.

grêmezno, adv. – krupno, neprimjereno veličinom; *Tû šî napravîl dobrò, âli bokûn grêmezno*.

grên – oblik 1.1 sg. prezenta od gl. *hodît* (nema inf. oblika); *grên, grês, grê, grêmò, grêtê, grêdû*; prov. *Kû pomâlo grê, prî dôma dîjde* (P 29); *ôto ti Brankâu grê, vapôr Brankâu* (VF 71, 5); prov. *Kû grê po šlâbemu vrîmenu, dôma štojî po lîpemu* (P 32); *nîkoga grê* – nekome pripada: *šal mène grê šetemônu dôn brînut še obo nônotu*.

grêška, -e f G pl. -ih – greška; *živôt ga je prisîlîvôl da štâlno ucî i dà še šnalâzi jer je švâko grêška bîla škûpâ* (E1 99).

grêv, grêva m – otpor broda u vodi pri kretanju; *Mî šmo potêžâli u remûrc falkûšu. Vožîli šmo dobôta îšto kakô i bêž njê. Âmu znôs, gajêta je šcîkâ, onâ nîmo pûno grêva*.

grêvo – (o teretu) teško; *tû je zô me bokûn grêvo za dvînut*.

grêž, -o -u, pred. -a -o – 1. grub, neotesan; *ûn je grêž, ol grêžega ôca i jôs grêžije mâtere*; 2. nedovoljno usitnjen; *Tû je grêzo mûkâ* (brašno).

grêžarija, -e f G pl. -ih – grubost (ponašanje ili rad); *Ca cêmo ol njêga ocekvât nègo grêžariju*.

grêžo, adv. – grubo, nedovršeno; *û grêžo* – *Nôjpri še napravîvi û grêžo, a pôšli û fino*.

grêžûn, -ûnâ G pl. -h – osoba bez manira, priprost u ponašanju; *Ma ca cêmo govorît obo njêmu, ûn je grêžûn*.

grîcule, -ih / -ul pl. tant. – ježurci od zime; *Îs bûrun vajô rûke otukovât* (v.) *i çapôvât grîcule* (IV 13.12.).

grîh, -grîhâ m G pl. -ih / -uv – grijeh; *onî šu jedôn drûgega bîli oproštîli grîhuv* (E2 102); *Ma tû je grîh na ovî dôn lavurât* (VF 90, 2); *ma ovî pût nî bîla lîpâ jêrbo smò imâli i štôrih grîhuv nâ dušu* (VF 85, 8).

grîhotâ, -e f – grehota; *mâšku vajô îstrêšt îz vrîce neka pâde dôli, a vrîcu je grîhotâ tumbât, vrîcu vajô donît dôma* (VF 2:10); *grîhotâ bi da neštâne / ovâ bôrka mojê vâle* (SV 13).

grìjonje, -o n G pl. -ih – grijanje; *Mi ìmomo dõma dõr, pok se grìjemo. Nì ga do grìjonjo na darvã.*

grìjot se, -en impf. – grijati se; *Mi se grìjemo na darvã.*

grìjot, -en impf. – grijati; *Põcelo je sũnce dobrõ grìjot.*

grìnta, -e f – ljutitost; *Dodìjola mi je njẽzino grìnta. Štãlno grìntõ. Nìšta njũj i nìkur ne vrìdi. Ûvik prigovõro.*

grìntãlo, -ota m G pl. -ih – osoba koja se često i zbog sitnice ljuti; *Ma ùn je jedõn grìntãlo.*

grìntãt / grìntot, -on impf. – grìntati, pokazivati ljutnju; *Po važdõn sõmo grìntõ, sõmo se jìdi; Onã nìšta nẽ žno, nẽgo sõmo grìntot po važdõn.*

grìntavica, -e f G pl. -ih / -ic – ljutica, ona koja se zbog sitnica ljuti; *Onã je jelnã grìntavica, žã nìšta se jìdi.*

grìnto, -ta m G pl. -ih – onaj koji se često ljuti; *Ûn je prõvi grìnto.*

grìntõnje, -o n G pl. -ih – ljutito ponašanje; *Dõšta mi je vẽj tvũga grìntõnjo.*

grìntot, -on impf. – ljutiti se glasno da se nekoga isprovocira; *Onã sõmo grìnto dã bi me najdìla.*

grìntov, -o -u – osobina ljutitosti; *Jõ nìsõn upoźnõl õsobu tãko grìntovu kakõ ca jẽ onã.*

grìntovac, -ovca m G pl. -ih m – osoba koja često izražava ljutitost; *Ûn je jedõn grìntovac kojẽmu se ne mõre nìcin i nìkako ugodìt.*

grìntũž, -o -u, pred. -a -o – sklon ljutnji; *Jo nìsõn upoźnõl ovãko grìntũžega covìka kakõ ca je bũrba Frõne.*

grìnja, -e f G pl. -ih (Teredo navalis) – vratuščica, morska grinja, školjkaš koji pripada obitelji brodotočaca, cjevastog tijela koji rastaće drvo u moru; *Grìnja je napãla kolũmbu.*

grìpa, -e f G pl. -ih – gripa, zarazna bolest dišnog sustava; *Dicã sũ mi se razbolìla ol grìpe. Ovõ je štajũn ol grìpe.*

grìpija, -e f G pl. -ih – uže vezano za krak sidra i za plutaču na površini mora za slučaj da sidro na dnu mora zapne da bi se moglo pomoću grìpije izvući u brod; *Ako šìdro ćapõ, potẽgne ga se na grìpiju. Grìpija je vẽžona ža mãru ol šìdra i ža barìlac koji plije na skorũp (površina mora) (E1 140).*

grìpula, -e f – prljavština na koži; *Opẽr te rũke ol grìpule.*

grìpũž, -o -u, pred. -a -o – gripozan, koji pokazuje znakove oboljenja od gripe; *Parì mi se dã sõn jõ grìpũž.*

grìšan, -o -u, pred. -a -o – grešan; *Covìk je grìšnu štvorẽnje.*

grìšina, -e m G pl. -ih – veliki grešnik; *Ûn je grìšina kãkega nìsõn nìkal poźnãvol.*

grìšit, grìšin impf. – griješiti; *Kũ lavurõ, ùn i grìši.*

gršnica, -e f G pl. -ih – grešnica; *Šveto Magdalena bila je veliko gršnica, ali njũj je bõg oprostiti grihẽ.*

gršnik, -a m G pl. -ih / -uv – grešnik; *Űn je bĩl vèliki gršnik, ali se je pokãjõl za svojẽ grihẽ.*

gršno, adv. – grešno; prov. *Ne mõre se gršno mišlit, a poštẽnu dilo cinĩt* – grešna misao uzrokuje i grešno djelo (P 40).

gršpa, -e f – koža fig. za tijelo; *Ćutit će ti gršpa!* – osjetit ćeš na sebi posljedice.

gršpa, -e f G pl. -ih – bora; *Švẽ ĩmo gršpe po obrãžu.*

gršpãt se, -õn impf. – dobivati nabore; *Mojã se kõža šve vèçe gršpõ.*

gršpãt, -õn impf. praviti nabore na nekoj površini; *Nemũj mi gršpãt lancũnẽ. Jõ šõn ih jũtruš suprašãla i prõstorla po poštẽji.*

gršpõnje, -o n – boranje, gužvanje, stvaranje nabora, bora; *Kal oštãriš, gršpõnje kõže se ne mõre fermãt.*

gršt se, grĩžen – patiti zbog brige, međusobno se obračunavati; prov. *Prĩjateji bũdimo, a tobũlci nekã se grĩžũ* (P 172).

gršt, grĩžen impf. – gristi; *bõje jelnũ nũc špãt na pajũle nẽgo dã noš grĩžũ usẽnci* (VF 6:3); *rũke raštẽkle od lavũra, grĩžẽ te šalãc* (E2 103).

grĩva, -e f G pl. -ih – griva; *Ĩmo ĩpu grĩvu nãš tovõr*; fig. *Pũj se oštrĩžĩ. Vĩdi kõko ti je grĩva narẽšla.*

grĩvica, -e f G pl. -ih – kosa spuštена na čelo; *Oštrĩgal se je na grĩvicu.*

grĩž, -a m – griz, pšenična krupica; *Dõj đĩci mãlo mlĩkã ĩš grĩžõn prĩ špõnjo.*

grĩž, -a m – odgrizak; *Dõj mi sõmo jedõn grĩž jãbuke.*

grĩža, -e f – dizenterija, krvavi prolijev, kletva; *Grĩža te ĩžĩla!*

grĩža, -e f G pl. -ih – goli kamen, kamenito tlo; *Tõte se ne mõre usõđĩt lõžu, tõte šũ sõme grĩže.*

Grĩže, -ih f pl. tant. top. – naziv predjela s plitkom zemljom punom kamenja istočno od predjela *Gnjĩla* na otoku Svecu (TS 71); *Na Grĩže šmo ĩšli ubrãt šũmice za ĩspẽc malo rĩbe.*

grĩžica, -e f G pl. -ih; (Demestes lardarius) 1. nametnik u brašnu; *Vĩdil šõn dã šũ se u mũkũ naštõnĩle grĩžice. Vajãt će je cĩn prĩ ĩštrãtit*; 2. fig. čangrizava osoba; *Ma ca ćũ ti govõrit obo njũj, onã je prõvo grĩžica!*

Grĩžice, -ih pl. tant. top. – naziv kamenitog predjela uz sjeverni rub Komiže; *Gõri je bĩla jelnã špĩlica na Grĩžice* (R 8).

grĩžnja, -e f – težak zadah; *Gãrlo mu je grĩžnjun vonjãlo.*

grĩžõtine, -ih f pl. tant. – ogrizine od pruća koje ostanu tovarnoj stoci koja se hrani prućem od vinove loze, a služi za pečenje manje ribe; *jõ šõn mu põk odagnõl dvõ mũlã grĩžõtĩn* (VF 18:13).

grížov, -o -u, pred. -a -o – nagrižen, hrapave površine; *Nójpri sòn glèdol tè njézine stíne kojè sù grížove gòre ol súnca i slópa* (E2 94).

gròbar / picigamòrt, -a m G pl. -ih – grobar; *Pokòjan Cèzarèo je bìl pùno gòdišć gròbar u Komìžu.*

gròbje, -o n G pl. -ih – groblje; *svi sù mojì žàkòponi na gròbju u Komìžu.*

Gròbje, -o n top. – groblje sa istočne strane *Kapèle* gdje su sahranjeni monasi benediktinci na otoku Svecu.

gròcić, -a m G pl. -ih – u dječjoj igri *na škàkje* radnja kada dijete skače na jednoj nozi iz jednog podjeljka ucrtanog na pločniku do drugog, nekoliko puta, noseći *škàkju* (kamenu pločicu ili komadić crijepa); da bi igrač išao u sljedeću fazu igre mora *škàkju* pronijeti skakanjem kroz sve podjeljke (sedam) a da mu na padne s glave.

gròd – 1. grad; *Kakò se je rašvanìlo, mì sùmo išli dòli u jedòn gròd, u Mentòn* (R 11); 2. kolos; *Tù je gròd ol covìka.*

Gròd ol Balùnâ, -a top. – naziv velike gromade u kojoj je Modra špilja u uvallici Balun na istočnoj obali otoka Biševa; *Tù se žovè Gròd ol Balùnâ, otà stìnà u kojùj je Mòdro špìla.*

gròd, -a m G pl. gròdih – stupanj; *přiko dèšnega ràmena glèdoš žvìzdù Tar-muntònu, ali tukò malo vùje, cetardešèt ì pet gròdih od ràmena da ne dūjdeš na Palagrùžu* (R4 89).

gròd, -a m G pl. -ih – krupa; *Ispomñjen se lòni na švètega Ošìba kal je u Komìžu pòl vèliki gròd i potùkal ložjè i svù gròžje uništìl.*

Gròdác, -òca m – polje sjeverno od Komiže; *Pokòjan Jàkov Lòja imòl je ložjè i kùćicu u Gròdác.*

gròdìt se, gròdin impf. – graditi se; *odlùcil Višković da se gròdi fundamènt bèž glòvè, bèž glòvè ol kòkota* (VF 1:12).

gròdìt, gròdin impf. – graditi; *njèmu je tù bìlo ža kolùmbe ol bròdih ca ìh je gròdìl* (VF 1: 5); *vàžel ùn mèštre šòbon nà brud kojì ce gròdìt kùlù i do njè òlma crìkvicu švètega Antùnija* (VF 1:9).

gròdjèn, -o -u, pred. -a -o – građen; *Nàša je kùća gròdjèna kràjen devetnajèštega vika.*

gradjènje, -o n G pl. -ih – građenje, gradnja; *Grodjènje škùle nà Bišovo je pòcelo trìdešet i šèšte pašònega vika.*

gròf, -a m G pl. -ih – grof, plemićka titula; *Ca cèmo obo njèmu govorìt. Ùn sàl živì kako gròf.*

gròja, -e f – gradnja; *Tòne Štanòjèvić Pecòr obo drìvu žà gròju bròda* (E2 78). *Burba Ìve Cùcotov Mòcàk bìl je pòžnot kako dòbri mèštar ža gròdìt přìštàve i kolnjìkè. I danàs je požnàt njegòvu dòbru gròju. Njèmu ne pàdaju přìštàve nìti se razvalìjù kolnjìcì.*

grōnà, -e f G pl. -ih / grōn – grana; *ošć košerācun kojū grōnu ca jè prihićāla priko pūtā* (VF 3.5); *a mī smo še smījāli po gronāmi i gućāli smōkve kako kālebi sardēle* (E1 114).

grōnci, -ih f pl. tant – 1. nokti na pandžama; *I dūšal ūn do Jēžera. Odrīšil vrīču pomālo, pūmnjun, da mu māška ne škampō vōnka. Ê, okrēnil je vrīču nāpuko i dā će istrēšt māšku u jāmu, a māška ćūtila dubinū pol sōbon i po vrīči ūžbardo – žagrancāla ga grōncima, ūn še prištrāšil i pūštil i vrīču i māšku* (VF 2:12).

grōnci, -ih m pl. tant. – grablje; *Dodōj mi te grōnce da iskūpin vō drofā.*

grōncov, -o -u pred. -a -o – (o hrani) užegnut, pokvaren; *Tū je mēso grōncovo.*

grōp, -a m – zapetljaj konopa; *vrōt mu je bīl udūbjen ol slōpa i sūнца kako krūh poprāženi, rūke krīve pūne grōpīh ol zīl kojē šu mu vōrtile kāl še vrīme mīnjo* (opis izgleda starog ribara) (LH 2.2.); jednostavan čvor koji se napravi na konopu da bi se učvrstio kraj konopa; *ūžal grōp* (UU 6.1.); *Tāta je žavēžōl na švāki kantūn ol sūdōrića po jedōn grōp, a ondā ga je ismocil ū more, šžēl i butōl nā glovu* (VSG 17); *Na tīkvu* (sinjal, plutača u moru za svjećaricu) *je bīl namotōn škandōj is gropīma po kojīma je svićōr znōl kōko je dubokō* (E1 123).

grōpij, -a m – zadebljanje na kraju užeta, čvor; *i bōg je dōl dā smo žatākli onī grōpij od ōglova* (VF 44. 3).

grōpjiv, -o -u, pred. -a -o – (o drvetu) čvornat; *Glēdoj ca je ovā daškā grōpjīva.*

grōštva, -e f – nezrelo grožđe; prilikom berbe grožđa nađe se poneki grozd koji je nedozreo; *Nemūj brāt grōštvu da non vīnō ne grōštvinō.*

grōštvina, -ê impf. f – okus nedozrela grožđa; *Vīnō dōjē grōštvinūn.*

grōštvināt, -ōn – vino ima okus nedozrela grožđa; *vīnō grōštvinō.*

grōta, -e f G pl. -ih – kamena gromada; *Tōti šu šōme grōte, grūbo je po kordūrū hodit.*

grōtāc, grōca m G pl. grōcih – posuda za nošenje vode na glavi; *Āli je vèliki grotāc, a unūtra šu švē poštolī i rōba ol dicē (...) I kāl šu dūšli nā Bod, pokūjnuj māteri je pošklīzla nogā po galōni, pritumbāla še koliko je dugā i širokā, a onī grotāc poletil, a poštolī letē vāmo i onāmo* (R2 74); *štōro Kīrnjina, pašāla je grōcon nā glovu* (R4, 85); *Bil je jedōn vèliki grotāc u kojemu bi še bila napravila lemunōda* (29, 1).

grōtōm, -āma m – kamenita zemlja (s puno stajaćeg kamena koje strši na površini) ili sike na obali mora; *Nī bīlo pūtā, svūder šike, švē grotōm kolo mēne.*

grōžje, -o f – grožđe; *dūšla onā pō jemātvi na ložjē, dūšla vīdit jē cō Betlēm oštāvil grōžjo* (VF 13:3); *Švēti Mihāt – vajō grōžje brāt* – Sveti Mihovil slavi se 29. rujna. To je vrijeme berbe grožđa (P 475).

grōzotā, -e f G pl. -ih – grozota; *Mā tu je jelnā grōzotā kāke nīšōn nīkal u životū doživil.*

grûb, -o, -u pred. grubä, grûbo – 1. ružan, grub; *äli šjóra Karmëla nì kuntënta is otín ditëton. Dä je grûbo, dä je ne komodó* (VF 61, 7); *nìkal grûbu ríc jedón drùgemu nìšù rëkli* (VF 60, 8); *Ma ca smò mu grûbega ucinìle* (35, 3); prov. *Lìpo nòši lìpu, grûbo grûbu* (P 34); *Beltúrdo se je vešelil grûbemu vrìmenu* – nadimak osobe *Beltúrdo* antonomazija je za apelativ budala, glupan koji zna koji put iznenaditi pametnom misli. Poslovice izriče paradoksalan sud koji se temelji na dijalektičkom zaključivanju: veseliti se lošem vremenu jer poslije njega dolazi lijepo vrijeme. Poslovice nije samo meteorološka već univerzalna: veseliti se dobrome i kada je loše jer se sve stalno mijenja pa dobro smjenjuje zlo (P 380); *vajälo je prižtìvit i vajälo je hodit pò moru i po lìpemu i po grûbemu* (vremenu) (E2 89); *grûbo ärija* – oblačno s tamnim kišnim oblacima; *Grûbo je ärija, pulënt dvìže, ovò će döz*; 2. težak, opasan: *Kakò mi se parì, grûbo vrìmenä dohöde* (VF 66, 4); *grûbë ùre* – kasni noćni sati: *nì lìpo na grûbe ùre hodit u crìkvu* (92, 13); *na grûbë* – na ružan način: *kal nìši tìl dúc na lìpë, düšal šì na grûbë* (VF 21, 5). v. *nagrûbit se*.

grubëžina, -e f G pl. -in – ružna osoba; *Ma tû je jelnä grubëžina kãke nìšón vïdil*.

grubìt se, grûbin impf. – postajati grub; *Vrìme se grûbi, móglo bi izneverät*.

grubjävina, -e f. G pl. -ih / *grubjävìn* – tamni, prijeteći oblaci; *Ärija je bila ol pròvega šnìga i gregolevònta* (v.), *a duräla je švë do pulnòca käl se je išpol tè grubjävìne ucinìla cërika* (v.) (IV 8.12.).

grûbo ärija, -e G pl. -ih – atmosfera pred kišu ili oluju; *Kal tí glëdoš po noćì, pogotòvo kal šu grûbe ärije* (E1 91).

grûbo, adv. – 1. teško, nepodesno; *grûbo se je dvìžot is mrižima* (VF 8:2); prov. *grûbo je kal se mëče, a ne vädì* – poslovice osuđuje škrtnost, zgrtanje dobara bez trošenja (P 10); *Grûbo je kal se vädì, a ne mëče* (P 11); *Grûbo je kal covìk obüčë fuštón* – muškarac ne smije prihvatiti ulogu žene (G 292); 2. opasno, strašno; *nì có utëč jërbo grûbo je bižät pri mörtvima* (100, 5).

grubùja, -e G pl. -ih - izrazito ružna ženska osoba; *Oženìl je jelnù grubùju*.

Grubùšini, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak iz Komiže (Borčić); *Jäkov Bòrčić Grùbuša iz Vële bõnde imòl je špurtënjacu i rìbol je Palagrùzu, a navigòl je za Šplìt i Pùlju švojùn gajëtun*.

grubùšt, -osti f – 1. ružnoća; *Ma tû je grùbust kãke nìšón vïdil*; 2. grubo ponašanje, grubost; *Nekä ga sróm bũde za otú grùbušt prëma švojúj mäteri*.

grùda, -e f – neformirano, amorfno tijesto od kojega se prave štruce koje se peku u krušnoj peći; *butät u grùdu* – zamijesiti tijesto; *Onda bi se bilo ucinìlo grùdu, ondä se püšti nekä iškišne, ondä bi se ol te grùde bili kìdoli kòmadi, ondä bi se bilo poltirälo* – mijesilo, formiralo tijesto da dobije formu štruce.

grùhonje, -o n G pl. -ih – trešnja, drmanje; *Čutìl šon i jò u kãmaru tû grùhõnje*.

Grūhot se, -on impf. – drmati se; *Kal ujedônput pöcelo se grūhot, švë še trëšë. Šríća ì bog da nì pùno durãlo (trajati).*

grūhot, -on impf. – tresti; *Pöcelo je dobrò grūhot; Ūn je njëga grūhol pòk še je jedvá probūdìl.*

grūja, -e f G pl. -ih (ven. grua) – 1. željezni nosač ferala na lijevom pramčanom boku svječarice (*lôja*); *Kãl šu düšli feròli, ondã je bila grūja na kojù je stòl feròl (E1 122)*; 2. greda s koloturima na vrhu postavljena na desnom boku leuta da bi se preko nje istezalo *imbrùj* (konop na donjem rubu mreže) kojim se zatvara mreža pri lovu plave ribe. *Na bõndu ol šrídë bila je grūja. Na vòrh grūje bile šu dvì paštëke. Na paštëke bi še štãvilo imbrùj pok prìko tamburlìnih ol vìnča. (E1 139).*

Grūjè, -etã m – osobni nadimak poznatog ribara iz Komiže koji je izmislio plivaricu za lov gofa; *Tõnko Grūjè pòžnoti je komìški rìbor.*

Grujetã žòdív, -a m top. – naziv braka (podmorske sike) kod otočica *Galijùla* istočno od Palagruže; *Kal še ìzmeju Vële i Mòle isùšne Ždrìlò. Olkrìl ga je Grūjè (Tonko Božanić Gruje, ribar iz Komiže). Morke su Kãmik ol tarmuntòne u Vëlu ždrìlò, trì ì pul mjè ol Galijùle na levònt. Tù je pòžnoto šika ol kìrnjih. A jãštoži šu mòli, mãnji ol kilã. Olkrìl šon ga šeždesët i devëte kãl šon hodil na jãstoge. Kãl še ža dajinù jelnëga bròda otvòri Ždrìlò ìzmeju Vële i Mòle Palagruže, pënje še lnò ol stù i šedandesët na šedandesët mètrih. Žòdív je pòžnot po kìrnjima. Jedonpùt šu Mišíc i Vìnko bìli ùjoli tòti trinãšte vèlih kìrnjih. Tòti je bìlo kìrnjih ol ošandesët kilih.*

Grujetòvi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak u selu Okjucina (Božanić Gobretovi); *Šviçòr Lùka Božãniç Grūjè imòl je špurtènjacu ol Palagruže i rìbol je Okjücìnu, a hodìl je i na jãstoge kucinòrìma i jaglicòrun na jaglice. Njegùv šìn Tõnko Grūjè imòl je špurtènjacu, rìbol je jãstoge vòrsìma, a u Komìžu je imòl plìvaricu ža šardële pòšli ràta i konštruìròl je plìvaricu ža lovìt gòfe.*

Grūjica, -e m antrop. – osobno ime; *Bìl šon jedonpùt u kùlaf, a bìl je is nãmi Šimat, Jòrjo Kòvalo i Mìho Grūjica (E2 136); Dòme Grūjica zovë mène da dùjden is njìn i nòši gãnac (VF 8:3).*

Grūjicini, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak iz Komiže; *Pòznãvol šon Dòmeta Grūjicu kojì je is mènnon na Palagrùžu lovìl grégule ìž rãpìh.*

grùm, gròma m G pl. -ih – grom; *Udrìl je grùm u Jãbuku (E2 99); kakò je grùm udrìl ù nju (otočić Jabuka) švì šu ujedônput kãlebi ìž një obletìli i dvìgli še gòri visokò, raškrikãli še kãlebi (E2 99); tészak kako grùm.*

grùpa, -e f G pl. -ih / grùp – grupa; *Formìrãla še je grùpa, a da mì nìšmò ni žnãli, švì jedòn ža drùgega (R 10); Ondã bìš butòl parvù grùpu – dvòdeset vòrših, pok drùgu grùpu (E2 94).*

grùzd, grozdã m G pl. -ih – grozd; *Švèti Ošìb ne dohòdi bëž grozdã – Dan sv. Josipa je 19. ožujka. To je vrijeme kada se počnu zametati grozdići na lozi pa*

se ta pojava u priorodi povezuje s njegovim blagdanom (P 478); *Kògod oštàvi varhovnicu, kògod grùzd, a ví na kvintòlè* (13, 5).

gùba, -e f – bolest na biljkama; *Na bobù mi še je u vârtal pojòvila gùba. Vajât će mi na butìgu kùpìt kojì pròh pròtiv gùbe.*

gùbavica, -e f G pl. -ih / -ic (Tarentola mauretunica) – macaklin, vrsta guštera; *Kal užežèn lètriku u dvùrù, dūjde mi jelnà gùbavica.*

gùbavit, -in impf. – okužiti, zaraziti; prov. *Jelnà óvca svù štàdo ogùbavi* – poruka o negativnom utjecaju pojedinca na skupinu (P 113).

gùbica, -e f G pl. -ih / -ic – lice, obraz, deprec.; *ćapât po gùbici* – *Àla, recì jòš jedòn pùt pòk ćes ćapât po gùbici* (prijetnja pljuskom po licu).

gubìt še, -in impf. – 1. gubiti se; *I tòte še njìma gubì svàki trág*; 2. biti zaokupljen sitnicama, nevažnim stvarima; *Àla, mēstre, ùc še ví gubìtè, ví glèdote da jò nìšòn butòl žàreže u dòmàci rād* (komentar jednog učenika profesoru hrvatskoga jezika).

gubìt, -in impf. – gubiti; *rìba ol budèlih še žaglòvi u òko ol mrìže i onà ne gubì lùstru* (E1 93); *vèće je imàlo pèrdita. Pèrdit hòće rēc dà še je gubìlo* (E 112).

gubìtāk, -ilka m G pl. -ilkih – gubitak; *Njegòva smàrt je vèliki gubìtāk za nòš.*

gùbov, -o -u, pred. -a -o – gubav; *Ún še nòš ne dinjò, kùda smo gùbovi.*

gùc, -a m G pl. -ih – vrsta manje drvene barke oštre krme i prove, s malom palubom na krmi i provi, duljine od 5,5 do 7,5 m; *Gùc je bìl navùcen na kròj išpol žída ol cèšte u Vlòkù* (VSG 1); *Gùc je bìl lìpi nòvi, bìli is rigètun ol otùnà na pròvu i na karmù. Bānak ol trāštana i onì ol karmè bìli su varnižòni. Lnò mu je bìlo cìšto cìstòhno pok je lìžol pò moru kùda je nalòjen. Pòlè ol vèšol bìle su mu pituròne u bìlò, a rucèjì napùnjeni òlova nekà je kontrapìž da je lāgje dvìžot iz mora kal še vòži* (VSG 7); *Tāta je izvādil išpol bòndih dvì polūge is kojìma je bìl gùc pošu-kalcòn. Gùc še je izbandòl i našlonil is jelnùn paraškùsun na zòlò* (VSG 8); *Jò šon še ukarcòl i šél na bānak ol karmè, a òn je paròl gùc i ukarcòl še prìko pròve* (VSG 10); *Bìlo je plìlko dà su še ježìne mògle dokrēcāt rùkùn. Pùžìli smo prìko njih, a jò šon svè bìl u štròhù dà će lnò ol gùca zaštargāt na òstre pùnte* (VSG 17); *Pašàli smo kraj šòme Kolùdrice tāko dà smo cùli kakò je mòre plòce kal je marèta ol gùca dūšla do njè* (VSG 20); *Gùc je bìl armizòn i pòcelo ga je vòjāt iz bònde na bòndu i is pròve na karmù. Pòlè ol vèšol, ca sù bìle sòmo potègnute ù brud is rucèjìma žadìjènin išpol kontrapòša, mòhàle su kùda krelà ol kàlebih* (VSG 17); *Dvìgal še je maištrafìc. Bòte su še prodùžile. Gùc je potèžòl šurgadìnu svè to jācije i pòcel je pomàlo raškāt šìdron.* (VSG 27); *Nìsmò navucìvāli gùc, nègo smo ga armizālì išpol kùce na puntìn ol barba Žòneta Patatùnà* (VSG 29); *Mì smo porìnuli òlma jedòn gùc i išli smo tāmo is tìn gùcon i tāko žājelno is njìma na vešlà uspìli smo še probìt do Žarùške* (E2 102); *I kàl še je onì gùc urtòl obo bāndu ol kòće, onà bònda mu še je rašcìpāla, raškricāla i òlma še je pòcel nalívāt mòra* (R1 67).

gucât, -ôn impf. – gutati; *Jelnî šu dupîni štôli šoto da ne utecû, a drûgi šu jih gucâli* (sardele) (E1 132); *Tukâlo se je otukovât i pûhât u pâršte i pèc gîre po zêrâvi i gucât ih iš lûgên kûda kâleb* (E2 159); *Bîlo bi se rîbu dônilo na ugnjîšće, iskûpilo šûme, plôvišti, pôk bi se tû pèklo, gucâlo* (E2 159); *I tû bi se bilo gucâlo. Po pet-šest mètrîh jaglîc bi jedôn drûg izîl* (E2 162); *incêre carnjûlè je onâ gucâla* (VF 51, 5).

gücoj, -a m G pl. -ih – gutljaj; *Na Brušnik se je glèdolo gücoj vodè kakò u pûštinju* (E2 115); *i sâl cetvorîca iz tè butîlje gücoj po gücoj dôvâli jedôn drûgemu kafû* (R5, 100).

gucônje, -o m – gutanje; *U tème gucônju dobôta se je udôvil*.

güca, -e f G pl. -ih – debela zimska potkošulja; *Kâl je oštârîl, üvik je nošîl debèlu gücu*.

güçâk, güçka m G pl. -ih / -ok – grlo kokoši; fig. *Ako te çapon za guçak!*

güçica äla bambîna, -e f G pl. -ih – potkošulja, majica bez rukava; *Îmo na šèbi sómo krôlke gâce i güçicu äla bambîna. v. güçica*.

güçica, -e G pl. -ih / -îc – majica ispod košulje; *Îmo güçicu îšpol košûje*.

güda, -e f G pl. -ih – 1. prasica; *Gojîmò za Božîc jelnû güdu ol kvintôlâ*; 2. fig. neuredna osoba; *Ma onâ je jelnâ šporkêta, jelnâ güda*.

gudêj, -êjâ m G pl. -êjih (Cetonia aurata) – gudelj, kukac zlatar; *Kâl šmo bîli dicâ, çapôvâli šmo gudêjè i iš njîma se igrâli*.

Gudêjôvi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak u Komiži (Mardešić); *U mùmu šušîstvu žîvîli šu Gudêjôvi*.

güðit, güðin impf. – 1. gudjeti, svirati pomoću gudala; *U nôš nî bîlo güšlih, nî se güðilo*; 2. biti dosadan, ponavljati isto, dosađivati kome; *A onî nâš švè jelnû güdi*.

gudjênje, -o n – 1. sviranje pomoću gudala na gudačkom instrumentu; 2. dosađivanje, ponavljanje u komunikaciji; *Dôšta mi je vèj njegòvega gudjênjo*.

gügorit se, -in impf. – golišati se, izlagati se nepotrebno hladnoći; *Obüçî jèmper îli jakêtu, nemûj se tôte gügorit, žîmâ je*.

güjâ, -e f G pl. -ih (Serpens) – 1. zmija; *krâvosac nî ôpašno güjâ*; 2. stonoga i slične vrste puzećih kukaca; *Kâl šon dvîgal jelnû štînu, a îšpol šon vîdil tòko onîh mðlih güjih i konobòjkîh*; fig. opasna, podmukla osoba; *Cüvoj se njèga, ûn je güjâ*.

güjica -e f G pl. -ih / -îc (Paguridae spp) – račić koji se nastani u napuštenu kućicu puža; *Kakò dicâ, kûpili šmo güjice i nadîvâli na ùdicu za lovît*.

güjica, -e f G pl. -ic m (Cerithium vulgatum) – morski pužić; *Kako dicâ škûpjâli šmo güjice za na njîh lovît tûnjun na dônzule*.

Gujîni, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak u Komiži (Pećarić); *Šviçôr Andrija Güjâ rîbol je nâ Bišovo kucinôrima jâštoge*.

gûl, gölo gölu, pred. golâ gölo – 1. gol, razodjeven; *i tâko gûl, lîto je bîlo, štôjî na temûn* (VF 5:2); *pôk šon se bîl do göle kôže îsmocîl* (VF 15:5); *Ovî çètnici pôkroli šu non švè. Jô šon oštól takorèç gûl i bîli bi me ubîli. Tûkalo je bizât* (R 7);

Ol trâte ili ol plivarice šardëla je golä jer njûj ispädu doböta švë lüstre (E1 93); 2. bez ičega; *Šäl vej nîmon ništa, šäl sôn gûl. Tû je bilo švë ca sôn imôl* (R5 100).

gûl, part. – god; *njêmu dûzd mletârski dâ ée mu dât ca gûl hòce* (VF 1:2); *kako švâk, kômu je gûl cö potriba, dohödi k njêmu* (VF 7:3); *Ovò je môli škûj i di gûl îdes švûder te nahödjo* (hvata te vjetar) (E1 104); *täko biš burinôl dôkle šî gûl ol burine hodil pûdi nûtra* (E2 97); *kako gûl hòceš rêc* (R1 72).

Gûla, -e m – osobni nadimak; *Mëni öcu je šviçôr bìl poköjan Gûla*.

gûlaš, -a m G pl. -ih – gulaš; *Mâti je iskûhola tëcu gûlaša za težökë ca u nôš kopâju na žurnôtu*.

gûlit, gûlin impf. – 1. guliti, skidati koru ili kožu; *Cešmînu se ne gûli. Njû vajö pomocîta da ne ispûco* (E2 77); *njêžina se kôža gûli nûžên* (E2 145); 2. brati travu; *Kako môlemu, vajälo mi je švâki dôn po lozjû gûlit trövû za kožû*.

guložât se, -ôn impf. – biti sklon rješenju koje bi moglo donijeti veći dobitak; *lîpo se je lovîlo i švî šu bìli kuntënti, ma šviçôr se guložô, ôn bi tîl da rîbaju na Galijûlu* (VF 7:1); *jërbo tî çes se guložât za vîšji bokët nožûmine, jô çu se guložât i ondâ çemo sómo smëtât jedôn drûgemu* (VF 18:5); *Dîgod se je šviçôr guložôl da möre vëce ujôt i bìl bi îšal prîko mëje dî je perikulo da çapô trâta* (zapeti na dnu). *A kâl trâta çapô, vajö pûc pödo nju i dvîžot i në ujôt ništa, a dîgod i iskîdot* (E2 157); *ma šviçôr se guložô, ôn bi tîl da rîbaju na Galijûlu* (VF 7, 1).

gulûšćina, -e f G pl. -ih – slatkarija; *Të gulûšćine šu za dîcu, njîma je tû drôgo*.

gulûž, -o u, pred. -a -o – 1. sklon slatkišima; *Ûn je gulûž na šlalkû*; 2. pohlepan; *Piškônti šu pûno gulûži na murlüce pök šu žnâli murlüca iz parangöla ošć kûda brîtvun brivâtjun* (E2 142); *Onî šu gulûži nâ zêmju* (17, 3).

gulûžac, -ûšca m G pl. -ûšćih – sladokusac; *Švâku mâlo îde u pasticjarîju kupovât gulûšćine* (slastica). *Ûn je prôvi gulûžac*.

gulužarîja, -e f G pl. -ih – slatkarija; *Dôj ti njêmu gulužarîjih pok je ûn mîran*.

gulûžica, -e f G pl. -ih / -ic – ženska osoba sklona slatkarijama; *Ma onâ vâša mlâjo prôvo je gulûžica*.

guljênje, -o n – guljenje; *Pöcelo je guljênje trövê po lozjû*.

gûmina -e f G pl. -ih (tal. *gomena*) – debeli rezervni konop na brodu, za slučaj slabog vremena; *Imâli šmo pol prövu debëlu gûminu ôl štu mëtrih za šlücaj šlâbega vřîmena da se möre mo vëžât*.

gûndula, -e f G pl. -ih – gondola; *Imôl sôn jelnû gûndulu za se pûc kûpât* (R 9); *šakrît gundûlu u büšak i mî se šakrîli u büšak dâ noš ne nõjdu äko noš būdu îškât* (R 9).

gundulât se, -ôn impf. – ljuljati se u hod; *a ôn grê uz Bärdo Dûnkotovo, grê, a gundulô se* (VF 66, 3).

gundulônje, -o n G pl. -ih – njihanje, ljuljanje; *Umîrî se vëc, dôšta mi je tvûga gundulônjo*.

gunduljêr, -a m G pl. -ih – gondoljer; *Serenissima šplandājon / švojú potêncu demonstrāla / A falkùša je kurājon / gunduljêre šuperāla* (SV 4).

gunduljêra, adv. samo u izrazu *āla gunduljêra* – veslanje s krme jedinim veslom; *Grūjè žnò vožit āla gunduljêra*.

gūngula, -e f G pl. -ih – galama, metež, vika; *Tōti šu še pòceli kōrāt, prītīt, vīkāt, vèliko gūngula; U Komīžu je vèliko gūngula, tū šu švè škūpine švīta, švāk pròvje kakò šte utèkli i švāk še štrāši* (R 9); *Vèliko gūngula u Šèljačku rādnu* (VF 34, 3).

gunjelāt, -ōn impf. – gunđati: *teta Kāte ništo gunjelò, ništo brojī* (gunđati) (49, 6).

gunjelōnje, -o n G pl. -ih – gunđanje, prigovaranje; *Dòšta mi je vèj tvūga gunjelōnjo*.

gūrla, -e f pl. -ih – žljeb, odvodni kanal; *Parī da je žapacāla* (začepiti) *gūrla*.

gūrnji, -o -u, pred. -o -u – gornji; *Īli kal gorā poldīre, kal gūrnji dīl òbloka, cmòšt, potèže óštar; ondā bi še bīlo røklo dā će konfermāt dūlnju vrīme. Kal potègne gūrnji dīl òbloka ĩli maglê u óštar; ondā je dūlnju vrīme* (E1 100); *pašāli šu gūrnjin pūtèn niž Potòk* (VF 13, 7) *Gūrnji piladūr: Kāl še pilālo batòlè, tèžje je bīlo dūlnjemu piladūrū. Gūrnji piladūr je vodīl. Ón je prātīl šīnju. Dūlnji je potèžòl i po njèmu je pādola šegadūra* (E2 78); *gūrnji pūd* – gornji kat; *gūrnjo vodā* – morska struja sa istoka; *gūrnji žārvanj* – (gornje kolo ručnog mlina za žito koje se okreće); fig. osoba koja je aktivna, jer donji kotač ručnog mlina je nepomičan; *gūrnji krāji* – kontinentalni krajevi iza uzmorskih planina; *Onā je iz gūrnjih krājih*.

Gūrnjo Drāga, -e f top. – najviši dio doline *Drāga* na južnoj obali otoka Sveca.

Gūrnjo japjènica u Dolāc ol Štòre kùce, -e f top. – peć za loženje kamena radi dobivanja vapna na otoku Svecu; *Tōti šu Leštīcovi cinīli jōpòn*.

Gūrnjo pòla, -e f top. – lokalitet na sjevernoj obali otoka Sveca; Kod najzapadnijeg rta Sveca *Pòl Būmbul* prva od triju *pòla* (udolina ograđena strmim obrubom brijega; prikladno mjesto za čuvanje stoke (TS 89). *Tōti bi Leštīcovi* (stanovnici otoka Sveca) *butāli kožè na pāšu da ne mògu utèc*.

gūša, -e f G pl. -ih – guša; *Mojā žermóna ĩmo vèlu gūšu pòl vrot*.

gūšar, -a m G pl. -ārih (tal. *corsaro*) – gusar; *ū tu vrīme šu napādoli gušāri, ubīvāli, pljāškali, bīlo je švèga* (VF 1:7); *Tū je bīlo u vrīmenīma kāl šu gušāri napādoli rībore, kròli šlònu rību i oīmoli jūde* (E1 107).

gušārški, -o -u pred. -o -u – gusarski; *jèr kāl je filatòrija tū je kako gušārški rāt² v. filatòrija*.

² Dešavalo se da dupini zbiju veliku masu sardela uz obalu. Tada bi se ribari znali udružiti, tridesetak i više falkuša, i dogovorili bi se o redosljedu bacanja mreža. Oni koji su bacali prije, lovili su mnogo više od onih iza, a onima koji su zadnji bacali, dupini bi

gušćāvina, -e f G pl. -ih / in – 1. gusto raslinje; *Bili smo u bušak nōndi đì je onā gušćāvina planike pōvar lozjō, ža ubrāt malo kičo za bēštije.*

gušćerica ol Brušnikā, -e f G pl. -ih – posebna vrsta crne gušterice s otočića Brusnika (*Lacerta melisellensis*); *I onē dvī ūre ca biš išal pocinut ne bi ti dōli mīra mūhe, komōri, cōrne gušćerice* (LH 1.1.3.); *I kālebi žīmi bili bi napūštili Brušnik. Šōmo bi bile oštāle cōrne gušćerice i jūdi. Ako šì išal jīst, tukālo je atēnto štōt dā ti gušćerica ne ide u pijāt* (E2 107); *Kālebi nīšū mōgli tōti žīvīt. Bili bi žīmi omākli pul Švēca, a oštāli bi šōmo rībori i gušćerice. Na Brušnik šì ūvik mōral štōt atēnto dā ti u pijāt gušćerica ne ide. Na Brušnik je pūno onih cōrnih gušćeric. Īmo ih i šā dvo rēpā* (E1 122).

gušćerica, -e f G pl. -ih / -ic (*Lacerta* spp) – gušterica; *Atēnto štōj da non še jōpet ne nōjde gušćerica u brujētu* (E1 105).

gušnica, -e f G pl. -ih / -ic – gusjenica; *Vajāt će cīn gōder polīt jērbo pūno je gušnic po verdūri.*

gūšle, -ih pl. tant. – gusle, tradicionalni gudački instrument dinarskih karajeva; *U Komīžu še nīšū švirāle gūšle, nēgo šu jūdi pripovīdāli ca jē nīki vīdil, ca jē nīki cūl, ca mū še je snīlo i tāka dāje* (E2 107).

Gūšlini, -ih pl. tant. antrop. – porodični nadimak u Komiži (Vitaljić); *Švičōr Juvanīn Gūšla imōl je u Komīžu špurtēnjacu kojā je bila u bruškītu; Īvo Gūšla imōl je špurtēnjacu kojō je bila u bruškītu. Rībol je žīmi jāstoge vōršima, a rībol je jaglice jaglicōrun i vōršima na kōntere. Imōl je plīvaricu u Komīžu pošli Drūgega švjēškega rāta.*

gūšlit, -in impf. – 1. gusliti, svirati gusle; 2. fig. spavati; *Ca ūn slōlko gūšli u postjēu do ovē ūre*; 3. brbljati; *Nemūj mi tōti gūšlit ca ti nā pamet pāde.*

gūšov, -o -u, pred. -a -o – gušav, koji ima gušu; *Jelnā mojā žermōna gūšova..*

Gūšpā Luncijōta, -e f – blagdan Gospe Nuncijate ili Blagovijest koji Katolička crkva obilježava 25. ožujka; prov. *Gūšpā Luncijōta – šve žvīri (kukci) vōnka, i lažēci i plažēci* (koji pužu i koji plaze) (P 399).

Gūšpa ol Kōrmena, -e f – blagdan Gospe od Karmena ili Gospa Karmelska; *Gūšpa ol Kōrmena šlāvi še na šešnāšte krišnōkā* (srpanj).

najviše oštetili mreže. No, ako bi dogovorili zajedništvo, dogovor je bio da svi imaju jednak dio i svi zajedno sudjeluju u obnavljanju uništenih mreža. To je bio dramatičan moment jer je mnoštvo dupina jurišalo na zbijenu masu sardela isto kao i ribari u borbi za plijen. Tu je trebala velika spretnost jer je u općem metežu bio potreban strogi red (*fila* znači red od čega *filatorija*) da jedan drugome ne bi mrežama pritisnuli mreže i umanjili tako ulov. Tom prilikom znalo se uloviti velike količine ribe uz rizik potpunog uništenja nekih mreža.

Güspà ol Košàrice / Güspà, -e f – naziv Crkve Djevice Marije u Komiži, čije je pučko ime vezano za gusarsku pljačku crkve i legendu o čudotvornoj Gospi koja vraća opljačkano blago: *Rúj se je tũkal ĩšpol Crĩkve Gušpê ol Košàrice* (DS 2.1.3.)

Güspà ol Ružòrija, -e f – blagdan Gospe od Ruzarija; *Güspà ol Ružòrija slàvi se na šèdan otùbra*.

Güspà ol šèdan žàlostih, -e f – blagdan Gospe od sedam žalosti; *Güspà ol šèdan žàlostih slàvi se na petnàšte setèmbra*.

Güspà ol snĩga, -e f – blagdan Gospe od snijega; *Güspà ol snĩga slàvi se na pêt agùšta*.

Güspà ol źdròvjo, -e – blagdan Gospe od zdravlja; *Güspà ol źdròvjo slàvi se na dvotšiparvĩ žĩmnega* (studenj).

güspà, -e f G pl. -ih – gospa, Djevice Marija; prov. *Ŭme gũspe dòž – dõbro jemàtva – Vèlo Güspà* (15. kolovoza) blagdan je kojim kršćani slave uznesenje Djevice Marije na nebo, a *Mõlo Güspa* slavi se 8. rujna – datum rođenja Kristove majke. Kad kiša padne između ta dva datuma, dobro je za grožđe te se očekuje dobra berba (jematva) (P 489).

güspàškriñjica, -e f (Coccinella spp) – bubamara; *Ĭspomĩnjen se dà smo kako dicà čapõvãli gũspàškriñjice*.

Güspĩna krũna, -e f – zvijezde u obliku krune od 12 zvijezda; *Nõno mi je pokòžól žvižde kojè se žovũ Gušpĩna krũna, a ĩmo ih dvonàšte*.

güspĩna trõvã, -e f (Hypericum perforatum) – gospina trava ili kantarion; *Mojã mãti berè gušpĩnu trõvũ pòk je ošũši i napravĩ ol njè čaj, a i da je dobrã ža butãt na rãnu ĩli kãl se kũ ĩšpecè*.

güšt, -a m G pl. -ih – 1. užitak; *Onã pãra ol rãžine dõ gũšta manĩstri* (E2 145); *apetĩd dõjè dõbar güšt švãkuj hrõnĩ* (V 12); *Bĩlo noš je tõti švega šèdan-õšan, a kòlo nõs dèšet-petnàšte kònobarih. Alã gũšta!* (R5 105). 2. osjećaj; *po gũštu*: *Nĩ mi po gũštu* (ne prija mi, ne sviđa mi se); *cinĩt po gũštu* – praviti što odoka: *A ondã gré buškadũra prõve i karmè. Tũ se je cinĩlo po gũštu. Tãko da nĩšu bĩla dvõ brõda ĩšto. Švãki je bĩl drugacĩji* (E2 89).

güšt, -o -u pred. gũštã, gũšto – 1. gust, zbijen; *bũsak güšt, vèlike cešmĩne* (VF 1:4); 2. zbijeno veliko jato riba; *Švĩtimo mi drũgu nũc na Trõvnu – gũšte škũše* (pod svjetlom svjećarice velika masa zbijenih skuša) (VF 12:10); *Dĩgod rĩbe ne bĩ pĩnile i nĩ jih bĩlo vĩdit, a šviçõr bi žnõl dà su pol ferõl gũšte rĩbe. Tũ se je mõglo žnãt po tẽmu ca bi dĩgod ĩzleĩla kojõ šardèla kũda balõta ol pũške i krepãla* (E1 126); *Ujedõnput šĩlnĩ dũpini kòlo nõs, a pòl non na dvo-trĩ pãša gũšte šardèle* (E1 132); *Tè nõci ũn je na Trõvnu jimõl gũšte škũše i žapãšol je, àli su mu utèkle ĩšpal olũv* (E1 134).

güštãt, -õn pf. – uživati; *Prõpju smo gũštãli ucèri onĩ brujèt ol šardèl*.

güštãt, -õn pf. (tal. costare) – koštati; *Tũ ce noš güštãt ĩpĩh pinèž*.

guštírât, -iron impf. – uživati; *Glèdon ga jô kakò ûn źnò guštírât.*

Guštírna nã Poje, -e f top. – velika cisterna uz ruševinu benediktinskog samostana i kapelice na lokaciji *Nã Poje* na otoku Svecu, pravokutnog oblika s lučnim kamenim svodom, i danas je u funkciji za napajanje tovarne stoke.

guštírna, -e f G pl. -ih (lat. cisterna) – cisterna; *Óstrošíròkon napùne še guštírne i źemjã* – Vjetar iz pravca jug-jugoistok donosi obilnu kišu (P 454); *A nì dõvoljno guštírnih źa pít. Ondã še tõti hòlo važímât vòdu* (TS 130); *A na Palagrúžu je i guštírna gõri na bãrdo íšpol lantérne, na Šalamándriju, pòk bi jùdi íšli gõri donít vodé u barílu* (E1 96); *Jèr kãl bi ugròðili bñnjãc źa špãt, kùćicu źa špõnje ìli guštírnu źã vodu, ondã ne bì bili sómo onì hòli na škojù, hòli bi i drùgi* (E2 119).

guštírõnje, -o n – uživanje; *Dõšta je bilo guštírõnjo i plõndonjo, vajõ še ćapãt lavúra jèrbo ùre kurídù.*

guštoćã, -e f – guštoća; *Guštoćã je vèlo. Vajõ dodãt mãlo vodé ù tu jõpno da je lãgje mãžot źíd.*

guštúž, -o -u, pred. -a -o – ukusan, dobroga okusa; *A danãš ti je brujèt íšpòl prõpja guštúž.*

guštúžo, adv. – ukusno; *Žnò ûn íškùhot da bùde guštúžo.*

gùte, -ih pl. tant. – giht, bolest zglobova; *Burba Mike jedvã gré jèrbo ìmo gùte u kolìna.*

Gùva, -e m antrop. – osobni nadimak; *I, ca govòrimo, ćapòl je vešlò i tríškal je vešlèn i govòri: »A Gàlijolo, Gàlijolo, nè vidiš tí više Mãtu Gùvu!«* (E2 132).

guvéran, -èrna m – 1. vlast; *Šal je guvéran u Zãgrebu; Kãki je tú guvéran kojì nè źno źapovíðãt; 2. zaštita; Butòl še je ûn u guvérn i užívo. Ne falì mu ni tvìcjega mlíkã.*

gubernãt se, -nõn impf. – brinuti se o sebi; *Õto voš, jô gren ćã, a ví še gubernõjte kakò źnõtè.*

gubernãt, õn impf. – održavati, upravljati, brinuti se o očuvanju; *Glèdoj tí kakò onã guvernó švùj vãrtal.*

gubernõn, -o -u, pred. -a -o – održavan, njegovan; *Glèdoj tí kakò njuj je vãrtal guvernõn, kakò onã tú rèdi, gùli trõvù, kjuncò, avertì da nì špùžih.*

gùvno, -a m G pl. -ih – gumno; čistina na kojoj se tuče suho geranje da otpadne lišće; *Kãl šon jô bròl źeromòd (ružmarin) bìl bi na jelnù mìšto butòl dvòdešet brimèn dã še ošùsi, a ondã bi ocìstìl gùvno đì šon baćikun tũkal po źeromãdu da olupãde šùhu lišće, da mògu odvõjit grõne ol lišćo i lišće napùnit u vrìće.*

gùž, samo u uzrečici: *Ca ù muž tú ù guž* (tal. *muso* – njuška) – što u usta, to u guzicu!

gužãtan, -o -u, pred. -a -o – široke, zaobljene stražnjice; *Ženã mu je parsãtna, mešãtna, gužãtna, švè titule ù nju.*

gužica, -e f G pl. -ih / -ić – 1. stražnjica; *na vršću bi še šelo nekā je tēplo pol gužicu* (VF 2:10); *Bilo bi se dūšlo na ugnjīšće. Tōti bi še bilo vecērolo, a ondā bi še po vecēri bruskitālo. Pripoštāvimo, pēt je švičōrih i ondā švi onī stāve rūku ūza gužice. Jedōn recē »hēt« švi žājelno rūku pokōžu is onōko pārštih koliko hōće* (E1 124); *Bilo je ražbijēnih pārštih i žūjih na gužicu kāl bi še bilo nōše potēžālo, kāl bi še bilo vožilo albānko. Po cili dōn mōkre gužice i vožit nōše na prōvu. I onō trēnje ōbo baštūn – tū bi bilo napravilo žūjē na gužicu* (E2 107); fig. krma: *āko te čapō u bōndu, mōre te nalīt. A kāl šī njun voltōl gužicu* (fig. krma), *ondā še proljē i omākne i ondā ōpet onūn rōtun grēs* (E2 91); fig. *Ne mōre se jelnūn gužicun nā stu pīrih* – poruka o potrebi poštovanja mjere (P 41); 2. okrajak kruha; *Obligāt će te gužica ol krūha; Kāl je jedōn Komīžanin u Splitu u mēnžu ol škūle tškōl ol kōnobarice dā bi ūn gužicu ol krūha, a onā ga ismīrila gvančērun po glōvī i rēkle: Ėvo ti gužice!*«; prov. 3. ljudski život; *Rādi gužice se gužica gubi – radi života se život gubi* (P 53); *Vajālo je iskapulāt gužicu – spasiti život* (22, 14). prov. *Ca ū muž, tū ū guž* – Iskustvo o kojem svedoče viške poslovice utemeljeno je na ideji poštivanja mjere, na principu skromnosti. Odatle i odnos prema razmetanju hranom i uopće nepotrebnom trošenju radi udovoljavanja apetitu budući da sve završava – u guzici (P 93); *Jažik bōčo* (brblja, razmeće se), *a gužica plōčo* (gužica je metonimija za ljudsku egzistenciju, ukupnost čovjekova fizičkog bića (P 110); *Gužica je lākomicā* – poslovice karikira neumjerenost u trošenju radi zadovoljavanja stomaka, hedonističkih potreba, *lākomicā* je drvena posuda s otvorom na dnu iz kojeg izlazi limeni cilindar koji se postavlja u otvor bačve na vrhu kako bi se bačva napunila. Brzo otjecanje vina u bačvu kroz *lākomicu* slika je koja asocira na neumjerenost trošenje (P 218).

gužicnica, -e f G pl. -ih / -ic – gužičara, ženska osoba s istaknutom stražnjicom; *ma kojō je onā tvoja starījo gužicnica. Kal grē kakō onā mīgo gužicima.*

gužicnjok, -a m G pl. -ih – gužičar, ulizica; *Ma kojī je onō gužicnjōk!*

gužot še, -on impf. – klimati se; *Ovā ti še katrīda gužō kāl še šēde nō nju.*

gužva, -e f G pl. -ih – gužva; *Bila je vēlo gužva na butīgu, pōk son izgubīla pūno vrīmena.*

gužvonje, -o n – gužvanje; *Bilo je pūštega švīta tōti pōk je pōcelo gužvonje tāko dā šon jedvā dōma dūšla.*

gvāca, -e f G pl. -ih – 1. želudac u peradi; *Kakō tī hitjēs otī frementūn, kōkose će dobrō napūnit gvāce*; 2. fig. podbradak; *Kojū gvācu ūn īmo īspol brōdē.*

gvacāt, -ōn impf. – biti prepun, nabiven čime; *Ca tī žepī gvacāju.*

gvadānja, -e f (ven. guadagno) – stegnuta mreža (trata) kako bi se zgusnuta ribu u šāki moglo grabiti *jōnkom* (*jōnka* – grabilica za prebacivanje ribe iz mora u brod); *Kāl še je trāta armīvāla mečālo še je pol gvadānju i pōl kolō u olovnīcu po līšt māšline blagošlōvjene na Cvitnīcu* (za sreću u ribolovu) (E1 125); *Žavārgli*

na šest ūz (zapasali ribu mrežom na udaljenosti oko 600 m od obale jer svaka je ūza kojom se mreža vuče prema obali duga 100 m). *Istēgli. Āla na gvadānju* (VF 12:19); *a gvadānja je nōvo. Promīnil son je ovēga mrōka pōk son je omōštīl u kōrku i pomocil ū more neka bōje žaškūri da jaglīca ne špaventō* (da se riba ne plaši) (LH 15.1.); poslovice: *Ne mōre se švāki dōn bīt na gvadānju* – ne donosi svaki dan dobitak (P 350); *a sōmo je bila rāžlika u žīmšku trātu ol litnje dā je pod olōvo hodila gvadānja na kojū se je rību navīvālo* (E2 148); *Ōlovo se vēže ža bōndu ol levūta, a jūdi čapōjū putō i mōhū nā ruke i njīh ceṭiri-pēt kal dūjde gvadānja gōri, ondā līpo mōhū navīju nā ruke* (E2 148); *Jē, pod olovnicu son štāvil na gvadānju onō ca štē mi dōli, kūmā* (svičarova supruga). – *Parūn bi bil u olovnicu nabil ōgnjuša, štūle i līst māšline* (u crkvi posvećeni komadić voska, svećenikove stole i list masline), *da mrīža būde šrićnā* (E2. 149); *A onū vēlu gīru, kojō je pod ōlovo u čarūn, īmo prāvo nā tu ovī kojī je na gvadānju* (E2 152); *Na gvadānju se je ūvik minjālo jūde jērbo tū je nōjtežje, tōti se je vajālo ismocīt. I tāko švē rēdan grēdū jedōn ža drūgin na gvadānju* (E2 153).

gvadanjēmo, komanda za prebacivanje ulovljene ribe u stegnutoj saki mreže potegače; *I kal recē švičōr: »Gvadanjēmo!«, vēj se ne pūščo dēstre. I ovī kojī je na gvadānju vajō sāl da dobrō potēže, a ūvik je jedōn iža njēga. Dvō sū isprīda na švāku bōndu po jedōn ca šē žovē gvadānja, a jedōn je iža ca potēže ōlovo* (E2 152).

gvadanjēr, -ērā m G pl. -ih – član družine koji upravlja izvlačenjem ulovljene ribe iz stegnute sake (gvadānja) mreže potegače; *Jedōn je drūg na ōlovo, a drūgi na putō. Ovī kojī je na ōlovo žovē se gvdanjēr* (E2 152).

gvancēra, -e f G pl. -ih – pladanj, tacna; *Ōto ti vēliko gvancēra – ca je gūl kū imōl ža dīcu švē sū dōnili īspri mēne* (R5 105).

gvardabōško, -ta m G pl. -ih – čuvar polja, lugar; *pōpri je bil gvardabōško kojī je cūvōl rōgōce ol lupēžih dā jih ne poberū prī gošpodōrā.*

gvardamōn, -a m, -ih pl. – kožna nadlanica za guranje igle pri šivanju ili krpanju jedra; rukobran napravljen od najtvrdje volujske kože, »žile ol vola« – zaštitne kože volovskog falusa, s metalnim upiračem za iglu; služi za potiskivanje igle pri šivanju jedara; *gvardamōn, nōjstarīji tīp* (UU 21.2.); *gvardamōn ol žile ol volā* (UU 21.4.); *U škriņu je dōržōl i alōt ža kārpit jīdra: gvardamōn, jōglu ža jīdro, vōsak ža māžot spōg, kavēju ža pjumbōvōnje i tolētu ža uvivōnje švilāca kolo konōpih* (E1 86).

gvardapīš, -a m – dugačka ženska pregača; *Mojā prānona nošila je gvardapīš pōk bi se dīgod bila i osēkla ū nje.*

gvardelōj, -āja m – svi bokobrani na brodu (pajeti); *Kalōj gvardelōj kal brūd pōrti, grūbo ga je vīdit is gvardelājon prīko bōndih.*

gvardijōn, -āna m G pl. -ih – gvardijan, upravitelj samostana; *pādre Marīn bil je pūno gōdisć gvardijōn šāmoštana.*

Gvardijûle, -ih f pl. tant. – naziv zviježđa; zviježđe koje izlazi na istoku poslije *Šćôpih* kao peto po redu u nizu zviježđa i zvijezda noćnog nebeskog sata; *Ondâ ístecû Rosćâpnice, Šćôpi, Vlâšići, Gvardijûle, Šmokvenîca i Píždûkalo. Tâko su ovè žviždè bile kâko alerûj (sat) priko nôći. Po njîma se je žnâlo kôko je ûrih* (LH 4.1.)

gvaštápòpulo, -ota G pl. -ih – bukač, onaj koji širi društveno neprihvatljive ideje (protiv aktualne ideologije); *Kâl su pri hòli u Komîžu šlikari ca štampòju šlike, bìli bi za njîma jûdi govorîli dà su ovò gvaštápòpuli i da síre kukòj mèju švîton, da tú nîšû jûdi lavurènti* (oni koji rade), *da ne cinè nîšta nègo štampòjû šlike* (slikaju).³

gvèra, -e G pl. -ih (tal. guerra) – 1. rat; *Bîlo je tú pri Parvè švjètske gvère; pèrke da je blîžû finimènat ol gvère* (VF 65, 23); 2. sukob; *Naštâla je tòti vèliko gvèra*.

gverjêr – tučar, onaj koji se dobro bori, koji je dobar u tuči; *Mûj pokòjan otâc bìl je žastòki gverjêr: Bìli bi mu štarîji rèkli: »Ma kojò šî tî îstrija!*

gvîda, -e f G pl. -ih – letvica koja se pričvrsti na zid prije žbukanja kako bi se njenom debljinom regulirala debljina žbuke; *Vajò nôjpri žabû u žîd gvîde za mòc inkartòvât uz pòmuc štâže*.

gvòl, -o -u. pred -a -o (tal. uguale) – izjednačen, poravnat; *Nôjpri bi se bìlo ôrmolo putò. Pri jelnû bòndu pok drûgu bòndu – tâko da mrîža oštâne gvòlâ* (E2 148).

gvòlo, adv. – ravnomjerno, podjednako; (o potezanju mreže) *ćâpa gvòlo dà ti ne štrîžè i bùta u prîmû* (LH 15.3.); *Ondâ bi se mrîža bìla dvo-trî putâ podvìgla dà se žamûti onâ rujòta da gvòlo ćapò* (E1 85); *ondâ se škòson pròšpe pri lîvo pok dèšno tâko da se šûl gvòlo pòšpe po švûj štîvi* (E1 105); *ondâ je lîpo žavornîl òbe nogâvice gvòlo* (55, 3).

gvònta, -e f G pl. -ih (tal. guanta) – rukavica; *Obûkla je bìle gvònte nâ ruke*.

gvòrdija ol kampèštra -e m – lugar; *kakò mi je kòžòl onî Manjarèma ca jè ža gvòrdiju ol kampèštra* (VF 23, 5).

gvòrdija, -e f – straža na brodu; *Noćâs son jò u gvòrdiju*.

gvòzdèn, -èno -ènu, pred. -â -ò – željezan; *Na vòrh jòrbula je bìl škalcîn kojî je bìl inkapelôn na jòrbul. U njèmu je bìlo ròkò, a ûšri ròkâ je bìl gvòzdèni mašîljûn*

³ Tridesetih godina 20. stoljeća na otok Svetac, gdje je stalno živjelo nekoliko obitelji Zanki, dolazili su poznati slikari kao što su Ignjat Job, Mirko Kujačić, Đuro Tiljak kao i Komižanin slikar Vinko Foretić, čuveni fotograf i novinar iz Zagreba Franjo Fuis te pjesnik Tin Ujević. Bila je to jedinstvena umjetnička kolonija na najudaljenijem nastanjenom hrvatskom otoku. Kako je te slikare pratila fama o njihovu ljevičarstvu i socijalističkim idejama kao sljedbenicima slikarske grupe poznate pod imenom »Zemlja« (Krstó Hegedušíc, Frano Kršinić, Oton Postružnik i drugi, na čelu s arhitektom Dragom Iblerom), širila se o njima u puku propaganda tadašnje vlasti kao o ljudima koji »kvare narod« (*gvastapopuli* od tal. *guastare popolo*).

(E1 87); *Ža prítanj od olúv bila su vèžona vèliko gvozdèno kolà na rãžmak ol nìkoliko pãših. Onã su bila žãtu dà se prítanj ne uvjè (E1 121).*

gvoždenjòk, -òkà m G pl. -ih – 1. kovanica; *Oštãla mi je u žepù sómo muníta (sitan novac), nìkoliko gvoždenjòkih; 2. metalna kuglica u igri klikera.*

gvožjarija, -e f – gvoždurija, željezni predmeti; *çà daržís po konòbi ovò gvožjarije, sómo da smèto.*

gvožje, -o n – gvožđe; *da imòš bìšulu ne bì ti pomògla jèr je u Jãbuku pùno gvòžjo pok bìšula varjò (E1 100); A píše da jelnè poštolè jìmo – na pùntu gvòžje (E1 114); Jãbuka je punà gvòžjo i onã lakò potègne lòmp (E2 99).*

gvožjicà, -ičih f pl. tant. – 1. zamka za miševе; *Kupíl son gvožjicà za miše; 2. zamka; Òto ti, jesòn ti rèkal da je ún špijùn, ještè me dònili ovòdi u gvožjicà (R2 74).*

gvòžjo, -ih n pl. tant. – gvožđa, okovi za zatvorenika; *osùdil je i njèga na gvòžjo (VF 85, 11).*

gvùzd, gvozdà m – željezni predmet; *Çapòl je jedòn gvùzd ù ruku.*

H

hãber, -a m (arap. tur. *habar*) – interes; *Nìmo ún žò me ni hãbera – nije mu briga za mene.*

hãbit, -a m G pl. -ih (lat. *habitus*) – svećenička ili redovnička odora; *Pòp je u šakristiju obùkal hãbit za dõrzãt mišu.*

hãbren, -o -u, pred. -a -o – sposoban, živahan; *Ún imò osãndešèt gòdišć, àli jòš je hãbren, jòš imò kurãja.*

hajdùk, -ùkà m G pl. -ih – hajduk, drumski razbojnik; *Hajdùci su napãdoli pùtnike i pljãškali šve ca su mògli.*

hãjot, -en impf. – hajati, mariti; *Ne hãje ún žã tu ca mu jò govòrin; izraz: hãje mi še: Onã je hãje mi še, ne obadò onã ca njuj mí govòrimo.*

halà, -e f – vrag, sotona; kletva: *halà te ònila – vrag te odnio.*

hambòr, -òrà m G pl. -òrih – vreća od kozje dlake za mreže (budele); *Ža budèle su še korištili hambòri. Tù su bìle vèlike upletène vrìce is dvi rucice za prinèšãt. Tì bi še hambòri bìli òproli u mòrtvu vòdu i dobrò osùšili za štãvit mrìže u kùcu (E1 122).*

hãnharušt, -osti f – 1. sitnež, sitna riba; *A ùjoli smo ništo hãnharušti; 2. fig. bezvrijedne osobe; Ma onì su hãnharust, ol njih jò ne šperòn ništa (ne očekujem).*

hanžãt, -òn impf. – bučno hodati, marširati; *A onì po štròdi onìma bãgãnicima grèdù, hanžãju.*

hanžija, -e f G pl. -ih / -ij – bič; *A mène je istùkal hanžijun. Ősan rēpih je imāla, ol korāma je bila* (E2 74).

hanžōnje, -o n – bučan hod; *Probudilo me je noćās niku hanžōnje po kùci.*

hānjula, -e f G pl. -ih – 1. platnena zaštita potkoljenice prilikom kopanja; *Obūci hānjule kal ideš kopāt ložjē; 2. fig. neuredna osoba; Vīdi kakō šī se svā isporkāla. Prōvo šī hānjula; v. gamāša.*

Harbātovi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak iz Komiže (Bogdanović); *Mūj prijatej Nikōla je ol Harbātovih.*

harmētāt, -ēton impf. – bolovati; *Onī nās mlāji harmēto ovō je dvō mīšeca* (VF 92, 14).

harnjātak, -ōlka m G pl. -ih – krnji zub; *Vajō mi pūc u žūbara da mi poprāvi ovī harnjātak.*

harōc, -ōcā m – harač, bezobziran namet, otimačina (KB 48); *A mī, kakō mlajarīja, užāli bišmo đīgod pūc u harōc kal bi pocēlo ždrīt grōžje ili u parvė bīžovice* (mladi grašak).

harvōški, -o -u pred. -o -u – 1. hrvatski; *Ža vrīme Āustrije, Komīžoni šu bīli kūpili harvōšku žāstavu ol švīlē. Nē žnon jē bila upletenā u Kīnu, ne bī ti žnōl tōcno rēc. Bīla je tū vėliko žāstava pōk bi se bīla obišila niž pērgul ol Komūne i vīšila bi švė do pōvar vrōt. Bīla je šest-šėdan mētrih višokā. Nāsri njē je bil naslikon švėti Mikūla kakō šimbōl Komīže.* (E1 98); 2. hrvatski jezik; *dōbar iz harvōškega* (R 7); *A ondā je bīl niki barba Bėpo Fiorentīni, Šplīconin, kojī je harvōški žnōl* (R 7); *I kakō je štīl nōvine, tāko je po harvōški govoril* (VF 39, 1).

Harvōško, -e f – Hrvatska; *Tēta Jakubīna šē je iz Jamėrik vrōtila žīvīt u Harvōsku.*

Harvōt, -ōtā m G pl. -ōtih; *Kal šmo dūšli u San Pedro bilo je tāmō pōno nāsīh Harvōtih, a nōjveće iz Komīže, tāko dā non se je bīlo lakō sporāžumīt dōkle nīsmō naučīli inglėški.*

Harvōtīca, -e f G pl. -ih – Hrvatica; *Onī nās oženil se je jelnūn Amerikanīcun, ali māti njuj je Harvōtīca iz Kōrcule.*

haržit, -in impf. – hrzati (glasanje konja); *Cūjes kako kūnj haržī.*

hātolit, -in impf. – prljati; *Nemūj tū rōbu, ca sōn ti je ucēri òprola, òpet hātolit. Avertij mālo na rōbu dā ti ne būde svā zahātoljena.*

hēler, -a m G pl. -ih – najmanja novčana jedinica u AU; *Nīmon ni hēlera u žepū.*

Hercegōvac, -ūvca m G pl. -ūvcih – Hercegovac; *Dvō Hercegūvca šu hōla is mēnon u rāžred u šrlīnju škūlu.*

Hercegōvina, -e f – Hercegovina, pokrajina u Republici Bosni i Hercegovini.

Hercegūvka, -e f G pl. -ih – Hercegovka; *Māti mu je bīla Hercegūvka.*

hercegūvški, -o -u pred. -a -o – hercegovski; *Ovō jō fumōn hercegūvški tobāk ca sōn ga kūpil u Šplītu na pažōr.*

hèt, interj. – uzvik pri izvlačenju ribarske pošte (*bruškit*); *Bilo bi še dūšlo na ugnjšće. Tōti bi še bilo vecèrolo, a ondā bi še po vecèri bruškitālo. Pripōštāvimo, pēt je svičōrih i ondā svī onī štāve rūku iža gužice. Jedōn recē »hèt« svī žājelno rūku pokōžu is onōko pārstih kolilko hōće* (E1 124); *Nō me je tūka, a òkolo mēne je drūgih šēst svičōrih. I ondā bi še bilo rēklo: »Hèt !« Ovi, koji je bīl ol tūke, ūn bi bīl rēkal »hèt!« i svī bi bīli prūžli rūku: dvō pārstā, trī pārstā, jedōn ili nījedon* (E2 157).

hēžot, -on impf. – (o muškarcu) spolno općiti; *Ūn je nju u šakrēto hēžol.*

hīhorit še, -in impf. – hihotati se; *Onē dvī sōmo še hīhore.*

hīmba, -e f – himba, prijetvornost, neiskrenost; *Jō mu ništa ne vīrujen, svē te slōlke bešide njegōve sōmo šu hīmba.*

hīmben, -o -u pred. -a -o – himben, lažljiv, prijetvoran; *Ne vīruj mu ništa, tēmu hīmbenemu štvōru.*

hīnhorenje, -o n – dječje zaplakivanje u govoru; *Dodijolo mi je vēj tū tvoju hīnhorenje.*

hīnhorit, -in impf. – zaplakivati, govoriti plačnim glasom; *Fērma vēc hīnhorit, prōpju šī mi dodijol.*

hīnjāc, hīnjca m G pl. hīnjoc (Labrus mixtus) – mala ribica smokva; *Kāl sōn pōcel lovīt, bīl bi ūjol kojēga glānjota ili hīnjca; v. hīnjūša.*

hīnjālo, -ota G pl. -tih – onaj koji stalno nešto od nekoga traži, želi prisvojiti; prov. *Ūmorli šu dōvāloti, a oštāli hīnjāloti* (Umrli su koji su davali, ostali su koji pitaju).

hīnjit, hījinj impf. – prisvajati tuđe, pridobivati koga na ustupke, davanje; *A ūn hīnji ol òca i mātere pīneže.*

hīnjūša, -e f G pl. -ih (Labrus mixtus) – riba smokva; *kakō dicā lovīli sōmo na tūnju dōnzule i smōkve ili hīnjūše.*

hīnjūšica, -e f G pl. -ih dem. (Labrus mixtus) – mālā ribica smokva; *Bīli bišmo jō i Pavulīn kako dicā ūjoli onih hīnjūšicah i dōnzulih.*

hīp, -a m – čas, tren; *Da nīši oštōl u njih ni hīpā ni cāša. Ōtma še dōma vrōī.*

hīštōrija, -e f – historija; *Bīšovo je bilo krož svū hīštōriju komīškega ribārštva škūj kojī je dōl nōjveće šardēl* (E1 132).

hītīt še, -in pf. – 1. baciti se; *a sīn mi je bīl na škāfu i ujedōnput še hītīl dūltarbūhon na škāf* (E2 99); 2. leći bilo gdje; *Kāl sōmo izōšli u Vīški konōl, kapitōn i mornōr mālo šu še hītīli i žadrīmāli* (V 23); *Dā še je bilo dimudrōgo hītīt i žaspāt, āli nī cō, vājō svičōrā pošlūšot* (E1 112); *hītīt še / hītīt še trēšo* – prileći; *grēn še hītīt pūl ūre; hītīt še je ūn trēšo.*

hītīt, -in pf. – baciti; *Pūj hītī smečē; U zōlnji momēt bilo je za hītīt cīmu iz kolūne i onā dvō, kojā šu bīla za tū ucinīt, nīšū tū ucinīli, a sāndula je vēj potēžāla arganēlon levūt pul vōnka* (R5 97); *izvōrnīl še je na tlēh kūda da ga je kōgod hītīl*

(VF 53, 13); fig. *hìtit na íšpitu; hìtil me je mēštar iz matemàtike na pòpravni íšpit; fraze; hìtit òko* – baciti pogled, paziti; *Kàl me ne bùde, hìti òko na mòlega; parì mi se da je òn hìtil òko nò nju.*

hitivât še, -îjèn impf. – bacati se; *Igròjte se u kàmaru, ma nemùjte se hitivât po pošèji.*

hitivât, -îjèn impf. – bacati; *Nójcešco špíza na Palagrúzu bila je šardèla, a dīgod bi se bilo i žubāca hitivālo kal je dōbre rībe bilo obilāto (E1 96); Dūplo vèce dežuj, nēgo jāstoguv. A dežuje se nīšū prodōvāle. Tū se je jīlo, āli bi te lēšto, bilo objīlo i ondā bi se tū hitivālo (E2 128); štōri je tāmo kùpil krùh ca gā je vōjska hìtila (R8 50).*

hitivōnje, -o n G pl. -ih – bacanje; *Šal se svē hitijē i kupuje nōvu, a mī pōpri nīsmō tumbōvāli nīšta, nī bilo hitivōnjo.*

hitjen, -o -u, pred. -a -o – bačen; *Parì mi se dā je onā mojā štōro berīta hitjena, a jōš son je mōgal nošit ošvajdōnji dōn.*

hitnja, -e f – žurba; prov. *Hitnja je javōlski pošól* – u svijetu, kojemu je rad na vrhu društvene ljestvice vrijednosti, brzina rada također je bitna vrlina, ali uz poštivanje tempa rada radi optimalnog korištenja čovjekove energije (P 12).

hitren, -o -u pred. -a -o – brz, spretan, okretan; *Ma ún je jedōn prōpju hitren mladīć.*

hijb, -a m G pl. -ih – pogača od mljevenih suhих smokava; *Očisti se smōkve ol cēzoja (peteljka) i isīcē na kōmade, dodō še koromāca i svē se samēje u mlīn dā še dobije tīsto, a ondā še dodō mālō rakije i naprāvi okrūgle pogāce, pōk še ol gōre žalipi dvo-trī līšta jāvora i butō dvo-trī dōna šūsīt na prōpuh, a pokrīje se tūlēn da ne grēdū mūhe. Tāko se dobije hjīb i tū še òbīcno ūjtro jī žīmi uz bicērīn travarīce.*

hladīć, -īcā m – sjenovito mjesto kad je pripeka: *Šēli smo na hladīć; Kal son jō bīl mōli, ondā bišmo līti, kal su vrūcīne, bīli na terācu naprāvili pojacōdu i svī smo žājelno špōli tōti, ca smō žvōli na hladīć. A nōno bi mi bīl pokoživōl žvīzdē i ucīl me kakō še žovū žvīzdē.*

hladīcāt še, -īcōn impf. – sjediti u sjenovitom mjestu gdje puše povjetarac u vrijeme ljetne žege; *Kàl je vrūčo, mī popūlnē šēdemo na terācu u hlodū i tōti se hladīćomo.*

hladīcōnje, -o n G pl. -ih – boravljenje na sjenovitu mjestu za ljetnih vrućina; *Bīli bišmo popūlnē šēli na terācu kal dūjde hlōd za vrīme lītnjih vrućīnih i mī smo tū žvōli hladīcōnje.*

hladovīna, -e f G pl. -ih – hladovina; *Popūlnē, līti kàl je vrūčo, mī šīdīmo vōnka na terācu u hladovīni.*

hlahlīšcāt še, -īšcōn impf. – hohotati se, bučno se smijati; *a būrba šīme se ūvik hlahlīšcō, prōvje, āla (VF 80, 3).*

hlahlīscōnje, -o n – bučno smijanje; *Tāmo še věj prōvju facēnde, tāmo še škūpi tōko svīta, tāmo je smīhā, hlahlīscōnjo.*

hlalnočā, -e f G pl. -ih – hladnoća; *Ovò je prošīnac i vēc su pōcele žīmske hlalnočē pōk še vajò dobrò pokrīt u poštěju.*

hlālnušt, -osti f – hladnoća; *Kal dūgo šidīn ovōdi čūtin hlālnušt ù noge.*

hlāmonje, -o n – mrdanje, pomicanje nečega što je fiksirano; *Ovū katrīdu vajò poprāvīt. Kal sēden nō nju čūtin nježīnu hlāmonje.*

hlāmot še, -on impf. – mrdati se zbog razlabavljenog učvršćenja, rasklimati se; *rucīca njun še je hlāmola* (VF 50, 5).

hlāmot, -on impf. – pomicati se (o onome što bi trebalo bitu priljubljeno, fikсно); *Īmo poštole dvò brōja vēcē pōk mu hlāmaju kāl ih obūcē.*

hlāmov, -o -u, pred. -a -o – raskliman; *Postolī su mu hlāmovi jērbo su za vēcū nōgu.*

hlāmovo, adv. – tako da se pomiče umjesto da bude fiksno; *Tū mu je ūn naprāvīl hlāmovo.*

hlāp, hlāpa m G pl. -ih (Homarus vulgaris) – hlap; *Ža rāžliku od jāštoga, hlāpa je tēško šacūvāt u jāstožēru. Ōn žnò utēc i ša šcīpālīma věžonin žīcun. Žnòl šon na īštu mīšto ūjòt īštēga hlāpa dvò pūtā. Drūgi pūt bi ga ūjol ša šcīpālīma věžonin žīcun. Utēkal bi īž jāstožēre i vròtīl še na svoju mīšto i do pēt kilōmetrih ol jāstožēre* (E2 117); *Nójveći hlāp kojēga šon jò ūjol imòl je dvonāšte kilīh, a ol barba Vīceta Marīnkovića* (vlasnik *Jāstožēre* u Komiži) *cūl šon ža hlāpa ol pīko dvōdešet kilīh* (E2 17).

hlapaūho, -ta m G pl. -ih – smušenjāk, blento, glupan; *Prōvi šī hlapaūho, ništa ne kapis ca tī se govōri.*

hlāpošt, -o -u, pred. -a -o – koji se polako kreće, spor; *Imāli šmo jelnēga hlāpoštēga tovāra, nīkal dōma dūc.*

hlāpošto, adv. – sporo; *Ovā kēnja je oštārila. Vīdin jò kakò onā hlāpošto grē.*

hlēp, -a m – udar mora o siku na obali; *Ne vīdi se, āli še cūje hlēp mōra obo kordūr.*

hlēp, -a m – žudnja za nečim; *Glēdon di prodōjē grōžje pok mi je dūšal hlēp – ūzelīl šon še grōžjo.*

hlepcīc, -a m G pl. -ih – mali rogač, rogačić; *Kal šmo tārgoli rogōcē, nōno bi ūvik bīl rēkal da oštāvīmo pol letā* (grane stabla spuštene do tla) *onīh hlepcīcīh ža polīkore* (oni koji nemaju svoje rogače pa skupljaju preostale plodove tuđih rogača poslije završetka berbe).

hlepit, -in impf. – žudjeti; *Vīdi še da ūn hlepī ža cāgoder īžīšt slōlkega.*

hlēpnut, -en pf. – udariti koga; *Hlēpni tī njēga po gužīci pōk da vīdiš kakò će te drūgi pūt pošlūsot.*

hlēpot, -jen impf. – (o jastogu) udarati zatkom; *U vōršu hlēpju jāštoži.*

hlôd, -a m – hlad; *Šúnce je oštãlo žza bãrda. Dũšli smo ù hlod* (VSG 15); *Ižôšli smo žz hloda na súnce* (VSG 17); *A švè se je tú lavurãlo u hlôdũ* (E1 85); *Tũ se je lavurãlo u hlôdũ* (E1 94); *Alã hlôda da je kôga mlôda!*

hlôdan, -lno -lnu, pred. -hlôlnã -hlôlno – hladan; *Parĩ mi se da ce ovò bit hlôlno žĩmã.*

hlôdĩt se, hlôdin impf. – hladiti se; *rasĩcĩ đĩnju i štãvi je u frizidêr nekã se hlôdi.*

hlôdĩt, hlôdin impf. – 1. hladiti; *oštãvi jũhu nekã se hlôdi*; 2. puhati; *Dũšli smo defôra Štũpišćo – pòcelo hlôdĩt jũgo* (R 7); *Vožĩli smo cĩlu nũc. Kòlo dvi-trĩ ùre pòpulnoća pòcelo mãlo hlôdĩt. Dvĩgli jũdra. Pòcelo lĩpo hlôdĩt* (prilično puhati) (R 8); *Kãl smo pašãli jelnũ mĩju, pòcel hlôdĩt maištról iz njè* (iz smjera otoka Jabuke) *drèto. I hlôdi bõje i bõje* (E2 104); *Dũšli smo defôra Štũpišćo – pòcelo hlôdĩt jũgo* (R7 44); *Vožĩli smo cĩlu nũc. Kòlo dvi-trĩ ùre pòpulnoća pòcelo mãlo hlôdĩt* (R8 52).

hlôdjênje, -o n – hlađenje; *Hlodjênje šlãbo lavuró. Vajãt ce žvãt mështra.*

hlôlno, adv. – hladno; *dõkle je bilo hlalnĩje, iskarcãli smo švè* (LH 7: 1).

hlôndovina, -e f G pl. -ih – pogrdan naziv za osobu koja nema volju ni za što; *Ma mola tí njũ, onã je prõvo hlôndovina.*

hlõnjè, -tã m G pl. -ih – smušenjãk, nemarna osoba; *Ma ca çès mi govoriť obo njèmu, ùn je destrũt, ùn je hlõnjè.*

hlõpãt, hlõpon impf. – govoriti gluposti, hvastati se, davati bombastične izjave, govoriti nepromišljeno; *Ma mola tí njèga ca ùn hlõpo.*

hlõpõnje, -o n – govorenje nesuvislo, razmetanje, hvalisanje; *Dõšta mi je vèç njegõvega hlõpõnjo.*

hmũcãt se, hmũcon impf. – mučiti se s bolešću; *Po švũ nũc kãšje, ma hmũco se* (VF 92, 14).

hmũjãt se, hmũjon impf. – vrpeljiti se; *ãrija se ništo hmũjo, vrĩme se mĩnjo.*

hmũjka, -e f G pl. -ih – 1. drvena palica s tri roga na kraju za miješanje palente pri kuhanju; *Promĩšãla son pulèntu da ne žagorĩ ovũn hmũjkun ol pokũjne mãtere*; 2. fig. prevara; *Nemũj mu vĩrovot, tũ je šigũro hmũjka.*

Hmũtalotovi, -ih m pl. tant. antrop. – porodični nadimak na Biševu (Stanojević); *Šviçôr Môte Hmũtalo rĩbol je špurtènjacun Palagrũžu i Bišovo, a Bijõže Hmũtalo rĩbol je špurtènjacun Bišovo.*

hmũtavica, -e f – najlonska kesica s mlijekom; *Kãl je dũšlo na butĩgu onũ mlĩkò u nãjlonske šakète, mĩ smo tè šakète mlĩkã žvõli hmũtavica. Bĩla bi mi mãti røkla: »Pũj kũpĩ dvĩ hmũtavice.« Tũ je žãtu ca se u tèmũ šakètu mlĩkò hmũto kal ga nõsĩs.*

hmũtonje, -o n – mrdanje tekućine u plastičnoj kesici; *Mĩ smo onè šakète is mlĩkèn žvõli hmũtavice radi hmũtonjo mlĩkã u njĩma.*

hmütot še, -on impf. – meškoljiti se; *Šve še hmütoš, švè še gnjždiš. Šèdi is miron i slüsoj ca tñ govörin; Kal gönimo vñö u mihe na žñvu (tovarna stoka), ondä še vñö hmüto.*

hmütot, -on impf. – tresti posudu s tekućinom; *Büta vodè u butñlju ol mlíkà pok je mälö hmütoj i proljij vödu neka butñlja büde čistä.*

hnjât, -ön impf. – drijemati; prov. *Kal švičör hnjô, družina špi.*

hnjüra, -e f G pl. -ih – osoba radoznala koja voli prekapati po tuđim stvarima; *Onä je prvo hnjüra, švè mi je privärgla hòce cö nóc.*

hnjürot, -on impf. – radoznalo pretraživati da bi se nešto zanimljivo prisvojilo; *Onä je po švñj kãmari hnjürola hòce cö nóc.*

hobì – kompozitni oblik od gl. *hotit* (htjeti) i aorista gl. *bit* (biti) *hobì* – bih; 2. l. sg. *hobìš* – upotrebljava se umjesto *bi* (bih) kad se želi naglasiti htijenje, a znatno mu je češća upotreba u upitnoj formi i u potvrdnoj formi kad iza njega ne slijedi glagol: *Govöri mëni Banica da hobì mögal düc is nãmi* (VF 52, 2); *govöri mu bürba Andrija da ìmomo bolšnega covika da hobì noš* (bi li nas) *potègal do pol Švètac* (povući brod do otoka Sveca) (E2 92); *Drago, hobìš ti dušal is menon i ocon ribot?* (R4 86); *Kü znö hobìšmo bìli oštãli žñvi dã šu noš usñpli çapät* (R9 31).

hobötnica, -e f G pl. -ih /-ic (*Octopus vulgaris*) – hobotnica; prov. *Hobötnica napovido rãku, kal je šrètne da njun škñne kãpu* – poslovice slikom iz podmorskog svijeta iskazuje stav o odnosu moći i nemoći: hobotnica će raku skinuti glavu skinuo on njoj kapu ili ne skinuo (P 322).

höbut, -a m G pl. -ih (*Octopus macropus*) – vrsta hobotnice s pet krakova, za razliku od obične hobotnice koja ima osam krakova; *Ovö je höbut jer ìmo pèt trökñh; fig. osoba nespretna, sporih kretnji; Prövi šì höbut.*

höcü, oblik za 1. l sg. prez. Gl. *tit* – htjeti; *Švák je nãpet hòce püknut šurgadina, hòce püknut barbìta* (E2 100); *höcü-něcü* – izraz neodlučnosti; *A ün hòce-něce.*

höd / hodjënje, höda / -ö m – hod, hodanje; *Bìli bìšmo še dvìgli ùjutro u ceñri ùre jer bìlo je höda do tèga ložjô prñko bãrda* (R 8 50).

hodiçät, -ön pf. – otići; *Kal ün hodiçö, pök çu ti prövjät; I äla, Mörko hodiçöl* (VF 58, 3).

hodiçövät, -öjën impf. – odlaziti; *Parì mi še da šu pöceli hodiçövät.*

hodit, prez. sg.: grèn, grèš, grè, pl.: grëmö, grètè, grèdü; prošla i buduća vremena izvode se iz inf. oblika: prošla sg. *hodil*, pl. *hodili / hòli*, buduća *hodit*, imper. *hòl* – 1. hodati, ići, kretati se; *nekä grè, hòlmo / hòmo, hòlte, nekä grèdü; I tãko ti je tú hòlo iz dóna u dón* (E2 96): *hòl žbögön, hòl švrögön, hodit ol šèbe* – vršiti veliku nuždu; *hodit pol šöbon* – vršiti veliku nuždu u gaće; *hodit nã more* – ići u ribolov; *Ü tu je vrime bìlo püno Darvencãnih ca šü u Komñžu nã more hodili* (E1 133); *hodit žã druga* – ići u kolektivni ribolov za jedan dio, kao običan član družine bez posebnih zaduženja; *Mì, Šèljoni, hòli šmo i do u Vèli dül, u Vèli dül šmo hòli*

po noći, na špõnje smo hodili. Vècer si dūšal tãmo i tãmo prišpīs, bũta se pòl bur, vrĩču pòdo se, vrĩču nãdo se i tõtĩ prišpīs i ũjutro se rãno ćapòs brõnjo (18:3); i pòk je dūšal rãt. I u rãtu je bĩl žbjèg. Iz Višã se hòlo u Áfriku, u El Shatt (VF 19:9); àli žnòn dã su onĩ hòli tãl na Palagrũžu (R 7); Bĩt će noš kògod vĩdil kal smo tãmo hòli i bĩt će cãgod pošũmjòl (R 8); Jũdi su hòli pul Njẽmaške u rũdnicke lavurãt, hodili su pul Francũške (R 8); A hodil son i nã more, lĩti son hodil na šardẽle (R 9); Hodil son is jelnĩn tovarcĩcon po Koštĩrni (R 10); U gajẽtu je hodilo pẽt pòrih mrĩž (E1 86); Jõ se ispomĩnjen kal su Garcĩ hodili u Komĩžu kupovãt rĩbu (E1 97); Kãl bi se trãta potẽžãla, šãka bi se bĩla napũhãla pòk je ũ nju rĩba hodila (ulaziti) (E1 120); Na Palagrũžu trãte nĩšũ hòle (E1 123); Na švãku je pòštu hòlo po nĩkoliko špurtẽnjoc (E1 123); Kãl se je hòlo nãpri, bĩl bi rẽkal švĩcòr šijòvcu: »Pomãlo na ũnce nãpri. Da ti rĩba ne oštãje po karmĩ (E1 126); Nã more se hòlo i u rãtu kal je Viš bĩl pol Taljõnima (E1 132); Jabũka je za rĩbora bila tẽžjo ol svĩh drũgih škòjih. Tũ je õpašni skũj. Tãmo nĩšũ hòli svĩ rĩbori. Šõmo su hòli onĩ kojĩ se nĩšũ strãšili, špòsobni mornòri i dõbri rĩbori (E2 93); Bõjo rĩba hòla je za Trẽšt. Taljõnĩski brũd je hodil dvò pũtã na šetemõnu iz Trẽštã za Komĩžu. Iz Trẽštã je hodil na Rĩkũ, iz Rĩkẽ u Žãdar, pok Šĩbenik, Šplĩt, Komĩža, Kòrcula, Dubròvnik, pok Kòtor pok u Brĩndĩzi u Itòliju i tãko ritòrno švẽ nãokolo (E2 110); Na tonulòde murlũc i rãžin hòlo je za Trẽšt. Švã dõbro rĩba za vrĩme Áustrije – švẽ je hòlo za Trẽšt. (E2 110); Hòlo se je vònka po Barsćãnovicima dešetãk mĩj ol Švẽca (E2 142); 2. trošiti se; Ali švẽ ca smò dobĩvãli, švẽ je hòlo za hotẽl i jedòn õbrok. Švẽ je hodilo (R1 69).

holćãt, -õn pf. – otići; Bĩla je nedĩja kãl smo holćãli (R1 67); Āko nĩšĩ dobrò izjõvil pulitićki kakò si holćòl, nĩšĩ bĩl prĩžnot kakò pulitićki emigrãnt (R1 68).

holćõvãt, -õjen impf. – odlaziti; Pòceli su holćõvãt jedòn za drũgin.

holćõvõnje, -o n – odlaženje; Dodĩjola su mi tò njegõvo holćõvõnjo i vrõcõnjo.

hõmo, 1. l. pl. imper. gl. hodit (*hodmo* > *homo*); Āla, hõmo – idimo (VF 8, 3); hõmo ćã – ajmo odavde.

hõštaš, interj. – uzvik u dječjoj igri s klikerima; Kãl smo igrãli na scĩnke, bĩli bĩsma zavĩkli »hõštaš« kãl bi scĩnka išla prĩko.

hoštõvina, -e f G pl. -ih / -in – ogrozdina; Hoštõvine ol groždĩh višẽ na žĩcu pòl grede (R 11).

hõteć, adv. – hoteći; ũn je tũ napravil ne hõteć.

hotẽl, -èla m G pl. -ih – hotel; U Francũškuj je otvoreno šve dvòdešet i ceĩtiri ũre nã don. A u Fremãntle preřĩn i hotẽli žatvõreni pòšli dẽvet ũrih (R 11).

hořĩt, hoćũ impf. – htjeti; njemu dužd mletarški da će mu dat ca gul hoće (VF 1: 2).

hõž, -a m – 1. vuneni pas za utopljanje u zimskim mjesecima; prov. Po švĩ mõž ne isvukũj sa šẽbe hõž – pas kojim stariji ljudi opašu slabine čuvajući od zime

bubrege (P 455); 2. križa, lumbalni predjel leđa; *Bolī me hōz; Čāpalo me je priko hōža.*

hrāmot, -jen impf. – hramati pri hodu; *Ūn hrāmje na līvu nōgu.*

hrāpov, -o -u, pred. -a -o – hrapav; *A jāstog je hrāpov. Ōn ruvinô rūke* (E2 96); *Ūn ĩmo hrāpov glōs.*

hrašćit še, -in impf. – mrviti se; *Pōsula je pūno cūkara na slalkū pōk, kal jīn, hrašćī mi še cūkar pōl zube.*

hrašćit, -in impf. – pucketati, kršiti; *Jō grēn, a nīšto mi hrašćī pōl noge.*

hrāšt, -a m G pl. -ih – hrast; *U nōs na škojū ne rēštē hrāšt nēgo cešmīna.*

hraštovina, -e f – hraštovina; *u štōru dōba, kal nī bilo za dobāvit hraštōvine, brōlo še je i kolūmbe ol cešmīne* (E2 76); *Gūrjni dīl lebrā je cāpul, a dūlnji je pjōn. Pjōni šu še cinīli ol hraštōvine ĩli ol mūrve, a cāpuli ol borovīne* (E2 77).

hrēb, hrēba m G pl. -ih – panj, korijen stabla ili makije; *butōl sōn hrēb ol rogōcā na komīn; fig. korijen u vremenu, podrijetlu; prov. Ol bobā būb, ol hrēba hrēb* – iskaz o moći genetskog naslijeđa (P 260).

Hrējini, -ih pl. tant. antrop. – porodični nadimak u selu Okjucina (Tipić); *Švičōr Tōnci Hrēja imōl je špurtēnjacu ol Palagrūze, a rībol je špurtēnjacun i Okjūcinu.*

hrēknīt, hrēknen pf. – hraknuti pluvačku iz grla; *Ūn je hrēkal ma nī pjūnul.*

hrekōtina, -e f G pl. -ih – ispljuvak od hrakanja; *Avertīj da ne izgāžiš na hrekōtinu.*

hrepčić, -a m G pl. -ih dem. – suhi korijen manjih drvenastih biljaka, žbunova, a služi za ogrijev; *Otāc je dognōl na mūlā dvī vrīće hrapčićih za še grījot.*

hrēštāt, hrēšton impf. – tući, udarati; *A Bōrišu, Bōrišu, dā noš je milīcija cāpāla, ca bī noš sāl hrēštāli* (R2 76); *Bilo je dobrō marēte ol jūga ĩ, kakō šmo mī hrēštāli prōvun, onā redīna ol ferōlā ispāla* (R 11); *Oparcōl je ōn macavarīje i ondā šmo še svī stāli na batūdu, cāpāli še macavarījih i takāli še hrēštāt* (E1 110); *i tāko šmo do jūtra hrēštāli mōre* (plovili po uzburkanom moru) (R4 90).

hrēštōnje, -o n – jako udaranje, mlaćenje; *Umorīl sōn še ol ovēga hrēštōnjo. Vajāt će mālo pocīnut.*

hrīcēj, -ēja m G pl. -ih – češnjak koji nije podijeljen u češnjeve; *Bīl je ovēga līta pūno dōbar lūk. Nī bilo ni hrīcējih ni stupējih.*

hrīpāt, hrīpjes impf. – hripanje pri disanju; *dobrō sōn še napātīl* (prehladiti se). *Je cūješ kakō mi hrīpje u paršīma.*

hrīpāvac, -ōvca m G pl. -ih – hripavac; *īmon fībru i hrīpāvac. Vajō mi kojī dōn bīt u postēju dōkle mi ne pašō.*

hrīpēj, -ēja augm. m – nosina; *a jō vīdin njēmu onāko vēliki hrīpēj, onī vēliki nūs* (VA 35, 3).

Hrīpīna, -e f top. – naziv rta između uvale *Pōl Andrījīnu Špīlu* i *Dragodīd* na otoku Svecu. Kamena izbočina prema moru od izlomljenih vertikalnih kamenih slo-

jeva. Naziv bi mogao biti motiviran sličnošću s nosom koji pored stilski neutralnog oblika u komiškome govoru *nús* ima i sinonimni izraz, ali stilski obilježen oznakom veličine, *hrīpěj* – veliki nos, nosina; *U ově pūnte ol Dragođida, kāl je tarmuntōna ili būra, tūcū bōte i cīlo pūnta dunjī kūda da nīkur hropě. Po tēmu še žově Hripīna. Hripīna je pūnta, a žově še po tēmu da hrěpće onō kako tūcě mōre, kal mōre ohlěpne* (TS 83).

hrōnā, -e f – hrana, jelo; *Tōti je bilo bōje, bīla je bōjo hrōnā i većě rēda* (R 9); *kāl je bilo potřiba, mōglo še je pūc u Leštīcovih pītāt hrōnē* (E2 88); *Onī sū non hrōnū šlāli u tē lōgore* (R 10).

hrōnīt še, hrōnin impf. – hraniti se; *Is tīn smo še hrōnīli kāl bi smo bīli lavurāli tū ložjē* (R 8); *žīmi hōli na Jābuku lovīt jāstoge i kōntere i dōbru rību za hrōnīt še* (E2 88).

hrōnīt, hrōnin impf. – hraniti koga; *Šardēla je rība kojā hrōni većinū rib ū more* (E1 132); prov. *Motīka švīt hrōni* – U težačkom svijetu motika, kao alatka najtežeg posla u polju, simbol je težaštva kao temeljne ljudske djelatnosti u agrarnoj kulturi zasnovanoj na manualnom radu. Motika je simbol opstanka, temelj života (P 366); *A mēni otāc je išal pul Jamērik dvadesēte. I jō sōn oštōl ša māčehun, ša dvō brāta i šeštrūn. A otāc nī mōgal slāt dōlore iz Amērike. Jō sōn mōral naštvīt pošōl njeđūv dā bi hrōnīl svojū brācu i šeštrū. A imōl sōn sōmo dvonāšte gōdišć* (E2 138).

hrōnīt, hrōnin pf. – spremiti; *Jō īman tī člānak iz nōvinih. Hrōnīl sōn ga i cūvon ga* (R3 83); *Tū sū ūlje hrōnīli na mīsto i lēgli* (VF 92, 11); *pripolovīl ōn panjōku na polovīcu i jelnū polovīce hrōnīl u rucak za vecēru* (VF 84, 1).

hrōnīvāt, -ijēn impf. – 1. spremati na sigurno mjesto; 2. skrivati: *škrāne u gomīle za hrōnīvāt grōžje* (VF 13, 2); v. *škrāna*.

hrōnjen, -o –u, pred. -a -o – spremljen, pohranjen; *Švē sū štvōri hrōnjene na mīsto*.

hropāt, hrōpjen / ěn impf. – hrkati; *Ne mōgu ol njēga spāt jērbo hrōpje po cīlu nūc; drōnje i hropě hrrrrrrrrr* (99, 5); *našlonīl še na žīd, žjānul i hropě* (VF 82, 7).

hropōnje, -o n – hrkanje; *Sōmo še cūlo hropōnjē iz njeđōvē kāmārē*.

hropotīna, -e f G pl. -ih / -īn – hripanje u prsima ili u grlu prilikom disanja; *U parsīma mi je věj nīkoliko dōn nīko hropōtīna*.

hropotōnje, -o m – hropot u prsima pri disanju; *Po svū nūc cūjen njēmu hropotōnjē u parsīma*.

hrōšnica, -ē f – pljosnati završetak mašklina na suprotnoj strani šiljastog; *Kal kopōs maskīnēn nemūj kopāt pūntun nēgo hrōšnicun*.

hrōšta, -e f G pl. -ih – hrosta, hrapav dio površine; *Na nīkin jāstožima še na kōru čapō hrōšta ca je dōkaž da i po nīkoliko gōdišć nīšū prīšvūkli kōru* (o presvlačenju jastoga) (E2 117).

hrùp, interj. – onomatopeja za udarac; *Nì pùno pašàlo – hrùp, ùmor i drùgi* (VF 41, 1).

hrùpnut, -en pf. – tresnuti; *Cùl sòn kakò je ništo hrùpnulo na gùrnji pùd.*

hrùpot, impf. – udarati, treskati; *Cùjen kako ništo tucè, kako ništo hrùpo.*

hrùšt, interj. – onomatopeja za udarac; *A ondà je ùn zamòhal məcun pòvar glòvè i hrùšt ù štinu tàko da je pùkla nà dvo dīlā.*

hrùšta, interj. – uzvik kojim se označuje udarac; *A tucù ga, e, hrùšta, e, mèna* (VF 48, 10).

hrùštule, -ih f pl. tant – vrsta uštipaka, dalmatinske kroštule; *Vajāt će mi mòlemu za ròjendan naprāvīt hrùštule.*

hùd, -o -u, pred. hūdā, hūdo – mrk, smrknuta izraza lica; *Ca šī tàko hūd, òžbiljan. Ispròvjī non cāgod zā še našmījāt.*

hūdīt še, hūdin impf. – postaje tmurno, oblaci počinju prekrivati nebo; *Vrīme še hūdi. Mòglo bi nočās dažjīt.*

hūdit, -in impf. – optuživati koga, kriviti koga za nešto; *Nēcù is njīma pošlā jèrbo me sòmo hūde.*

hudjēnje, -o n – kuđenje, verbalni napad na nekoga; *A ondà je pòcelo njegòvo hudjēnje ne sòmo brāta, nègo i cīle mu famīje.*

hūdo štvòr, -e štvòri euf. – sotona; (u zaklinjanju pred pojavom sotone: *Ne hòl k mèni, hūdo štvòr!*).

hūdo, adv. – 1. mrko, zlobno, prijekorno; *Hūdo me glèdo kùda dà sòn njuj jò krīvā;* 2. tmurno; *Danās je nīku hūdu vrīme;* izrazi; *hūdo štvòr* – eufem. za vraga; *Hodī dōli hūdo štvòr* – sveti Nikola poziva vraga da siđe s jarbola barke (stih iz narodne pjesme Komiže).

hūdoba, -e f G pl. -ih – sotona; *I is tīn štròhon je kògod ol rīborih žīvīl i na tēmu pūštēmu škòju* (Brusnik) *nāsri mōra u nočīma kāl še je cīli škūj trēšal ol kùlpīh mōra i kāl šu bōte i vītri urlīkālī kako švè hūdobe ovèga i onèga svīta* (E2 107); *Mišli òn dà će še ovā bìlo hòdoba njèga prištrāšīt pòk da će mòc pašāt* (VF 22, 11).

hudobīna, -e f G pl. -ih / īn (Lophius spp) – riba grdobina; *Bīlo bi še ùjolo škarpīnih, hudobīn, ondā bi še tū òlma očištīlo za jīšt* (E2 131).

Hūdotovi, -ih m antrop. – porodični nadimak iz Komiže; *Ispomīnjen se Māre Hūdotove ca je žīvīla onònde pòvar Lāža.*

Hūhor, -a m – osobni nadimak u Komiži; *Bīl je jedòn ca sù ga žvòli Hūhor.*

hūhor, -a m G pl. -ih – čuperak na glavi kokoške (KB 50); *Ovā kòkuš ìmo hūhor.*

Hùk ol Baršćānovic, -a m top. – konfiguracija u reljefu na obali u uvali *Baršćānovice* na otoku Svecu.

Hùk pòvar Kòlca, -a m top. – brijeg na padini iznad uvale *Kòlac* na otoku Svecu (ST 85).

hük, -a m – izbočina u reljefu; *tū je kako štīnā, bardīćé, vāmo je rōvno, a ondā je bardīćé ili hük.*

Hük, -a m top. – naziv lokaliteta južno od ruševine benediktinskog samostana (*Mirīna*) na otoku Svecu; *Hük je gōri ũ pul bōnde ol Kōlca* (ST 85).

hūka, -e f – huka, potmuili tutanj prilikom približavanja oluje; *Cūje še nīko hūka priko bārda, kūda da će nevēra; Prōpju šī pōl noge cūtil kūlpe mōra, onū hūku* (E2 106).

Hūm, -a m top. – najviše brdo iznad Komiže; prov. *Cūvoj še Komiške vāle kāl še nā Hūm òblok povlje dā ti jīdra i brōde ne obrīje* – Komiška vala okrenuta je jugozapadu, prema otvorenoj pučini i zna biti vrlo opasna kada puše jugozapadni vjetar – garbin. Oblak na brdu iznad Komiže znak je opasnosti (P 390).

Hūmor, -a m G pl. -ih – vojnik koji je na Humu služio vojsku i bio član ribarske posade u ratu radi prehrane pučanstva; *A za vrīme Áuštrije, za vrīme Parvēga rāta bīli šu i Hūmori. Žvōli šu ih Hūmori jēr šu na bārdo Hūm bīli mobilizīroni kako vōjska, a lovīli šu gīre i dōvāli rību švītu* (E2 160).

hūnhura, -e f G pl. -ih – neuredna žena (KB 50); *A vīdi je kākō je, prōvo hūnhura.*

hunjāvica, -e f – hunjavica, prehlada s čestim kašljem; *Čapāla ga je hunjāvica.*

hūškōnjē, -o n G pl. -ih – huškanje; *Tū njegōvu hūškonje kōntra mēne cū jō prijōvīt.*

hūškot, -on impf. – huškati; *Ūn hūško kucīna da napādo jūde.*

hūštōnjē, -o n – žvakanje; *Cūje še njegōvu hūštonje.*

hūštōt, -ōn impf. – žvakati; *Ūn je pōcel hūštōt onū pecēnū mēšo.*

hvāšćonje, -o n – 1. žvakanje otvaranjem ustiju; *Prōpju ne mōgū glēdot tū njegōvū hvāšćōnjē*; 2. govoriti ružno, neumjesno, svadljivo; *Tū njegōvō hvāšćōnjē jō ne mōgu slūsōt.*

hvāšćōt / hvāštōt, -en -on – žvakati uz otvaranje ustiju; *ne mōgu ga glēdōt kakō hvāšće.*

LITERATURA

- Barbić, A. (2011). *Rječnik Pitava i Zavale*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Boerio, G. (1956). *Dizionario del dialetto veneziano*. Venecija.
- Boerio, G. (1956/1993). *Dialetto veneziano – Seconda edizione aumentata e corretta*. Venecija – Firenca.
- Božanić, M. i Trivunac, R. (2000). *Rječnik dubrovačkoga govora*. Dubrovnik: Nikola Tolja.
- Božanić, J. (1985). Nacrtni glosar gajete falkuše. U B. Finka (ur.). *Tisuću godina prvoga spomena ribarstva u Hrvata*, 181–195. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.
- Božanić, J. (1996). Onimikon Palagruže. *Jadranska meteorologija*, 41, 97–150.
- Božanić, J. (1996). Iskustvo vremena komiških ribara. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, 24, 1–2, 7–94.
- Božanić, J. (2003). Iskustvo univerzalnosti kulture mora u hrvatskom maritimnom leksiku. *Govor*, 20, 1–2, 39–46.
- Božanić, J. (2007). Lingua franca in the Dalmatian fishing and nautical terminology. U C. A. Brebbia i L. Binda (ur.). *Structural Studies, Repairs and Maintenance of Heritage Architecture*, 11. – 22. Southampton: WIT Press.
- Božanić, J. (2010). Stil, priča, leksik svijet tezaurusa usmene predaje komiškog ribara Ivana Vitaljića Gusle. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, 38, 1–2, 5–122.
- Božanić, J. (2013). Doba srebra – Prilog istraživanju halijeućičkog leksika falkuše. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, 41, 1–2, 5–87.
- Božanić, J. (2018). *Poslovice otoka Visa, paremiološke i stilističke interpretacije, korpus i leksik*. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, 1–2, 5–157.
- Božanić, J. (2020). Bracera. U potrazi za izgubljenim brodom. U G. Bandalović, I. Bošković i I. Buzov (ur.). *Zbornik Šime Pilića*, 227–264. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Božanić, J. (2022). *Uzlovi i upletke ribarske tradicije Komiže*. Komiža: Geopark Viški arhipelag.
- Božanić, J. i Marasović Alujević, M. (2022). *Toponimija otoka bivšega života, otoci Svetac Šćedro*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Cifoletti, G. (1980). *Il vocabolario della lingua franca*. Padova.
- Doria, M. (1987). *Grande dizionario del dialetto Triestino, storico, etimologico, fraseologico*. Trst: Edizione Il Meridiano di Trieste.
- Dulčić, J. i Dulčić, P. (1985). *Rječnik bruškoga govora*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Filipi, G. (1997). *Betinska brodogradnja – Etimologijski rječnik pučkog nazivlja*. Šibenik: Županijski muzej u Šibeniku.
- Galović, F. (2019). *Govori otoka Šolte*. Šolta – Zagreb: Općina Šolta – Hrvatsko katoličko sveučilište.
- Geić, D. (2015). *Rječnik i gramatika trogirskoga čakavskoga govora*. Split: Književni krug Split.
- Hagège, C. (2005). *Zaustaviti izumiranje jezika*. Zagreb: Disput.
- Hraste, M., Šimunović, P. i Olesch, R. (1979). *Čakavisch-Deutsches Lexikon*. Köln – Wien: Böhlau Verlag.

- Jurišić, B. (1962). O našoj pomorskoj terminologiji. U G. Novak i V. Maštrović (ur.). *Pomorski zbornik povodom 20. godišnjice Dana mornarice i pomorstva Jugoslavije 1942. – 1962*, 1, 451–468. Zagreb – Zadar: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti – Institut za historijske i ekonomske nauke.
- Kahane, H., Kahane, R i Tietze, A. (1988). *The Lingua Franca in thde Levant. Turkish Nautical Terms of Italian and Greek Origin*. Istanbul – Ankara – Izmir: ABC Kitabevi A. Ş.
- Mardešić Centin, P. (1977). Rječnik komiškoga govora. U B. Finka (ur.). *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 4, 265–321. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Marki, E. (1950). *Praktična uputa u upoznavanje i proricanje vremena bez upotreba sprava*. Split: Pomorsko-brodarski savez Jugoslavije.
- Miotto, L. (1991). *Vocabolario del dialetto veneto – dalmata*. Trieste: Lint Editoriale Associati.
- Paštrović (1912). *Ribarski priručnik za 1913*. Trieste: Stabilimento Tipografico G. Caprin.
- Pellizer, A. i Pellizzer, G. (1992). *Vocabolario del Dialetto di Rovigno D'Istria*. Trieste – Rovigno: Unione Italiana – Fiume i Università Popolare di Trieste – Centro di Ricerche Storiche.
- Piasevoli, A. (1993). *Rječnik govora mjesta Sali*. Zadar: Ogranak Matice hrvatske Zadar.
- Radulić, L. (2002). *Rječnik Rivanjskog govora*. Zadar: Ogranak Matice hrvatske Zadar.
- Roki, A. F. (1997). *Libar viskiga jazika*. Toronto: Libar Publishing.
- Rosmani, E. (1975). *Vocabolario marineresco giuliano-dalmata*. Firenca: Leo S. Olschki Editore.
- Skok, P. (1933). *Naša pomorska i ribarska terminologija na Jadranu*. Split: Pomorska biblioteka Jadranske straže.
- Skok, P. (1950). *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*. Zagreb: Jadranski institut Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.
- Skok, P. (1971). *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Stolac, D. (1998). *Hrvatsko pomorsko nazivlje u 19. stoljeću, Božo Babić, njegovi prethodnici i nastavljači*. Rijeka: Biblioteka Dometi.
- Šimunović, P. (1977). Čakavština srednjodalmatinskih otoka. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, 7, 1, 5–63.
- Šimunović, P. (2006). *Rječnik bračkih čakavskih govora*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Vidović, R. (1984). *Pomorski rječnik*. Split: Logos.
- Vidović, R. (1992). *Koine pomorskog anemoninijskog nazivlja. Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, 20, 1, 53–75.
- Vinja, V. (1998). *Jadranske etimologije – Jadranske dopune Skokovu Etimologijskom rječniku*. Knjiga I, A – H, Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Školska knjiga.
- Vinja, V. (1986). *Jadranska fauna. Etimologija i struktura nazivlja I., II.* Split: Logos.
- Vinja, V. (1998). *Jadranske etimologije I.* Zagreb: Školska knjiga.
- Vuković, S. (2001). *Ričnik selaškoga govora*. Split: Laus.
- Yošamýa, M. i Yošamýa, Z. (2005). *Gan – Veyân oscé Bascânski besidâr – Rječnici istočnog Kvarnera: Baška, Rab Vinodol: rječnik, gramatika, kultura i genom Neoliburna: 28.700 besed*. Zagreb: Klub nakladnika Hrvatske i Hrvatsko-indijsko društvo ITG.

DICTIONARY OF KOMIŽA G – H

Summary

With this work, the author continues his dictionary of the Cokavian speech of Komiža on the island of Vis. This is the fourth installment following the previous three published in *Čakavska rič* (2006. A, 2008. B, 2022. C – F). With the new contribution in this issue of *Čakavska rič*, approximately 4,100 glosses of the Komiža Dictionary will have been processed and published so far, spanning around 330 pages. All glosses are illustrated with examples of speech from native speakers, including examples by the author, who is also a native speaker. The majority of examples from native speakers were excerpted by the author from tape-recorded narratives of older storytellers whose speech is authentic and minimally influenced by standard Croatian. The work also includes phraseology in numerous spoken examples, as well as stylistically marked words and their figurative modalities. In most cases, these storytellers are fishermen with extensive experience in traditional fishing and life at sea and on remote offshore islands. However, all spheres of island life are represented. This installment also includes the topic of the exodus of the 1950s, since the author recorded and published their stories as well in *Čakavska rič* in 1992 and 1993, under the title *A Hole in the Iron Curtain* – stories in the Komiža dialect as spoken by Komižans in California under the influence of the English language. Including the figurative meanings of words alongside their literal meanings is important for understanding the cultural component of an organic social community, namely its inclination toward humor, which is expressed particularly in the dominant non-fictional narrative genre of *facenda*. Also it is especially important to emphasize the richness of halieutic terminology related to the experience of the sea, the ship, navigation, and fishing.

Key words: *Komiža; island of Vis; Cokavian speech; dialect; vocabulary; lexicon.*

DIZIONARIO DI COMISA G – H

Riassunto

Con questo lavoro l'autore continua il suo vocabolario del dialetto ciacavo di Comisa sull'isola di Vis (Lissa). Questo quarto contributo segue i tre precedenti pubblicati su *Čakavska rič* (2006. A, 2008. B, 2022. C – F). Con il nuovo contributo di questo numero di *Čakavske riči*, saranno studiate e pubblicate circa 4100 glosse del Dizionario di Comisa (*Komiški dikcionar*) in circa 330 pagine. Tutte le glosse sono illustrate con esempi del dialetto di parlanti autentici inclusi anche quelli dati dallo stesso autore, trattandosi sempre di un parlante autentico. La maggior parte degli esempi sono stati raccolti dall'autore ricorrendo a testimonianze registrate al magnetofono di parlanti anziani il cui dialetto è autentico con minime interferenze della lingua croata standard. Viene inclusa anche la fraseologia con numerosi esempi parlati come anche parole caratterizzate stilisticamente e le loro modalità figurate. Nel maggior numero di esempi i parlanti sono pescatori con grande esperienza nella pesca tradizionale e nella vita sul mare e sulle lontane isole pelagiche. Ma sono incluse allo stesso modo tutte le sfere dell'esperienza insulare. In questo contributo si tratta anche il tema dell'esodo degli anni cinquanta del 20esimo secolo avendo l'autore registrato anche queste storie, sempre pubblicate su *Čakavska rič* nel 1992 e 1993 con il titolo » Il foro nella cortina di ferro« (»Rupa u željeznoj zavjesi«), racconti nel dialetto comisano che parlano i Comisani in California sotto l'influenza della lingua inglese. L'inclusione del significato figurato delle parole accanto al significato di base è importante per comprendere le componenti culturali della comunità insulare organica, nello specifico il senso spiccato dell'umorismo come è espresso specie nel genere narrativo non finction predominante, detto *facenda*. Si deve porre in speciale risalto la ricchezza della terminologia alicutica legata all'esperienza del mare, della barca, della navigazione e della pesca.

Parole chiave: *Comisa; isola di Vis; parlata ciacava; dialetto; dizionario; lessico.*

Podatci o autoru

Joško Božanić je profesor emeritus Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu.
E-mail: josko.bozanic@gmail.com